

VERSLAG
der
BOEKBEORDEELING

over 1905,

door de Commissiën van „JACHIN”,

onder redactie van

J. P. TAZELAAR.

HEUSDEN.
A. GEZELLE MEERBURG.
1905.

Prijs 10 cent.
Franco per post 15 cent.

Leden der Commissiën voor de Boekbeoordeeling.

a. De Leden van het Hoofdbestuur :

- DS. J. N. LINDEBOOM te *Zutphen*, Voorzitter.
- P. ORANJE te *Amsterdam*, 1e Secretaris.
- DS. J. P. TAZELAAR te *Weesp*, 2e Secretaris.
- DS. A. LOOIS te *Pernis*, Penningmeester.
- A. VAN NAMEN HZN. te *Zwijndrecht*.
- D. MULDER te *Zierikzee*.
- P. KOSTER te *Appelscha*.

b. De H. H. Predikanten :

- DS. A. VAN ANDEL te *Heerenveen*.
- DS. J. VAN ANKEN te *Wezep (Gelderland.)*
- DS. A. DE GEUS te *Lemmer*.
- DS. A. DEN HARTOGH te *Apeldoorn*.
- DS. E. C. B. VAN HERWERDEN te *Rhoon*.
- DS. C. LINDEBOOM te *Apeldoorn*.
- DS. S. O. LOS te *Hilversum*.
- DS. G. RENTING te *Winterswijk*.
- DS. W. SIEDERS te *Vlaardingen*.
- DR. B. WIELENGA te *Arnhem*.
- DS. G. WIELENGA te *Delft*.

c. De H. H. Onderwijzers :

- R. BEUKEMA, Hoofdonderwijzer te *Hoogeveen*.
- J. BUIKEMA, » » *Alteveer*
- J. A. DELHAAS » » *Groningen*.
- F. LETTINGA » » *Amsterdam*.
- J. SCHAAP HZ. » » *Leiden*.
- C. STAAL Pz. » » *Tiel*.
- J. STAAL » » *Aalten*.
- J. A. G. DE WAAL » » *Kampen*.
- D. VAN WIJCK » » *De Lier*
- J. C. WIRTZ Cz. Districts-schoolopziener *Winschoten*.

Elke Commissie bestaat uit 3 personen.

Ieder lid der Commissie ontvangt een exemplaar van de ter beoordeeling ingezonden boekjes, en zendt zijne recensie op het daartoe verstrekte formulier bij den 2den Secretaris in, die daaruit het Verslag der Boekbeoordeeling opstelt.

Een boekje wordt goed- of afgekeurd, al naar gelang er twee van de drie stemmen voor of tegen zijn.

Algemeene Opmerkingen.

Inzonderheid voor de kinderlectuur is het in de Decembermaand het hooggetij des jaars. Dan vloeit de stroom mild en wast met den dag. Van jaar tot jaar neemt hij breeder omvang. Ook ditmaal werd ons weer een stapel boeken toegezonden. Zoo'n 60 boeken en boekjes maken, als men ze lezen en beoordeelen moet, eenen mensch haast verlegen. Doch, dank zij den trouwen ijver onzer Commissieleden, zijn wij er toch doorheen gekomen. En zoo heeft de Zondagsschoolvereeniging »JACHIN» weder het genoegen, het Verslag der Boekbeoordeeling aan hare afdelingen en leden, en aan al wie er belang in mocht stellen, aan te bieden.

Het mocht gezegd worden, dat de Uitgevers zich, als om strijd, steeds meer beijveren, om het beste en het schoonste voor den laagst mogelijken prijs onder het bereik van alle gegadigden te brengen.

De Heeren G. F. CALLENBACH te *Nijkerk*, J. M. BREDÉE te *Rotterdam*, D. A. DAAMEN te *Rotterdam*, D. DONNER te *Leiden*, OOSTERBAAN & LE COINTRE te *Goes*, W. KIRCHNER te *Amsterdam*, F. P. D'HUY te *Middelburg*, J. H. KOK te *Kampen* en de firma GEZELLE MEERBURG te *Heusden* zonden ons weder, welwillend, hunne nieuwe uitgaven toe.

In het geheel komen 60 boeken en boekjes in het Verslag voor. Het is ons hoogst aangenaam te kunnen mededeelen, dat daarvan slechts een vijftal moest worden ter zijde gelegd. Dus nog geen tiende deel. Dit feit stelt beter, dan vele woorden vermogen, het karakter van »JACHIN's» beoordeeling in het licht. Duidelijk blijkt uit de verhouding van het getal der ter zijde gelegde tot dat der aanbevolen boekjes, dat de zichzelf behagende critiek, die het zich tot aangenomen plicht stelt, bij voorkeur de zwakke zijde in het licht te stellen, de Commissieleden tegenstaat.

In ons Verslag zal men geene kleingeestige beknibbeling vinden, maar gematigde en vooral principiële critiek. Hoe meer boekjes wij kunnen aanprijzen, hoe aangenamer het ons is. Gelijk een koopman zich verblijdt, als hij eens eenen goeden slag kan slaan, zoo gaat het ons, als wij een geschrift onvoorwaardelijk kunnen loven. En die vreugd hebben wij ook ditmaal verscheidene keeren gehad.

Doch als de beginselen het eischen, legt »JACHIN» de werkjes, die het geldt, ook vrijmoedig ter zijde. Dit zal elk, die recht denkt, moeten eeren.

En toch kwam ons herhaaldelijk eene klachte ter oore, waarbij men zijne »grootte ergernis en verontwaardiging» te kennen gaf over de wijze,

waarop »JACHIN” de boekjes beoordeelt. Dit dunkt ons eene onbillijke critiek. Wie zoo spreekt, heeft nooit ook maar één der Verslagen aandachtig en onbevooroordeeld gelezen.

»JACHIN” geeft, het is zoo, geene vluchtige, maar eene breede critiek. Ook dit Verslag bewijst, dat de Commissieleden de boekjes niet door eene bloemlezing kennen, maar tot in de schuilhoekjes doordringen. Natuurlijk geeft een zoo nauwkeurig lezen en beoordeelen licht aanleiding tot het maken van eenige op- en aanmerkingen. Wie dat niet dulden wil, doet zich zelve van eene ongunstige zijde kennen. Ook vlechten wij dikwijls verschillende wenken en beschouwingen in, opdat het Verslag niet al te lijst-achtig zou worden en om bij het nuttige, ook het leerzame en aangename te voegen. Als nu een Schrijver dit als »splinterige critiek” of als »een lezen tusschen de regels” brandmerkt, bindt hij den strijd aan tegen eene usance, die in de recensie-rubrieken van alle groote bladen en tijdschriften gevolgd wordt.

Het zij ons vergund, na deze opmerking in 't algemeen, als gewoonlijk, weder in eenige bijzonderheden te treden. Wij doen dit, wijl het groote belang der zaak, zoo wij hopen, daarmede eenigszins gediend worden kan.

»Een goed kinderboek”, zoo heeft »De Standaard” indertijd naar waarheid gezegd, »is niet van mindere verdienste of beteekenis dan een litterarisch werk voor ontwikkelden. Wie een goed kinderboek schrijven kan, kan het ook wel voor volwassenen. Het omgekeerde is op verre na niet waar.”

Een *goed* kinderboek. In die uitdrukking is met weinig woorden veel gezegd. Kinderschrijvers toch moeten de behoeften der jeugd, zoowel als haren smaak kennen. In de eerste hebben zij te voorzien, de andere dienen zij te leiden.

Is nu door de nieuwe uitgaven in de *behoefte* der jeugd voorzien? Op het standpunt eener Gereformeerde Zondagsschoolvereeniging wil dat zeggen: hebben de auteurs onzen kinderen lectuur geboden, zooals wij die bij het licht van Gods Woord wenschelijk en noodzakelijk achten?

Want wij zien in onze kinderen een erfdeel des Heeren, geleende panden, die ons toebetrouwd zijn, opdat wij ze voor den Heere zouden opvoeden, in zijnen dienst en vreeze.

Hiermede nemen wij positie tegenover den berg van kinderlectuur, die in alles het stempel der moderne opvoedkunde vertoont. Beschaving, verlichting wil zij aanbrengen aan de jeugd. Men wil het vernuft scherpen, het gevoel verfijnen, het verstand ontwikkelen, de kennis vermeerderen; alles uitnemend, maar één ding ontbreekt der moderne kinderlectuur: *zij veronachtzaamt de ziel van het kind*. Daarom is zij voor ons verwerpelijk.

Op het hart van het kind moet in de eerste plaats worden gelet. Dat hart moet gevoed worden, óók door wat het kind leest. Daarom worde

in de lectuur voor de jeugd eene rijke plaats aan het Woord van God toegekend. Niet, alsof een kinderboek een preekboek zou moeten zijn. Dat allerminst. En ook niet, alsof een boekje voor de jeugd uit eene aaneenrijging van teksten zou moeten bestaan. Wat wij bedoelen, is, dat Christelijke lectuur voor de jeugd gedrenkt wezen moet met den geest der Heilige Schrift; dat in zulk een boekje het Woord van God als kenbron van den weg der zaligheid en als regel en richtsnoer voor heel ons leven, alsook voor al de verhoudingen van dat leven, steeds goed moet uitkomen.

Wij wenschen volstrekt niet, dat alle stukken der dogmatiek in deze lectuur besproken zullen worden, maar wèl achten wij het eenen onafwijsbaren eisch en eene dringende behoefte, dat de hoofdwaarheden des Bijbels er de kracht in zullen uitoefenen van het zuurdeeg in het meel. De onfeilbaarheid der Heilige Schrift, de verzoening door het bloed van Christus, om slechts deze twee te noemen, zijn eeuwige waarheden voor des Christens denken en gevoelen. Deze stukken behooren in een boekje niet breed besproken te worden, maar dienen aan elk geschriftje geest en toon, ernst en kracht te geven.

Aan dezen eisch is ook dit jaar door sommige Schrijvers, wij betuigen het met blijdschap en dankbaarheid, op uitnemende wijze voldaan. Doch slechts door sommige. *In menig boekje had het Woord des Heeren o. i. eene te geringe plaats.* Dikwijls stelden wij ons de vraag: Weet de Schrijver niets af van het werk des Heiligen Geestes in het hart; of van de waarheid, dat God zijn verbond gedenkt? Zoo zelden komen deze dingen in onze kinderlectuur uit. En toch zou, met name de verbondleer, eerst de echte kleur en gloed, de ware kracht en ernst aan onze kinderboeken geven.

In nauw verband hiermede staan de altijd menigvuldig voorkomende bekeeringen. Dat onze Kinderschrijvers toch de Bijbelsche bekeering schetsten! Vaak kregen wij — den goeden niet te na gesproken — den indruk, alsof de auteur zich met eene zedelijke verbetering tevreden stelde, maar van de noodzakelijkheid der vernieuwing des harten door Gods Geest en Woord werd zelfs niet gerept.

En dan die »*snelbekeeringen*» gelijk ze door meer dan ééne recensent eigenaardig werden genoemd. 't Is er mee, gelijk BEETS het *Engelsche tractaatje* beschrijft:

»Op de eerste bladzijde, een die zich voor God niet buigt,

En voor de menschen leeft in allen boozen handel;

Reeds op de derde, een kind, geloovig, overtuigd,

Een voorbeeld, op de vierde, in leer zoowel als wandel.»

Zeker zijn er krachtdadige bekeeringen. Maar de Schrift leert, dat ze uitzonderingen zijn. *Wat in de Schrift uitzondering is, is in de kinderlectuur vrijwel regel.* Dat is eene ernstige schaduwzijde.

Als wij er van spreken, dat de kinderlectuur met het Woord Gods

gedrenkt wezen zal, zegt menigeen, dat hij bang is van die boeken, die de jeugd met stichtelijkheid overladen. Ook wij gevoelen die vrees, zij het dan ook niet in die mate. Overladen is nooit goed. Ook niet, waar het het allerbeste geldt. Doch het scheen ons toe, alsof sommige Schrijvers door die vrees zich zoover lieten leiden, dat zij tot het andere uiterste vervielen en wél de dingen van beneden breed en levendig teekenden, doch van de dingen, die boven zijn, schier niets vermeldden. 't Is of zij schuchter waren, om die hoogste en eeuwige dingen ook maar met het uiterste van den vinger aan te raken.

Zulk een boek, hoe voortreffelijk het uit litterarisch oogpunt ook zij, voldoet niet aan de behoefte der jeugd. Het Eéne noodige ontbreekt er in, waardoor al het andere eerst zijne rechte plaats en eigenlijke betekenis verkrijgt.

Ook met het oog op deze verschijnselen dringen wij er met ernst op aan, dat onze kinderen boekjes ontvangen, die gedrenkt zijn met den geest der Heilige Schrift. Gelukkig het kind, dat vroeg thuis mag worden in Gods Woord en daardoor ook in eigen hart. Dat is het, wat onze kinderen allereerst en allermeeft behoeven.

Hierbij voegen wij eene tweede gedachte. »JACHIN" acht het eene behoefte voor de jeugd, dat in de lectuur niet slechts de eeuwige waarheden hare kracht en haren ernst doen gelden, maar ook, *dat die lectuur staan zal in het teeken van den tijd, dien wij beleven.*

Christelijke auteurs en uitgevers hebben o. i. aan de jeugd lectuur te bieden, waarin vooral ook op de gevaren van onzen tijd wordt gewezen. In meer dan één boekje is aan dien eisch op inderdaad voortreffelijke wijze voldaan. Uitnemend vonden wij het, dat in verscheidene geschriften *het vijfde gebod* uit de Wet des Heeren ernstig en nadrukkelijk in het licht werd gesteld. Zulke boekjes kunnen als tegengift dienen tegen de beschouwingen der moderne opvoedkunde, die tegenwoordig schier van de daken gepredikt wordt.

Doch ook hierbij zij men er op bedacht, de gevaarlijke klippen te ontzeilen. Zoo min mogelijk voere een Schrijver voor de jeugd ontaarde vaders of moeders ten tooneele. Dat verhoogt niet den eerbied voor het ouderlijk gezag, 't welk in onzen tijd op allerlei wijze toch al zoo schrikkelijik wordt ondergraven.

Dat de *Zondagsschool in hare groote beteekenis en haren zegenrijken invloed* gaarne door de Schrijvers geschetst wordt, is best. Het kan eenen heilzamen invloed oefenen tegen de harde en onrechtmatige critiek, waaraan deze stichting vooral in de laatste jaren blootgesteld is. Doch men wake ook hier tegen de eenzijdige voorstelling, alsof de Zondagsschool voor kinderen *het* instituut bij uitnemendheid ware. En deze schaduwzijde kleeft nog al eens aan de kinderboekjes.

De Zondagsschool moet in de kinderlectuur hare rechte plaats innemen

als een schakel in de keten : huisgezin, school, catechisatie, kerk. *Het komt ons voor, dat vooral de school met den Bijbel over 't algemeen eene te kleine plaats in de kinderlectuur inneemt.* Daardoor wordt een machtige hefboom ongebruikt gelaten. Inzonderheid de Christelijke school kan onder den zegen des Heeren eenen dam vormen tegen den stroom der revolutie, die van alle zijden ons huis en onze erve bedreigt.

Eene alleszins goede gedachte vonden wij het ook, dat in enkele boekjes op gepaste en voor de kinderen vatbare wijze gewaarschuwd werd *tegen het ongeloof en het socialisme.* Dit treffelijk voorbeeld moge navolging vinden.

Wij moeten onzen kinderen onderdanigheid en gehoorzaamheid inplanten; het hun aanzeggen, dat zij zich eerbiedig hebben te onderwerpen aan allen, die over hen gesteld zijn. Ernstig moeten wij hen doen verstaan, dat ongeloof en revolutie opstand zijn tegen God. Men houde hun het woord van onzen schoonen Catechismus steeds voor, dat het Gode belieft, ons door onze ouders en door de overheid te regeeren.

Onze Christelijke auteurs zullen wel doen met zulke motieven ernstig te behandelen, die de jeugd een wapen geven tegen den alles ontwrichtenden geest der eeuw, en waardoor tevens een gezond Christelijk leven kan worden opgebouwd.

Niet in het teeken des tijds staan geschriften, die alleen terugleiden tot de eeuw der Hervorming of de vervolging der Hugenoten. Deze zijn niet in de eerste plaats noodig. Voor het overige houden wij de boeken van geschiedkundigen aard voor *de beste van alle.* Gods hand in de geschiedenis te doen zien, is in alle tijden noodig. Doch men doe dan ook nadrukkelijk uitkomen, dat de geschiedenis niet maar een samenloop van omstandigheden is, maar onthulling van den eeuwigten Raad Gods. Deze machtige factor worde in geen enkel historisch boek gemist. Wie uit dit oogpunt bijv. eene episode uit den tachtig-jarigen oorlog schetst, werke nauwkeurig met licht en schaduw en toone aan, dat God toefde met zijne hulp, opdat Spanje de maat zijner zonden vol zou maken en 's Heeren Kerk door beproeving ge-groundvest en gelouterd zou worden.

Nog in een ander opzicht staan de geschiedkundige boeken in het teeken des tijds. Wij denken hier aan de veelzeggende uitdrukking van BEETS (»Verscheidenheden meest op letterkundig gebied»): «Onze tijd is op zijn dood, dat waar hij slechts genieten wil, bij ongeluk ook nog wat te leeren zal wezen.» Wij vragen boeken, die onze kinderen niet maar eenige uren aangenaam bezig houden, maar die voor hen eene leerschool openen, welke hen in een of ander opzicht verder brengt. Aan zulke lectuur hebben wij behoefte. Een goed historisch boek weegt gemakkelijk tegen tien verhaaltjes van eigene vinding op.

Het is ons tot blijdschap, dat ook nu verscheidene kloeke en schoone historische werken in de rij staan. Zij staan er met eere. En voor ons staan zij altijd voorop.

De tweede hoofdeisch aan goede kinderlectuur is, dat zij den smaak der jeugd leide.

Wij zeiden hierboven, dat een auteur voor de jeugd den smaak der kinderen behoort te kennen. Tegen dezen regel wordt gezondigd als een boekje voor het grootste deel uit *gesprekken* bestaat. Zulke kwamen dit jaar ons in de hand. En er werd door de commissieleden nog al eens aanmerking op gemaakt. Veel gesprekken in een boek voor de jeugd op te nemen, kunnen wij niet goedkeuren. Kinderen zien gaarne een tableau vivant, een panorama. Het bewegelijke jonge volkje is uiteraard dramatisch aangelegd. Vandaar dat een boek met veel redeneering en weinig feiten hen niet pakt. Het moge hen bezig houden; aangrijpen, boeien zal het hen stellig niet.

En vooral niet als, wat ook voorkwam, de gesprekken te hoog gaan.

De groote schaduwzijde van die vele en hooge gesprekken in lectuur voor de jeugd is, dat zij in plaats van levende personen te teekenen *aangekleede denkbelden* bieden, of aangekleede hebbelikheden en onhebbelikheden vertoonen. En deze krijgen licht een te bont en te wijd neerhangend gewaad.

Ook leed menig boekje aan zijne lange, lange zinnen. Dit is evenmin naar den smaak der kinderen.

De smaak der jeugd wordt niet geleid, wanneer de Schrijver minachtende uitdrukkingen opneemt, *scheldwoorden en ruwe tafereelen*, jongensstreken en meisjesgrappen, enz. Toch heeft dat in vele geschriften dikwijls op stuitende wijze plaats. Dergelijke tooneeltjes verschaffen den jongens gewoonlijk wel veel genot, maar 't is eene andere vraag, of het paedagogisch goed gezien is ze op te nemen.

Ongetwijfeld zal dit bij velen ten gevolge hebben, dat zij de strekking geheel uit het oog verliezen, terwijl de scheldwoorden in het geheugen blijven hangen.

Van het breed teekenen der *ondeugden uit het kinderleven* zien wij wel het gevaar, niet het nut in. De verbeelding wordt daardoor op bedenkelijke wijze geprikkeld, doch het hart niet gevoed. Smaak in het verkeerde hebben wij niet aan te kweeken, veeleer ernstig tegen te gaan. En als men nu opmerkt, dat de strekking van zulke schetsjes toch goed is, dan is ons antwoord, dat het niet aan te bevelen is, voorbeeldige kinderen te willen vormen langs gevaarlijke wegen.

Wie echter oordeelt, dat dergelijke tafereelen in een kinderboek dienstig kunnen zijn, houde, als hij ze beschrijft, toch ernstig in het oog, wat Prof. C. W. OPZOOMER indertijd schreef in eene voorrede op het leven van WALTER SCOTT: »Zelfs de hartstocht'', zoo heet het ten opzichte der romans van SCOTT, »wordt hier geteekend, niet gewekt. Wij zien de bewogen zee, maar ons eigen hart wordt geen spel der wilde golven. Van het vaste strand beheerscht onze blik hare ontstoken drift. Dat is de ware kunst. Hem, die haar geniet, laat zij vrij blijven, want vrijheid

is de voorwaarde van het kalme oordeel. De valsche kunst alleen, die haren naam onwaardig is, maakt haren toeschouwer tot slaaf, en overschreeuwt met de woeste kreten van den hartstocht de zachte stem van den goeden smaak."

Wij wijzen hierop met te meer nadruk, omdat bij de on- en antichristelijke lectuur eene richting steeds meer opkomt, die roept: »Weg met het gemaakte. Terug naar de natuur, ook naar de natuur van het kind!" Onder deze leuze doopt menig wereldsch auteur zijne pen in slijk en modder.

Toch kan te dezen aanzien van de niet-Christelijke Schrijvers ongetwijfeld iets geleerd worden. Want er is inderdaad in onze Christelijke boekjes dikwijls *veel onnatuur*. Wij hebben hier in de eerste plaats het oog op de »Boekjes-kinderen." Menig Schrijver schijnt niet te verstaan, dat deze voor echte kinderen onuitstaanbaar zijn. Ook dit jaar deed zich de oude kwaal menigvuldig op: in verscheidene geschriften praten en doen de kinderen veel te wijs. 't Is soms, of gij oude mannetjes hoort.

Eenvoud en natuurlijkheid worden hier dikwijls uit het oog verloren. Met het oog op die gefantaseerde vertellingen durven wij niet nalaten de gedachte uit te spreken, dat er eene bijzondere mate van menschen- en kinderkennis toe vereischt wordt, om eenen knaap of een meisje eene zoo gewichtige rol te doen vervullen als in zulk een verhaal menigmaal geschiedt. Wezenlijk kinderlijk en naïef te zijn, het gaat eenen volwassene dikwijls zoo moeilijk af.

Die »bovenst beste en brave" kinderen, die hunnen vader zoo plechtig aanspreken: »Lieve vader", en die gaan schreiën als de vraag tot hen gericht wordt: »Is Christus in uw hart geboren?" zijn geene photographieën naar het leven.

NELLIE (MEVROUW VAN KOL) klaagde eens, dat er uit zoo weinig kinderboeken *ziel* spreekt, en zij zou er aan hebben kunnen toevoegen, dat in vele kinderboeken zoo weinig natuur en waarheid wordt gevonden. En vaak komt de waarheid er in voor op onnatuurlijke wijze.

Een preekerig kinderboekje is de onnatuurlijkheid zelve. Wij houden niet van kinderpreeken, maar allerminst bekoren zij ons, als zij optreden in het gewaad van een Kerstboekje.

Onlangs lazen wij in »*Den Gulden Winckel*" den uitroep: »Wie geeft ons eenige vroolijke, vermakelijke kinderboeken?" Wij behoeven niet te zeggen, dat van »JACHIN" eene dergelijke vraag nooit tot de Heeren Schrijvers en Uitgevers gericht worden zal. En toch heeft zij ons, met name onzen Christelijken Kinderschrijvers, iets te zeggen. Het valt niet te ontkennen: het natuurlijke is in onze Christelijke kinderboeken te vaak ter zijde geschoven. Natuurlijk is aan het kind de gulle, vroolijke lach. O. i. mag die ook nu en dan door eenen auteur bij zijne jeugdige lezers wel gewekt worden. Als de grondtoon maar ernstig blijft, kan dit volstrekt geen kwaad. Vooral, nu in onzen tijd de jongens en de meisjes over de

leerboeken dikwijls zitten te suffen en te zuchten, is een blijde lach inderdaad als medicijn voor het gebeente te achten.

Dat wij hierin een veilig spoor aanwijzen, kan met bewijzen gestaafd worden. Zie het maar aan DE LIEFDE en Van ALPHEN. Zij hadden blijkbaar zelf schik in het jongensleven. Zij speelden in hunne verhalen en versjes als een kind met de kinderen. En Madame DE STAËL heeft terecht gezegd: »Wie niet met de kinderen spelen kan, kan ze ook niet onderwijzen.» Als door onze kinderboekjes meer eene *humoristische ader* liep, zouden ze zeker gezonder, frisscher zijn. Dat die bijna geheel ontbreekt, is o. i. een ernstig gebrek. Om slechts één voorbeeld te noemen, de heer HOOGENBIRK doet nog al eens enkele vonkjes van humor spatten. Uitnemend. Vinde het navolging — (geen namaak!)

Over ééne zaak hebben wij dit jaar ons zeer verblijd, n.l., dat wij van de recensenten schier geene enkele klacht vernamen over het gebruik der modespelling van den dag. Dit gebeurde vroeger nog al eens door dezen en genen. En dat betreurden wij steeds, want Schrijvers, die op het altaar van de nieuwe taalrichting wierook branden, brengen in hun verhaal niets dan louter onnatuur.

Sprekende van de vorming en leiding van den goeden smaak der jeugd, mogen wij niet nalaten, ten slotte ook een woord van hulde te richten tot de uitgevers. De bewerking, het uiterlijk kleed der boekjes, heeft hierbij ongetwijfeld groote beteekenis. Dat het oog ook wat hebben wil, daaraan wordt steeds meer gedacht. En zeer wel gedacht ook. Beide heeren, zoowel de heer CALLENBACH als de heer BREDÉE, beijveren zich op eene wijze, boven onzen lof verheven, om het uiterlijk hunner boekjes zoo aangenaam mogelijk te maken. Dit juichen wij zeer toe, wijl het op de kinderen eenen zeer verheffenden invloed kan hebben. Wie de Kerstboekjes van vroeger met die van tegenwoordig vergelijkt, zal eenen grooten vooruitgang bespeuren. In onzen jongentijd waren wij al blijde met een klein boekje van W. ZIETHE, enkele pagina's groot, op gekleurd papier, met een zwart prentje op den omslag. Maar kom *nu* eens. De stekjes van vroeger zijn nu tot rozenstruiken uitgegroeid. En ze zijn voor denzelfden prijs als de vroegere te bekomen.

Wij eindigen onze Algemeene Opmerkingen met ze bescheidenlijk in de vriendelijke overweging der Uitgevers en Schrijvers aan te bevelen. Hartelijke belangstelling in deze hoogst gewichtige aangelegenheid gaf ons vrijmoedigheid, hier in wat breeder beschouwing dan anders te treden.

Het zou ons tot blijdschap strekken, zoo zij er winste mede konden en wilden doen.

Een goed kinderboek te schrijven is inderdaad eene *kunst*. Studie van de Heilige Schrift en gezette studie ook van het kind en van de kindere wereld zijn er toe van noode. De auteur voor de jeugd moet meer dan elk ander Schrijver zijn publiek kennen. Broodschrijverij, uit bere-

kening, niet uit bezieling geboren, is koel en laat ook koel. De arbeid onzer Christelijke Kinderschrijvers behoort hun een eeredienst te zijn, waarbij ze door de ernstige begeerte geleid worden, om bij het opkomend geslacht het heilig vuur te ontsteken of in vlam te houden.

Onze dagen roepen meer dan ooit om *goede Christelijke kinderlectuur*. Terwijl de moderne kinderlitteratuur Sodoms-appelen op gouden schalen biedt, mogen onze Christelijke auteurs zich beijveren, om onze kinderen met gouden appelen in zilveren gebeelde schalen te verblijden.

Wij geven nu de recensie van elk boekje afzonderlijk, gerangschikt naar de orde der inzending.

Uitgaven van G. F. CALLENBACH te Nijkerk.

De wèl vermaarde criticus BUSKEN HUET deelt in zijn: »*Het land van Rubens*» mede, dat de burgemeester van *Gent*, graaf VAN KERCKHOVE, eenen wintertuin had, zóo fraai als in geen land of hoofdstad van Europa werd aangetroffen. »In de zuiverste exemplaren», zegt hij, »wuiven hier, en ademen in de kunstig verwarmde lucht, de schoonste palmsoorten. Zoo bar kan het jaargetijde niet zijn, of de witte seringen en de gele rozen mengelen er hare kleuren. Orchideën en nogmaals orchideën. Kleine wouden van azalea's. Een amfitheater, van welks hoogte de camelia's nederzien op de begonia's aan haren voet.»

Aan dezen schoonen lusthof dachten wij, toen wij den catalogus van den heer CALLENBACH ontvingen, die zoowel door de sierlijke bewerking van den omslag, als door den schat van lectuur, die er in wordt aangeboden, eenen rijken indruk maakt. Bijzonder de mededeeling, dat evenals vorige jaren ook nu weer overdrukken der nieuwe uitgaven waren gemaakt, in drie deelen, onder den titel »*Winterbloemen*» vereëngd, riep den wintertuin van den Gentschen burgemeester ons voor de aandacht.

De heer C. opent door zijne rijke sorteering van Kerstboekjes inderdaad eenen wintertuin voor de jeugd, waarin zij in grooten getale gedurig zich kan vermaken, en die haar niet alleen veel te genieten, maar ook veel te leeren geeft.

Het moet gezegd worden, dat de Nijkerksche Uitgever dit jaar weer met eere zijnen gevestigden naam ophoudt. Hij blijft op het terrein der kinderlectuur den sceppter zwaaien, al krijgt hij in den heer BREDÉE van *Rotterdam* metterdaad eenen geduchten concurrent.

Dit jaar verschenen niet minder dan 43 boekjes. Nieuwe uitgaven en herdrukken. Groote en kleine, historische verhalen en fantasietjes; allerlei genre is er vertegenwoordigd. Lieve geschriftjes van 5 cents en kloeke boekdeelen van bij den gulden. Waarlijk, de heer C. brengt met zijne rijke collectie de recensenten en de koopers bijna in verlegenheid.

De uitslag van den arbeid onzer Commissiën mag inderdaad zeer bevredigend heeten. Slechts een viertal geschriftjes moesten wij ter zijde leggen. Trouw aan onze beginselen verplichtte ons daartoe. Daarnaast echter kunnen wij terstond met vreugde mededeelen, dat zeer vele, meer dan een derde van het getal, 'twelk uit *Nijkerk* ons werd toegezonden, met warmte en onvoorwaardelijk konden worden aanbevolen. Daar zijn boeken bij, die om vorm en inhoud behooren tot het schoonste, wat op dit terrein geleverd worden kan. Bepaald juweelen in hunne soort. Wanneer er een prijs moest worden toegekend, zou het o. i. staan tusschen: »*Het beleg van Gorkum*», door PENNING en »*Geen blijvende stad*», van HOOGENBIRK.

Wij zijn den Uitgever er dankbaar voor, dat hij aan zijne litterarische tafelronde zulk eene ruime plaats geeft aan auteurs, die gaven en talenten ontvangen hebben, om zóó te schrijven, dat de Gereformeerde Zondagsschoolbesturen hunne werkjes met vrijmoedigheid kunnen aanbevelen. Nooit waren wij zoo onbescheiden, om de vooraanzitting te vragen; steeds echter hebben wij onze erkentelijkheid betoond, als de Uitgever blijk gaf ook met onze behoeften en onze beginselen ernstig te willen rekenen. En daarover maken wij hem ook nu gaarne ons compliment.

Aan het oude spreekwoord: »Het oog wil ook wat hebben», is de heer C. steeds gedachtig. En ernstig gedachtig ook, men weet het. Papier, druk, omslag, illustraties, alles getuigt om strijd, dat hij bij de bewerking zijner uitgaven zich zeer hooge eischen stelt. Hij kent en leidt den smaak der jeugdige lezers.

De omslagen zijn meestal zeer beoorlijk. De omlijsting met vlinders, bijen en bloemen doet ongetwijfeld menig kinderoog fonkelen. Soms tijds echter vonden wij de aangebrachte versieringen wat bont en wat vreemd. Die papegaai bijv., op verscheidene omslagen, beviel ons niet bijster. »De bij-versieringen rondom het tafereeltje, dat uit het verhaal is afgebeeld», — zoo schreef een der recensenten, — »gelijken soms meer op illustraties van leerboeken voor plant- en dierkunde, dan op teekeningen voor Zondagsschoollectuur bestemd.» Ook in dit opzicht harmonieëre de omslag met den inhoud.

Deze opmerking betreft echter niet zoozeer de zaak, als wel de methode der uitvoering. Het is zeer juist gedacht, de omslagen met bloemen en vogels te illustreeren. Bloemen en vogels toch vertoonen het symbool der jeugd: frischheid en vlugheid, en zijn in 't algemeen bij de kinderen zeer geliefd.

De uitvoering der banden van de boekjes boven den prijs van 50 cents, is inderdaad zeldzaam keurig. Daar zijn fijne bandteekeningen bij, die de fantasie van het kind krachtig toespreken en het hart der jeugd terstond voor het boek geheel innemen. Wat hier geboden wordt, behoort tot het beste en schoonste, van wat gij van dien aard in

de catalogi der eerste boekwinkels te zien krijgt. Eén ding speet ons een weinig, n.l. dat de Uitgever nog niet kon voldoen aan onzen wensch, het vorige jaar uitgesproken, om de groote boeken ook gecartonneerd verkrijgbaar te stellen. Doch wij leven in dezen nog op hoop, want ZEd. schreef ons, dat hij deze zaak in gedachte blijft houden.

De plaatjes, zoowel in zwartdruk als in kleuren, zijn over 't algemeen uitnemend. CALLENBACH'S devies is er op van toepassing: »*Goet, Frisch, Claer.*» De kunst om voor kleine kinderen te vertellen is niet gemakkelijk, maar de kunst om voor de kleintjes goed te teekenen evenmin.

De teekenaar behoort steeds tweeërlei in het oog te houden. De plaatjes moeten niet alleen tot opluistering strekken, maar tevens en vooral de hoofdmomenten van de geschiedenis in beeld brengen, om alzoo den indruk van het verhaal te versterken en te verlevendigen. Dikwijls is de teekenaar, ook ditmaal, gelukkig geweest in de keuze van zijn moment. Soms had hij wel wat harde kleuren op zijn palet; ook was er tusschen den persoon op het plaatje en dien in het verhaal, wat den leeftijd aangaat, nog al eens groot verschil. Doch afgezien van deze opmerkingen, spreken wij gaarne uit, dat de illustratie beantwoordt aan alle *redelijke* eischen, welke aan boeken en boekjes van dezen prijs gesteld kunnen worden.

Op één ding veroorloven wij ons nog even te wijzen. Wie de oude kinderboeken inziet, bemerkt, dat onder het plaatje gewoonlijk eene zinsnede uit het verhaal is afgedrukt, die het tafereel karakteriseert, alsook de pagina, waarop het betrekking heeft. Dat voorbeeld, dunkt ons, is nog steeds navolgenswaardig. De voorstelling op het plaatje uit IDA KELLER'S »*Wreekt uzelf niet*», zou ongetwijfeld in aantrekkelijkheid hebben gewonnen, als aan den voet te lezen had gestaan: »Spant het zeil! Vangt hem op! riep hij . . . blz. 22.» Wij geven slechts één voorbeeld aan uit zeer vele.

Uitnemend vonden wij het vooral, dat verscheidene boekjes met eene flinke, heldere letter gedrukt zijn. Dat dunkt ons altijd een eerste eisch in een boek voor de jeugd.

Onze laatste opmerkingen over de bewerking der boekjes is deze, dat wie den voortreffelijken arbeid, die door den heer C. geleverd wordt, over eenige jaren vergelijkt, duidelijk waarnemen kan, dat hij zijnen roem op dit terrein waarlijk niet bij overrompeling, maar als loon op ernstigen arbeid en krachtige toewijding heeft verkregen.

Zijne uitgaven hebben velerlei verdiensten: die van ruime verscheidenheid, goed uiterlijk, degelijken inhoud. Alle om het zeerst uitnemende dingen. Doch de laatste verdienstelijkheid doet de deur dicht, n.l.: die van lage prijzen. Goed en goedkoop gaan in den Nijkerkschen boekhandel zelfs in steeds toenemende mate samen. De prijs van de boekjes afzonderlijk is over 't algemeen al gering. Maar wie bij minstens 25

stuks tegelijk bestelt, naar verkiezing gesorteerd, heeft slechts den halven prijs te betalen. Deze gunstige voorwaarde geldt ook, wanneer men voor minstens tien gulden besteedt, onverschillig of men boekjes of platen bestelt.

Geene Zondagsschool — ook de armste niet — zal tevergeefs CALLENBACH's rijk voorzienen catalogus opslaan. Hij heeft met ieders smaak en ook met ieders beurs gerekend.

Bij de verdiensten, die wij straks noemden, zijn er vooral twee, welke elkaar krachtig steunen. De Uitgever zorgt niet alleen voor goede kinderlectuur, maar ook voor de goede en gemakkelijke verspreiding, wijl hij ze voor zóó luttelen prijs aanbiedt, dat men sommige haast te geef krijgt.

Bij bestelling is het voldoende, de nummers, die de boekjes in den catalogus hebben, op te geven. Men lette er op, dat *op de banden geene prijsvermindering* wordt toegestaan.

Ook is het zeer geriefelijk voor de Zondagsschoolbesturen, dat de Uitgever zich weder aan zijne gewoonte hield, om voor elke op zichzelf staande Zondagsschool of voor elke Vereeniging van Zondagsscholen een driedelig ex. der »Winterbloemen" gratis verkrijgbaar te stellen. Het wordt franco toegezonden aan elk, die het aanvraagt *vóór 1 December*. Deze gratis- en franco toezending geschiedt tegen inzending van het formulier, dat zich in den catalogus bevindt, mits dit behoorlijk ingevuld en ondertekend zij en 25 cents voor portkosten is bijgevoegd. Wie *na 1 December* aanvraagt, klopt aan eens dooven mans deur.

Wanneer men aan het hulppersoneel een geschenk kan en wil uitreiken, vindt men op pag. 11 van den catalogus eene lijst van boeken, die daartoe zeer geschikt zijn. Deze kunnen ook, als de kas dit toelaat, dienst doen, om als »aandenken" te worden uitgereikt aan de oudste leerlingen bij het verlaten van de Zondagsschool. Ook deze boeken, waaronder alleszins uitnemende geschriften zijn, worden op de bekende gunstige voorwaarden geleverd.

Nu laten wij de recensie volgen van elk boekje afzonderlijk.

De buitengewoon goedkoope serie.

Boekjes van 5 cent.

De boekjes van 5 tot 10 cent hebben alle eenen geïllustreerden omslag en een zwart plaatje.

- a. **Klein Leentje of: Eere zij God**, door JOHANNA. Derde druk. Geïll. omslag. Een zwart plaatje. 16 bladz. Prijs 5 ct.

„Klein Leentje" is een oude, arme tuinman, die niet lezen kan, maar wel de werken Gods opmerkt. Deze man is in Dominee's tuin de goede vriend van Dominee's dochtertje. Het dochtertje leert den ouden man lezen. Op Kerstmis legt hij proeven van bekwaamheid af en krijgt van zijne jeugdige onderwijzeres eenen Bijbel present.

Een lief boekje. De verhaaltrant is onderhoudend. 't Is van 't begin tot het

einde zeer goed voor kinderen te verstaan. Het uiterlijk is eenvoudig, maar netjes. De prijs, 5 ct., zeer goedkoop.

De paedagogische waarde van het boekje mag geroemd worden. Het dochtertje wordt door den Heere geleid, die daarvoor verstandige ouders gebruikt. De kleine meid is een kind, zooals er hier ook zijn: dat is al veel waard. „Boekjes-kinderen” zijn voor de echte kinderen onuitstaanbaar.

Twee gedachten worden door de Schrijfster duidelijk en boeiend in het licht gesteld.

In Marietje blijkt, wat kleine kinderen voor hunne naasten en voor 's Heeren Koninkrijk kunnen doen; en in den ouden Leendert wordt openbaar, hoe behoefte aan waarheid vele bezwaren overwint.

Dat van dit boekje een derde druk het licht ziet, bewijst, dat het begeerd wordt. Als prijsje voor de kleine meisjes is het inzonderheid aan te bevelen.

b. De geheimzinnige korf. *Een verhaal voor onze jongens*, door P. J. KLOPPERS. *Naar het Duitsch.* Vierde druk. Geill. omslag. 1 Zwart pl. 16 bladz. Prijs 5 ct.

Het verhaal verplaatst ons naar den Wartburg in 1521, beschrijft ons in 't kort de wijze, waarop, en de reden, waarom Luther op dien Wartburg kwam, en maakt ons bekend met de ware (?) wijze, waarop het Woord Gods voor de eerste maal aan de bewoners van een dorp in de nabijheid van den Wartburg gebracht is. Luther zelf zou, in aansluiting aan eene aloude gewoonte daar ter plaatse, aan de ter middernacht verzamelde menigte zijnen vertaalden Bijbel bij wijze van Nieuwjaarsgeschenk hebben aangeboden.

Taal en stijl zijn goed, al kon het hier en daar voor kinderen wat eenvoudiger en pakkender zijn gezegd.

Den zeer geringen prijs in aanmerking genomen, is er, wat de typographische uitvoering aangaat, alle reden tot tevredenheid.

Het verhaal is zuiver historisch. Dat het de waarde der Heilige Schrift boven alle tijdelijke zegeningen in het licht stelt, is alleen eene reden om het aan te prijzen.

De strekking is, ons bekend te maken met de wijze, waarop God de zijnen beschermt, alsook, hoe wij van allerlei omstandigheden, (zooals hier van eene volksgewoonte) gebruik kunnen maken, om tot Gods eere werkzaam te zijn, en hoe God zulke middelen kan zegenen.

Indien wij eene aanmerking wilden maken, zou het deze zijn, dat de Schrijver de bijgeloovigheid der Groschmarkers niet genoeg afkeurt, wat voor de kinderen wel noodig is.

De vierde druk bewijst duidelijk, dat het een aangenaam en nuttig verhaal is.

Gewone serie.

Boekje van 7½ cent

Wat het gebed vermag. *Een Kerstverhaal*, door ANNA. Derde druk. Geill. omslag. Een plaatje in zwartdruk. 16 bladz. Prijs 7½ ct.

De timmerman Bruin, een oppassend man, komt door langdurige ziekte en zwakheid met zijn gezin in grooten nood. Op den avond voor 't Kerstfeest is schier aan alles gebrek. Het oudste zoontje, zich herinnerende het psalmwoord, waarop de juffrouw in de Zondagsschool gewezen heeft, stelt voor, den Heere om uitkomst te bidden, en welhaast liggen moeder en kinderen geknield neder. Op verrassende wijze vindt hun gebed verhooring: een rijk student, ongemerkt in de achterbuurt verdwaald, vraagt naar den rechten weg en komt op deze wijze in kennis met de behoeften van het arme gezin.

Niet alleen wordt nu rijkelijk in de eerste behoeften voorzien, maar ook de weg gebaad, waardoor het gezin weder tot meerderen welstand komt.

Dat eenvoudige verhaal wordt in vloeienden stijl, bevattelijk en kinderlijk medegedeeld. Van eene enkele taalfout spreken wij niet, ofschoon die vooral in eenen derden druk contrabande is te achten. De net geïllustreerde omslag en het lieve plaatje tegenover den titel zijn werkelijk een sieraad van het boekje.

Dat een Schriftwoord niet letterlijk wordt weergegeven, is minder gewensch. Met de bekende regels van den psalmdichter:

„Wie Hem aanroept in den nood,
Vindt zijn gunst oneindig groot”,

is de strekking aangegeven. Hij, die zijne kinderen begiftigd heeft met de *grootste* gave, de gave zijns Zoons, onthoudt hun ook hunne tijdelijke nooddrift niet, als zij tot Hem roepen. De uitredding komt juist op Kerstmis, een wel wat al te dikwijls herhaald wonder in de Kerstboekjes. Het komt ons niet aanbevelenswaardig voor in kinderverhalen de verrassingen op stoffelijk gebied telkens te laten geschieden op of omtrent het Kerstfeest.

Gods trouwe zorg voor zijne kinderen, het gebed de beste weg in den grootsten nood, de zegen eener godvreezezende opvoeding ook voor dit tijdelijk leven, zie daar het volle, zuivere accoord, dat uit dit boekje op liefelijke wijze den jeugdigen lezers toeklinkt. Moge het in veler harten diepen indruk maken. Ook hier wordt door een der commissieleden aangemerkt, dat de kinderen, hoezeer hetgeen zij zeggen, waarheid bevat, toch voor hunnen leeftijd wat al te wijs redeneeren.

De ernst, die de Schrijfster bezielt, spreekt uit elke bladzijde, doch vooral uit het slot, waar zelfs een woord van toepassing niet ontbreekt. In den regel is dit niet aan te bevelen, doch hier vloeide het als van zelf uit de pen en hindert het niet.

De beide schaduwzijden, die wij er aan vonden, verhinderen ons in het minst niet, dit boekje onvoorwaardelijk aan te bevelen.

Boekjes van 10 cent.

a. **Baas Klaas.** *Een vertelling*, door A. J. HOOGENBIRK. Derde druk Geïll. omslag. Een zwart plaatje. 24 bladz. Prijs 10 ct.

„Baas Klaas” is een oude, alleenwonende man, die het met hard werken zoover gebracht heeft, dat hij op zijn vijftigste jaar stil kan gaan leven.

Hij kent geen ander genot dan zijn eten, zijn hond en zijne kat, en hij is zoo gierig, dat hij voor niemand iets over heeft. Eene arme onderwijzersvrouw, die zijne huiselijke zaken bezorgt, weigert hij 6 gulden te leenen, hoewel zij die zeer noodig heeft.

Een Fransch boek, dat hij goedkoop gekocht heeft in de hoop, het duurder te kunnen verkoopen, is het middel, waardoor zijne zelfzucht wordt gebroken. Door Gods genade bekeerd, is de vroeger zoo hebzuchtige man een vriend en wel-doener der arme onderwijzersfamilie.

Eene groote verdienste van den heer HOOGENBIRK. is deze, dat hij ook in zijne kinderwerkjes door de historische of topographische bijzonderheden, die hij getrouwelijk schildert, dadelijk zelfs de eenvoudigste vertelling meer of minder „gewichtig” weet te maken. Zijne figuren zijn daardoor meer naar 't leven dan dat bij andere Schrijvers het geval is, terwijl de kleine lezers en lezeressen tegelijk door middel van zijne werkjes leeren inleven in vroegere toestanden en kennis maken met oude gebruiken, enz. Zijne boekjes zijn in den goeden zin des woords „voor verstand en hart.”

„Baas Klaas” maakt daarop geene uitzondering.

De weg waarop „Baas Klaas” met den Christus bekend wordt (het koopen van een Fransch boek, dat hij moet laten vertalen, eer hij er iets van verstaan kan), is o. i. wel eenigszins gezocht.

De heer H. heeft eenen lossen stijl. Vooral bij kinderlectuur is dit eene ver-

dienste. Doch het gevaar van een weinig onnauwkeurig te wezen, ontgaat hij daarbij niet altijd. Woorden als „makkelijk” en „merken”, zagen wij liever vervangen door „gemakkelijk” en „bemerken.” „Hij heeft ons uitgesteld”, is geen Nederlandsch. Hij gebruikt hier gewoonlijk „Heer” in plaats van „Heere.”

De vorm is goed. De persoon op het plaatje komt niet overeen met dien op den omslag.

De tekst uit Gods Woord, waardoor de Geest Gods dezen man in het hart grijpt: „Werkt niet om de spijs, die vergaat, maar om de spijs, die blijft tot in het eeuwige leven”, geeft duidelijk de strekking van dit verhaal aan. De zonde der geldgierigheid, het ledige en arme in het leven van den mensch, die op het goed zijn vertrouwen zet, worden met krachtige trekken geteekend, en daartegenover de godzaligheid aangeprezen, als die tot *alle* dingen nut is. De Schrijver teekent ons de „Bijbelsche bekeering.” Hij stelt zich niet tevreden met een,e zedelijke verbetering, maar wijst op de vernieuwing des harten door 's Heeren Geest en Woord. Met vrijmoedigheid bevelen wij dit boekje ter verspreiding op onze Zondagsscholen aan.

b. Het Kerstgeschenk. *Een verhaal op waarheid gegrond*, door JOHANNA. Tweede druk. Geill. omslag. Een zwart plaatje. 24 bladz. Prijs 10 ct.

Dit verhaal is, wat een kind noemt „mooi.” Het draagt kennelijk de sporen van uit het leven gegrepen te zijn.

De familie Helmers, bestaande uit vader en moeder en vier kinderen, moet zeer zuinig en met veel overleg leven, om van vaders verdiensten rond te komen. Zoo is het te verklaren, dat moeder, zij 't ook met tegenzin, gebruik *blijft* maken van eene oude, schier vervelooze en slecht sluitende broodtrommel. Zij sprekt haar ongenoegen daarover uit en de twee jongste, nog schoolgaande, kinderen trekken zich de smart van moeder aan, ontzeggen zich de St. Nicolaascadeau's en koopen in stilte eene nieuwe en mooie trommel en nog eene broodplank bovendien. Zoo wordt moeder op den morgen van den eersten Kerstdag aangenaam verrast en vieren allen met dubbele opgewektheid het Kerstfeest.

Deze geschiedenis wordt onderhoudend verteld en, met gepaste opmerkingen en vermaningen afgewisseld, ten einde gebracht. De verhaaltrant is eenvoudig. Leerlingen van acht à negen jaar zullen dit boekje met genoegen lezen.

De plaatjes zijn lief; het titelvignet en het plaatje tegenover den titel maken beide eenen aangename indruk. Op het eerste ziet men den kleinen Kees en zijn zusje in den winkel de broodtrommel bekijken, ja bewonderen; op het tweede groepeeren zich de gansche familie om de trommel, die moeder zoeven ontdekte. Daar dit op Kerstmorgen gebeurde, knoopt de Schrijfster ook het Kerstfeest en zijne beteekenis daaraan vast.

Wat de strekking aangaat, doelt dit verhaal vooral op twee deugden: liefde voor de ouders en gebedsijver. De eerste treedt uitnemend schoon aan het licht. Bij de tweede gaat de Schrijfster o.i. de grenzen der eerbiedigheid wel eens te buiten. 't Kan zeker waar gebeurd zijn, dat Keesje bad: „Laat de broodtrommel niet te veel kosten.” Het verdient evenwel geene aanbeveling dit in zulk een geschriftje te vermelden.

Uitnemend is het echter, de kinderen te doen verstaan, dat het den Heere niet te gering is, zich ook te bemoeien met alledaagsche zaken. En uitnemend ook is de nadrukkelijke opwekking tot het luisteren naar de stem en het opvolgen van den wil des Heeren.

Alleen komt het ons voor, dat de kleine Kees daarin op zijnen zeer jeugdigen leeftijd verder gekomen is, dan waarschijnlijk geacht worden kan. 't Is soms of ge eenen grijsaard hoort. Zoo bijv. pag. 11, als hij 't Kerstfeest boven St. Nicolaas stelt. Ook bovenaan pag. 12. Doch vooral in het gesprek op de laatste bladzijde heeft de fantasie der Schrijfster de waarheid, waarop haar verhaal gegrond is, ontsierd.

Ondanks deze opmerkingen bevelen wij dit boekje gaarne aan.

c. **Wreekt u zelf niet.** Een verhaal, door IDA KELLER. Tweede druk. Geill. omslag. 1 zwart plaatje. 24 bladz. Prijs 10 ct.

Een arme knaap, Timotheüs Wenzel, wordt door een ondeugend „jong heertje”, Albert, mishandeld. Wraakzucht vervult zijne ziel daarover. Het zusje van zijnen belager tracht hem te troosten. Door hem te wijzen op den lijdenden Christus, die niet wedschold en zich niet wreekte, weet zij alle gedachten aan wraak uit zijn hart te verbannen. Timotheüs wordt bekeerd. Bij gelegenheid van eenen brand in het huis van Alberts ouders redt hij zijnen beleediger met opoffering van zijn eigen leven.

Voor een boekje van 10 cent ziet dit werkje er zeer goed uit. Het heeft een geïllustreerd zincographisch omslag en een niet onaardig plaatje. De afbeelding daarop zou in aantrekkelijkheid gewonnen hebben, als aan den voet gedrukt was: „Spant het zeil! Vangt hem op! riep hij met heesche stem naar beneden”, bladz. 22.

Deze tweede druk is ook een verbeterde, aangezien enkele foutjes, die de eerste uitgaaf ontsierden, nu blijkbaar zijn weggenomen.

De kleine evangeliste, die hare spaarpenningen weggeeft aan eenen onbekenden jongen, in eene armenwijk huisbezoek doet en haar Bijbeltje aan Timotheüs schenkt, is in ons oog niet naar het leven geteekend. Zij staat in het schelle licht van eene te sterke fantasie.

De strekking van dit verhaal is recht Christelijk. Zij stelt het woord van den apostel Petrus in aangrijpende beelden en feiten voor oogen. „Vergeldt niet kwaad voor kwaad, of schelden voor schelden, maar zegent daarentegen.” Het borgtochtelijk lijden van Christus komt hier duidelijk uit. Het leven van onze knapen en meisjes wordt in het licht der Heilige Schrift bezien. Drie redenen voor een, om dit lieve boekje met vrijmoedigheid aan te bevelen.

d. **De mooiste Naam**, door WILH^a RIEM VIS. Geill. omslag. Een zwart pl. 24 bladz. Prijs 10 ct.

Iets uit het leven van een klein meisje, Emma, die van zeer lastig en ondeugend, gewillig en godsdienstig wordt, vooral door de wijze, waarop hare gouvernante tegenover hare ondeugden optreedt en haar wijst op de liefde van Christus, zelfs jegens eenen moordenaar. Wilt zij daarna in Christus vrede en heil vindt, prijst zij den Naam „Jezus” als den mooisten Naam.

Aangezien de portée van dit boekje in een gesprek ligt, pakt het niet zóó, als het doen zou, wanneer het eene gebeurtenis schetste. Taal en stijl zijn goed. De kindertoon is wel getroffen. Het plaatje na het titelblad maakt eenen goeden indruk.

De inhoud van het gesprek is algemeen Christelijk. Gelooven in den Heere Jezus is inzien van het kwaad, en zich overgeven aan zijne leiding (zie pag. 20). Van de roeping door het evangelie, met de verlichtende, overredende werking des Heiligen Geestes is geene sprake. Wel echter van het borgtochtelijk lijden van Christus. Hier en daar is de Schrijfster wat gezocht en onnatuurlijk (bladz. 1 en blz. 8; 5 en 8; 9 en 11; 14 en 21).

Doch aangezien dit verhaal de dierbaarheid en beminlijkheid van den Heere Jezus in het licht stelt, kan „JACHIN” het gerust aanbevelen. Het behandelt het groote thema, dat nooit genoeg aan de jeugd kan worden voorgesteld, den diamantsteen in den gouden ring ook van het Zondagsschoolonderwijs.

Boekjes van 12½ cent.

De volgende boekjes, tot die van 50 cent, zijn voorzien van geïllustreerden omslag en een of meer plaatjes in kleurendruk. Het aantal plaatjes hangt af van den prijs.

a. **Tweeërlei zegen**, door A. J. HOOGENBIRK. Geill. omslag. Een gekleurd plaatje. 16 bladz. Prijs 12½ ct.

Een arme godvreezende daglooner redt eenen dronkaard uit de sloot, maar boet zijne eigene gezondheid in, daar hij sterk bezweet in het koude water is gegaan. Eene rijke mevrouw, die haren man en zes kinderen heeft verloren, bezoekt hem tijdens zijne krankheid. De menschlievende Barones, die door hare goede werken meent te kunnen zalig worden, aanschouwt met verwondering in het godzalig afsterven des daglooners de kracht van Gods vrije genade in Christus.

Na zijn heengaan neemt zij zijn eenig kind als pleegzoon aan. Ook bij dezen openbaart zich de godsvrucht zijns vaders. Hij wordt door den Heere gebruikt tot het middel, om Mevrouw Verlaan de ledigheid van haren deugdengodsdienst te doen beseffen en als eene arme zondares tot de volheid van Christus' genade de toevlucht te leeren nemen.

Dat dit verhaal van den heer Hoogenbirk goed geschreven is, behoeven wij niet te zeggen. „Heer” en „Heere” komen hier bij afwisseling voor.

Het plaatje op den omslag past o. i. niet wel bij den inhoud. Voor het overige is de vorm naar behooren. Eene flinke letter is voor een Kinderboek altijd eene aanbeveling. De prijs 12½ ct. voor 16 bladz., is naar verhouding van andere boekjes wel wat hoog. Van welk eene uitnemende strekking dit werkje is, blijkt uit dezen volzin: „t Werd haar nu duidelijk, dat de weg, door Piets vader aangewezen, de ware was, dat wij niet door onze braafheid zalig worden, maar uit genade door het geloof in den Heere Christus.”

Onder den zegen des Heeren kan dit boekje eene groote roeping vervullen als een krachtig en ernstig getuigenis tegen het eenzijdige bedrijvige Christendom van onzen tijd, dat meer in ijverig „werken voor Jezus” dan in geloovig vertrouwen op Christus troost en kracht zoekt. Daarom ook verdient het eene warme aanbeveling. Het snijdt eene wilde, vooral tegenwoordig welig uitschietende loot af van den boom van het Christelijk leven.

b. **Kleine Esther**. *Een Paaschverhaal*, door IDA KELLER. Geill. omslag. Een gekleurd plaatje. 16 bladz. Prijs 12½ ct.

Kleine Esther is een Joodsch meisje. Hare moeder is gestorven. Haar vader, die onverschillig omtrent zijnen godsdienst is, zendt haar naar eene Christelijke school, eenvoudig wjl die in de buurt staat. Hier hoort het dochtertje de onderwijzeres met warmte vertellen van des Heilands lijden en sterven en opstanding. Voor Esther is alles nieuw en aantrekkelijk. Naar huis gaande, knielt zij op eene eenzame plaats neder en bidt tot den lieven Jezus, die, naar de onderwijzeres verzeerde, ook voor haar heeft geleden en voor wien ze nu ook gaarne wat doen wil.

Eene geschiedenis van lijden en menigmaal zware verdrukking wordt voorts op boeiende, dikwijls zeer schilderachtige wijze verhaald. Door den Heere gesterkt, blijft het Joodsche meisje standvastig. Zij viert later met zieleblijdschap het Paaschfeest der Christenen mede.

De vorm is goed, de plaatjes zijn zeer teekenend.

Onwaarschijnlijkheid is het groote euvel ook in dit anders veelszins schoone boekje. De gebeden en gesprekken zijn voor een meisje van 6 à 7 jaar veel te wijs. Ondenkbaar komt het ons voor, dat zoo'n jong meisje eenen droom droomt als op pag. 15 vermeld staat. Zij ziet den Heere Jezus, die haar vraagt een kruis voor Hem te dragen en haar eene kroon toezegt. De bekeering gaat zeer vlug toe. Voor den eersten keer in haar leven hoort Esther de Paaschgeschiedenis. Een oogenblik twijfelt ze, of zij zich wel mede verheugen mag, maar dienzelfden avond is ze toch al eene overtuigde en welbewuste Christin.

In dit boekje is ongetwijfeld veel goeds, doch de gemaakte opmerkingen zijn oorzaak, dat wij het niet zoo grif kunnen aanbevelen, als wij dit andere geschriften van deze begaafde Schrijfster konden doen.

- c. **Nunia Christina of de Armenische Christin.** *Vrij naar het Hoogduitsch,* door A. PRINS, Geïll. omslag. Een gekleurd plaatje. 16 bladz. Prijs 12½ ct.

De titel „De Armenische Christin”, doet verwachten, dat ons hier eene bladzijde uit de geschiedenis der martelaars zal worden voorgelegd. Doch dat is zoo niet.

Nunia Christina leefde in de vierde eeuw na Christus en was eene Christelijke jongedochter. Door vijanden van haar volk gevangen genomen, werd zij als slavin verkocht. In heidensche omgeving bleef zij het Christendom getrouw. Twee wonderbare genezingen, op Nunia's gebed verleend, leidden er toe, dat de volksstam waaronder zij verkeerde, het Christendom aannam.

Indien de Schrijver hier had willen aantoonen, dat er naast de waarachtige bekeering ook een volksbekeering is, zou dit zeker eene Schriftuurlijke gedachte zijn geweest. Maar dan had ook ernstig in het licht gesteld moeten worden, dat het aannemen van het Christendom, gelijk dat hier geschiedt, wel uitwendige verandering, maar geene inwendige vernieuwing des harten brengt. Doch daarvan ontdekten wij geen spoor. Van het oprechte geloof en van de waarachtige bekeering bespeurt gij hier zoo goed als niets.

Alles gaat zoo van een leien dakje, dat men den indruk krijgt, alsof men hier niet met historie, maar met een fantasietje te doen heeft. Wat u hier wordt verteld, is soms op het kantje van het ongeloofelijke af.

Dergelijke werkjes verdienen geene aanbeveling. Aan oppervlakkige lectuur hebben wij tegenwoordig allerminst behoefte. Hoewel dit boekje uiterlijk aantrekkelijk en de vorm van het verhaal goed is, moeten wij het, uit trouw aan onze beginselen, ter zijde leggen.

Boekjes van 15 cent.

- a. **De Bijbelcolporteur.** *Een verhaal uit het leven,* door J. VAN BERGEN. Tweede druk. Geïll. omslag. Een gekleurd plaatje. 24 bladz. Prijs 15 cent.

Een goed geschreven boeiend verhaal en van uitnemende strekking, dat wij gaarne aanbevelen.

Gerrit Hamers, een smidsknecht, was een goddeloos man, vol bittere vijandschap tegen het volk des Heeren. Vooral haatte hij eenen godvreezenden Bijbelcolporteur, wyl deze hem over zijnen zondigen levenswandel gedurig ernstig vermaande. Maar elke bestraffing wakkerde zijn wrok tegen den colporteur aan, dien hij op eenen donkeren avond koelde, door den man te overvallen en te mishandelen. Sedert dien snoeden aanslag was Hamers echter niet meer gerust. Zijn geweten klaagde hem aan. Toen hij ten gevolge van eene vechtpartij in de gevangenis was geraakt, werd zijn hart verbroken door de liefde, welke de colporteur aan zijnen vijand betoonde.

De overwinnende macht der Christelijke liefde op eenen verstokten zondaar wordt hier geschetst op eene wijze, die den lezer vat en vasthoudt tot het einde toe. Mooie plaatjes. Vooral dat tegenover den titel is naar het leven. De versiering van den omslag komt ons wat bont en vreemd voor.

De leidingen des Heeren met dezen goddelooze zijn niet alledaagsch, doch ook niet onwaarschijnlijk. Voor de teekening van den colporteur heeft de Schrijver al de kleuren van zijn palet gebruikt. Zelfs rees de vraag bij ons op, of hij hier niet te veel verf heeft opgedragen. In elk geval staat deze colporteur geestelijk zeer hoog.

Het „mennistenleugentje” op bladz. 15, is niet aan te bevelen. Had hij niet kunnen zien, wie zijn aanvaller was, hij had het toch aan de stem wel *gehoord*.

Op pag. 24 wordt verhaald, hoe de smidsknecht voor den colporteur op de knieën valt. Deze had hier Hand. 10 : 28 gevoeglijk in praktijk kunnen brengen. Dit is de reden, waarom het plaatje op den omslag ons minder bevalt. De scheldwoorden en minachtende uitdrukkingen van den goddeloozen man achten wij eenen stekeligen doorn aan dit rozentakje. Ze verschaffen vooral

den jongens misschien wel genot, doch 't is eene andere vraag, of het paedagogisch goed gezien is, ze in het verhaal op te nemen. 't Gebeurt menigmaal dat de strekking van het verhaal geheel vergeten is, terwijl de scheldwoorden in het geheugen zijn blijven hangen.

Doch tegenover deze vlekjes heeft dit verhaal groote verdiensten. Duidelijk komt er in uit, hoe een leven zonder God kan leiden tot de grootste gruwelen; hoe de zonde niets dan wroeging baart; hoe er ook voor den grootsten zondaar vergiffenis te vinden is, zoo hij in ware boetvaardigheid tot Christus vlucht; alsook dat God ter bekeering van zondaren zijne dienstknechten als instrumenten in zijne hand wil gebruiken. Een boekje, waarin zulk een parelsnoer van Christelijke denkbeelden aan de jeugd wordt voorgehouden, kan onder 's Heeren zegen uitnemenden invloed oefenen.

b. De nieuwe blokkendoos. Een *Kerstverhaal*, door JOHANNA. Geill. omslag. Een gekleurd pl. 24 bladz. Prijs 15 ct.

Een eenvoudig verhaal, dat voor kinderen bestemd en ook zeer geschikt is. Bernard ontvangt op den 1sten Kerstdag: den dag, waarop hij verjaart, eene mooie blokkendoos, waarnaar hij vurig verlangd heeft. Den volgenden dag hoopt hij met zijn jonger broertje August naar het Zondagsschoolfeest te gaan, waarvan de kinderen zich veel voorstellen. August echter is 's morgens wat ongesteld en kan daarom niet gaan. Zoo gaarne zou hij, terwijl Bernard naar 't feest is, met diens blokkendoos spelen, doch deze wil dat niet hebben. Bernard heeft geen genot op 't feest. Onder het vertellen der Kerstgeschiedenis, die ons de zelfverloochenende liefde van Jezus tot zondaren predikt, gevoelt hij hoe liefdeloos hij tegenover zijn broertje gehandeld heeft. Hij krijgt berouw over zijne zonde, belijdt zijne zelfzucht voor God en laat zijn broertje den volgenden dag naar hartelust met zijne blokkendoos spelen.

De uitvoering is keurig, de lettersoort flink, zooals wij die voor kinderoogen gaarne wenschen.

Met het opvoedingssysteem van de moeder in betrekking tot het eigendomsrecht van de kinderen kan ik mij niet volkomen vereenigen. Kinderen moeten ook *leeren*, wat voor een ander over te hebben. Een stil gebed is hier niet voldoende. Op de verkeerdheid moet het kind gewezen worden en soms moet het *gedwongen* worden, iets af te staan. Voor een op zichzelf staand geval kan het misschien goed zijn, zooals hier, de zaak geheel aan het kind over te laten, doch als algemeene regel kan ik er niet mee instemmen.

De liefdelooze handelwijze van den knaap; de overweging, dat liefde tot God moet blijken in liefde tot den naaste; en dat het niet genoeg is, gaarne over den Heiland te *spreken*, maar dat men ook den wil Gods moet *doen*, alsmede het kinderlijk berouw van den knaap zijn goed geteekend. Tevens wordt ook over de beteekenis van het Kerstfeest en in verband hiermede over de liefde van den Heere Jezus voor zondaren gesproken.

Ofschoon wij niet elke uitdrukking voor onze rekening nemen, bevelen wij toch dit boekje gaarne aan. De Schrijfster slaat hier eenen toon aan, die in de kinderlectuur krachtig moet weerklinken n.l., dat zelfzucht zonde is, dat wij tegen eigenliefvendheid strijden en ons zelve verloochen moeten. Alleen voor zich zelf te leven, maakt ongelukkig. Gouden lessen voor de jeugd inderdaad.

c. Toch een blij Kerstfeest, door JOHANNA. Geill. omslag. Een gekleurd plaatje. 24 bladz. Prijs 15 ct.

De vrouw van den daglooner Hoogeweg ligt ziek te bed. Een onvriendelijk mensch neemt de huishouding waar: zooveel mogelijk worden de kinderen naar buiten gedreven, en dat in den winter, tegen Kerstfeest, 't welk voor hen door deze omstandigheden niet aangenaam belooft te zijn. Op den dag vóór Kerstmis loopen de beide jongens gedwongen buiten in de sneeuw; de kleinste, die bovendien onwel is, struikelt en bezeert zich, juist als de dokter voorbij komt.

Door diens tusschenkomst mogen ze nu op Kerstfeest bij Moeder zijn, en door de vriendelijke verrassingen, die hij er bijvoegt, hebben ze nu toch nog een blij Kerstfeest.

Bovendien heeft er ook in het hart der stuursche huishoudster, die de kinderen voor haar heeft hooren bidden, eene verandering ten goede plaats gehad, zoodat ook zij mede kan deelnemen aan de feestvreugde.

Het boekje ziet er aantrekkelijk uit. De druk is helder. Een mooi gekleurd plaatje. We vonden slechts een paar taalfouten: blz. 9 *luide*, moet zijn *luidde*; blz. 10 *kouzen*, moet zijn *kousen*. Dat de vier hoofdstukken van een opschrift voorzien zijn, is eene verdienste. De Schrijfster weet gezellig en kinderlijk te vertellen. Vooral de booze huishoudster is naar 't leven geteekend.

In plaats van zich tegen de harde huishoudster te verzetten, bidden deze kinderen voor haar, en als zij verdriet hebben, spreken zij daarover op kinderlijke wijze met God. Dat mag inderdaad onzen kinderen ten voorbeeld strekken: men vindt ze niet veel, die zóó doen.

Gelijk meestal, redeneeren en doen ook deze kinderen wel wat te wijs voor hunnen leeftijd. Zoo b.v. op bladz. 22, waar Wim — hij is 8 jaar — onder het zingen telkens eens naar vrouw Slenters keek en tot zijne groote voldoening merkte, dat ook zij het versje medezong. We vinden het jammer, dat de Schrijfster hen telkens tot en van den „lieven Heer” doet spreken. Dat een onvernieuwd hart geene behoefte heeft aan Jezus, en in Hem het groote Kerstgeschenk niet kan waardeeren, komt goed uit. Ook dat genade eenen heiligenden invloed heeft. Doch de werking van den Geest Gods in de verandering van het hart des zondaars, kon iets duidelijker zijn aangegeven. Ofschoon de geest van dit boekje wat algemeen is, kunnen wij het om zijnen goeden vorm en zijne ernstige strekking toch wel aanbevelen.

d. De kleine diacones. Naar het Duitsch, door NEKA. Geill. omslag. Een plaatje in kleurendruk. 24 bladz. Prijs 15 cent.

Een niet onaardig boekje. Laura, eene kleine lijdere in de inrichting „Sarepta” te Bielefeld, wordt een schaapje van den Goeden Herder, en als er straks een „Kinderheim” bij verrijst, eene „kleine diacones” voor meer dan een ongelukkig en ziek kind. Op jeugdigen leeftijd wordt zij weggenomen; doch zij reist haren Heiland vol blijdschap te gemoet.

Taal en stijl zijn goed, maar dikwijls voor kinderen te hoog. 't Plaatje is mooi, echter niet zeer sprekend.

Wat ons hier geboden wordt, is een stukje Duitsch Christelijk leven, waarin de Kerstboom eene voorname rol speelt, doch dat ook wel bekoorlijk is door de liefde tot den Heiland, die bij de kleine Diacones en bij anderen uitkomt. Het behoort niet tot die litteratuur, waaraan wij de voorkeur geven. Daartoe is het ons te Duitsch. Niettemin, aangezien wij hier, gelijk duidelijk merkbaar is, eene *ware* geschiedenis voor ons hebben, is het wel te gebruiken.

Boekjes van 20 cent.

a. Kerstfeest in den stal. Een geschiedenis op waarheid gegrond, door JOHANNA. Geill. omslag. Twee gekleurde plaatjes 40 bladz. Prijs 20 ct.

Kees Toms, een 13-jarige knaap, moet de Zondagsschool verlaten, om als boerenknechtje in dienst te gaan. Het Kerstfeest wil hij nog zoo gaarne medevieren, maar zijn harde en God niet vreezende boer weigert, hem te laten gaan. Hij viert echter met de kinderen van zijnen baas een aardig Kerstfeest in den stal.

Zijn boer beluistert de kinderlijke feestviering. Zij maakt eenen diepen indruk op hem en wordt een middel tot zijne verandering. Zijne kinderen moeten in het vervolg ook naar de Zondagsschool en Kees ondervindt op aangename wijze de goede gevolgen der gezegende verandering, die de Heere in het hart van zijnen baas heeft gewerkt.

Een aardig, natuurlijk geschreven verhaal in zes kleine, gezellige hoofdstukken. De uitvoering van dit boekje is alleszins te loven. De plaatjes zijn waarlijk mooi.

Dit werkje heeft ten doel, onzen kinderen te leeren, dat God het kwade ten goede keert, en het komt er treffend in uit. Wie in onderworpenheid aan 's Heeren wil volharden in het goede, al gaat het eenen tijd lang tegen stroom op, zullen op Gods tijd door zijne groote daden verblijd worden. Ook hier blijkt de godzaligheid tot alle dingen nut.

Toch bevredigt dit boekje ons niet geheel. Van Christus' borgtochtelijk lijden en sterven, van schuldbesef, en van de vernieuwende kracht des Heiligen Geestes vernemen wij zoo goed als niets. De bekeering van boer Turk gaat al te Methodistisch toe. Toch willen wij om het vele goede, dat hier tegenover staat, dit boekje onzen jongen kinderen wel in handen geven.

b. **Japie**, door MARIA LAARMAN. Geïll. omslag. Twee gekleurde plaatjes. 40 bladz. Prijs 20 cent.

De geschiedenis van een visschersknaapje, wiens vader op zee is gebleven, wiens moeder sterft en die door een ander gezin wordt opgenomen.

In het tweede hoofdstuk verdrinkt Japie bijna door de schuld van zijne pleegouders. In het derde komt Japies vader terug. In het vierde verhaalt de vader, hoe hij allerlei lotgevallen heeft gehad en waarom hij niet eer kon terugkomen.

't Verhaal, waarvan de deelen weinig samenhang vertoonen, is blijkbaar niet „waar gebeurd,” maar te danken aan de fantasie van de Schrijfster.

Deze eenvoudige historie wordt prettig verteld en door twee lieve plaatjes opgeluisterd.

't Is hoogst moeilijk, over de strekking van het boekje iets te zeggen. Waarschijnlijk heeft de Schrijfster geen ander doel gehad dan door de aaneenrijging van enkele tafereeltjes hare lezers en lezeressen aangenaam bezig te houden en dat zal haar wel gelukken.

Over de dingen der eeuwigheid spreekt dit verhaal zeer oppervlakkig, zie b.v. blz. 5, blz. 30, blz. 32.

De tegenstelling tusschen zonde en genade had duidelijker moeten uitkomen.

Bij de vele goede boekjes, die verschijnen, is 't voor Geref. Zondagsscholen gewenscht, dit boekje te laten rusten, wat om de helderheid van taal en stijl wel jammer is.

c. **Een aardig drietel**, WILH^A. RIEM VIS. Geïll. omslag. Twee gekleurde plaatjes. 40 bladz. Prijs 20 ct.

Eene geschiedenis van drie kleine kinderen, waarvan de oudste nog maar zes jaar is. Een kleine wijsgeer. Hij meent „een kindje van den Heere Jezus” te zijn, vertelt zijn zusje de scheppingsgeschiedenis, bidt voor zijne moeder, dat hare hoofdpijn verdwijnen moge, maar slaat vlak daarna de dienstbode, omdat zij zijn prentenboek niet op de goede plaats leide. Later stoot het driftige kereltje bij eenen vijver zijn tweede zusje, Willie, in het water. De moeder valt daarbij flauw van schrik. Met moeite wordt het meisje door eenen vreemde gered. Het ongeval berokkent, de moeder een ernstig zenuwlijden, zoodat zij in het ziekenhuis verpleegd worden moet. De kinderen komen nu onder de hoede eener tante, die echter ten rechten tact mist, om ze goed te leiden. Deze beproeving draagt voor het karakter der kinderen eene kostelijke vrucht.

Wel een aardig boekje, doch tot de beste pennevruchten dezer begaafde Schrijfster kan het niet worden gerekend. Het is haar niet altijd gelukt, hoezeer zij het beproefd heeft, recht kinderlijk te zijn. De hoofdinhoud van dit boekje bestaat uit gesprekken. Dit is in lectuur voor de jeugd een gebrek. Daardoor worden de kinderen wel bezig gehouden, maar boeien en aangrijpen doet zulk een boekje niet. Ook is de inhoud der gesprekken menigmaal zeer

onnatuurlijk. Kareltje is veel te wijs voor zijnen leeftijd. Hij spreekt tot zijne jongere zusjes, alsof hij haar vader was.

Ook in dit geschriftje worden „Heer” en „Heere” gedurig met elkaar afgewisseld. Dit wekt het vermoeden, dat de Schrijfster aan ieder zijnen zin heeft willen geven.

De vorm is goed. De plaatjes zullen ongetwijfeld het kinderoog bekoren.

Moesten wij de onnatuurlijkheid in de gesprekken laken, dit verhindert ons niet, anderzijds in het boekje veel te prijzen.

In de eerste plaats heeft het goede paedagogische kracht, wijl het den kinderen leert, reeds vroeg tegen hunne zonden te strijden; doet zien, dat diestrijd zwaar is, maar ook doet verstaan, wat het zegt: „Als ik zwak ben, dan ben ik machtig.”

Ook komt de leer van zonde en genade er duidelijk in uit. Zie pag. 15: „Het is door den Heere Jezus alleen, dat wij den hemel mogen binnengaan. Als Hij de straf niet op zich had genomen, dan bleef de deur altoos voor ons gesloten”.

Daar twee goede eigenschappen staan tegenover één formeel gebrek, zou een afkeurend oordeel onbillijk zijn.

d. Slecht beloond, of de geschiedenis van de eerste stoomboot, door H. J. STAVERMAN. Geïll. omslag. Twee gekleurde plaatjes. 40 bladz. Prijs 20 cent.

Dit boekje bevat eene korte levensschets van Robert Fulton als werktuigkundige. Men vindt er in verhaald, hoe Fulton van de schilderkunst tot de werktuigkunde overging, op lateren leeftijd allerlei uitvindingen deed, teleurstellingen in grooten getale op zijnen levensweg ontmoette, de eerste stoomboot in de vaart bracht, en daarvoor veel lof kreeg, maar geen geld en eindelijk stierf in armoede, ja met achterlating van veel schulden.

Wat minder gesprekken en meer handeling zouden dit verhaal boeiender hebben gemaakt.

De vorm is goed. Heldere letter. De plaatjes, die een paar feiten uit het verhaal illustreeren, geven de jeugd een goed kijkje op de kleeding van den burgerman in voegeren tijd

De Schrijver toont met zeer sprekende feiten aan, dat zij, die voor de wereld van groote beteekenis zijn, dikwijls slecht beloond worden. Zeker een groot denkbeeld. Maar de uitwerking er van viel ons niet mee. Van het „Heb de wereld niet lief” en „jaag de wereld niet na” bespeurden wij hier niets.

Ook prijst de Schrijver den dienst des Heeren niet aan. De krachtige tegenstelling, dat in het houden van Gods geboden groot loon is, lag hier toch zoo voor de hand.

Wat den Christelijken geest aangaat, teekenden wij aan, dat dit boekje slechts enkele oppervlakkige godsdienstige opmerkingen bevat. Bijv. pag. 28: „Moge onze God je verwachting niet beschamen, mijn vriend! Van Hem moet de zegen komen.” Verder gaat de Schrijver niet. Wijl dit boekje wel vrij wat voor het verstand, maar schier niets voor het hart biedt, achten wij het, ofschoon verkiesbaar, voor onze Zondagsscholen toch niet verkieselijk. Vooral niet, wijl er zooveel andere en betere zijn.

GESCHIEDENISSEN UIT DEN BIJBEL. Elk boekje met 4 gekleurde plaatjes en geïll. omslag in kleurendruk. 16 bladz. Prijs 20 ct.

Abraham, de vriend van God,	door	ADELPHA.
Mozes, de getrouwe dienstknecht des Heeren,	„	„
Daniël of God is getrouw,	„	„
Doe gij desgelijks,	door	P. J. KLOPPERS.

Eene serie kostelijke boekjes, die wij èn om den vorm èn om den inhoud van harte en onvoorwaardelijk aanbevelen. Ze zijn rijk geïllustreerd en in elk opzicht keurig uitgevoerd. Op goed papier, met groote letter gedrukt, en uitnemend geschikt voor kinderen, die pas kunnen lezen. Van harte hopen wij, dat de Uitgever aan deze serie nog vele andere nummers moge toevoegen.

Boekjes van 25 cent.

- a. **De boer van Woudhof**, door A. J. HOOGENBIRK. Vierde druk. Geïll. omslag. Twee gekleurde plaatjes. 48 bladz. Prijs 25 ct.

Een bekend en, blijkens den vierden druk, zeer gewild verhaal uit Luthers dagen. De boer van Woudhof is een welgesteld Roomsche landbouwer, doch die ook ondervindt, dat men op aardschen rijkdom zijn vertrouwen niet kan stellen. Door eenen grooten brand verliest hij zijn huis en al zijne have. In den tijd zijner bange beproeving komt hij met den grooten Hervormer in aanraking. Door Luthers eenvoudig woord leert hij God kennen als den Almachtige, die uit allen nood „kan en wil en weet te helpen.” Op treffende wijze wordt dit door boer Joachim ondervonden. Twee rijke kooplieden, door hem in zijne goede dagen geherbergd, hebben zijne gastvrijheid nimmer vergeten. In hunnen handel rijk gezegend, zonderen zij een deel van de winst af tot hulp van nooddriftigen en ellendigen. En Gods voorzienigheid leidt het zoo, dat zij in den boer van Woudhof den man vinden, wien zij in grooten nood goede hulp kunnen verleenen.

Door de verhalen van den heer HOOGENBIRK worden wij schier altijd geboeid en gesticht. Zijne aanzienlijke verzameling van geschriften ook voor de jeugd, geeft ons den vollen wasdom van een op dit gebied buitengewoon talent te bewonderen. Hij heeft eene kostelijke gave van den Heere ontvangen, die hij in den dienst Gods niet „om de kunst”, maar wel naar de eischen der kunst met eere gebruikt.

Ofschoon deze geschiedenis van den boer van Woudhof wat al te mooi eindigt, willen wij echter het „op waarheid gegrond” niet in twijfel trekken, want de werkelijkheid is menigmaal gebleken, grooter dichteres te zijn dan de kunst.

Het gebruik van „Heer” in plaats van „Heere” blijven wij steeds, ook in HOOGENBIRKS werkjes minder aanbevelenswaardig achten.

De uitvoering is, zooals men die maar kan wenschen. Terecht heeft de heer CALLENBACH op den omslag zijn devies afgedrukt: Goet, Frisch, Claer.

De strekking is uitnemend: „Wie op God vertrouwt, wordt niet beschaamd.” Zulke aangename en tevens leerzame lectuur staat bij ons het eerst op de lijst. Met volle vrijmoedigheid bevelen wij haar aan.

- b. **Hoe Suze zachtmoedigheid leerde**. Een verhaal op waarheid gegrond, door JOHANNA. Tweede druk. Geïll. omslag. Twee gekleurde plaatjes. 48 bladz. Prijs 25 ct.

In menig opzicht een heel aardig boekje. Een vader, die door den drank zijne betrekking kwijt raakt, — eene moeder, die door een winkeltje 't gezin onderhoudt, — drie kinderen, die met en tegen moeder knorren en kijden.

't Jongste dochttertje, die door middel van de Zondagsschool tot verandering komt en, geleid door hare onderwijzeres, weer invloed uitoefent op hare moeder.

De vader sterft ten slotte. De moeder en de kinderen komen maatschappelijk en voor een deel ook geestelijk goed terecht.

Onder en door deze gebeurtenissen wordt Suze van een driftig kind een zachtmoedig meisje.

De vorm heeft veel goeds, doch is niet onberispelijk. Over 't geheel zijn de zinnen te lang en is de taal te hoog; ook is zij niet altijd zuiver.

Dit boekje laat door zijne duidelijke letter zich prettig lezen. De plaatjes en de omslag zijn waarlijk mooi.

De bedoeling van de Schrijfster blijkt uit den titel en is goed uitgewerkt. Dat zij de groote beteekenis der Zondagsschool in het licht stelt, vooral voor kinderen uit geestelijk verwaarloosde gezinnen, is uitnemend, doch dat de Zondagsschool daarbij alles is en van de kerk niet gerept wordt (zie vooral blz. 5), is ons een bezwaar.

De uitdrukking: „Tot op zekere hoogte was het hunne schuld niet”, is goed bedoeld, maar gevaarlijk.

Bijna geregeld wordt „Heer” gebruikt.

De algemeene verzoening gluurt om een hoekje. Het tooneeltje op blz. 18 is misschien wel uit het leven gegrepen, maar 't komt ons paedagogisch niet juist voor, zoo iets in kinderboekjes op te nemen. Ook 't laatste hoofdstuk bevalt ons niet. Zoo min mogelijk voere men in onze boekjes slechte vaders of moeders ten tooneele. Dat verhoogt niet den eerbied voor 't ouderlijk gezag; vooral in onzen tijd, nu dit zoo schrikkelijk wordt ondergraven, hebben wij daartegen ernstige bedenking.

Suze's vader wordt geteekend als 'n leelijke dronkaard. Komt dit boekje in een gezin, waar vader en moeder den Heere vreezen, wat nut heeft het dan, de kinderen met zoo treurige werkelijkheid in aanraking te brengen. Komt het echter in een huis, waar de vader óók een dronkaard is, dan zal 't, als hij 't in handen krijgt, hem verbitteren, niet verbeteren; misschien werpt hij 't boos in 't vuur.

De genoemde bezwaren zijn oorzaak, dat wij dit boekje slechts voorwaardelijk kunnen aanbevelen.

c. **Bijna gestrand.** *Een verhaal* door MARIE. Geïll. omslag. Twee-gekleurde plaatjes. 48 bladz. Prijs 25 cent.

Eene eenvoudige historie, waarin treffende passages voorkomen, doch het slot wat onbevredigd laat. Onder den verderfelijken invloed van verkeerde kameraden komt de driftige Albert Berends er toe, in stilte zijne grootouders te verlaten en als soldaat naar de Oost te gaan. Ook daar verkeert hij telkens in groot gevaar, om door slechte kameraden op slechte wegen te worden meegevoerd.

Door den invloed van eenen godvreezenden luitenant, het sterven van eenen vromen vriend, die hem vaak heeft gewaarschuwd en door brieven uit Holland komt hij tot inkeer en berouw. Ongeschikt geworden voor den dienst, keert hij naar het vaderland terug.

De verhaaltrant is eenvoudig en gemakkelijk. Moeilijkheden komen in dit boekje niet voor. Ook in den vorm is het goed Nederlandsch.

De uitvoering der plaatjes is helder en vrij goed; doch de teekenaar had o. i. treffender momenten uit het verhaal in beeld kunnen brengen. De plaatjes moeten niet alleen het boekje versieren, maar den indruk der hoofdgedachten van het verhaal versterken.

De strekking is uitnemend. Het thema van den verloren zoon wordt hier niet onverdienstelijk behandeld. Duidelijk komt daarbij aan het licht, hoe indrukken, in de kinderjaren verkregen, heel het leven door krachtig nawerken. Eene kostelijke gedachte inderdaad.

De wijze, waarop de Schrijfster naar haar doel streeft, is echter wat oppervlakkig. Weet zij, zoo vroegen wij ons zelve af, weet zij niets van de waarheid, dat God zijn Verbond gedenkt? Hoewel er bij het sterven van den ouden Berends gesproken wordt van verzoening en schuldvergiftenis door Christus, wordt er bij de bekeering van Albert, *den hoofdpersoon*, niet van gerept. Ook uit technisch oogpunt achten wij dat eene ernstige fout. De Heilige Schrift als kenbron van den weg der zaligheid wordt in dit verhaal geheel vergeten. Telkens is er sprake van „zaden van *deugd*”, „*brave* vrouw”, „*brave* zoon”, „*braaf* zijn.” Ook willen uitdrukkingen als: „de goede engel van Albert”; „onze lieve Heer” in het verband, waarin ze hier voorkomen, ons niet bevallen.

Niettegenstaande deze bezwaren kan dit boekje onder den zegen des Heeren nog wel goed werken. Daarom bevelen wij het aan.

Boekjes van 30 cent.

De volgende boekjes, tot aan de serie van 60 cent, zijn stevig gecartonneerd en voorzien van linnen rug.

- a. **Het weesmeisje en haar tante**, door P. BROUWER. Geïll. omslag. Twee gekleurde plaatjes. 56 bladz. Prijs 30 ct.

Een meisje uit den burgerstand verliest hare godvreezende moeder, nadat, zoo men meent haar vader reeds op zee gebleven is. Ze wordt door eene tante opgenomen, die een café houdt in Amsterdam en haar gebruikt als werk- en keukenmeid. Soms wordt ze ook door haar geslagen. Op het alleronverwachtst komt echter de vader terug, die wel schipbreuk geleden heeft, maar daarbij niet is omgekomen.

Hij bezorgt aan zijn kind een beter lot. Van nu aan leven vader en dochter genoegelijk met elkander saam.

Het verhaal is in goeden stijl geschreven. Men leest het met genoeg en stoot zich daarbij niet aan het voor Gereformeerde menschen steeds hinderlijke „Heer.”

De plaatjes zijn wat schel uitgevallen, de teekenaar heeft bij het tweede o. i. de gedachte niet gelukkig weergegeven. De houding van het meisje heeft meer van het kind, dat kwaad gedaan heeft, dan van een dochtertje, dat na lange afwezigheid haren geliefden vader weerziet.

Dit boekje stelt duidelijk in het licht, hoe God het geloovig vertrouwen eens kinds becroont. Ook blijkt treffend, wat eene Christelijke opvoeding vermag en hoe ongelukkig kinderen zijn, die zonder God en zijn Woord opgroeien.

De gebreken van het meisje worden niet verheeld of goed gepraat. Ook laat de Schrijver ten slotte bemerken, dat hij niet zooveel op heeft met het studeeren voor onderwijzeres, doch aan de andere zijde wel gaarne ziet, dat ook een meisje flink ontwikkeld is.

Dit werkje verdient metterdaad vermeld te worden onder de zeer goede boekjes.

- b. **De bakkerszoon van Trier en de Heidelbergsche Catechismus**, door A. J. HOOGENBIRK. Tweede druk. Geïll. omslag. Twee gekleurde plaatjes. 56 bladz. Prijs 30 cent.

Dit werkje biedt kostelijk voedsel voor onze jeugd. Ook voor ouderen is het een leerzaam stukje historie: n.l. eene belangrijke bladzijde uit het leven van Casper Olevianus. In 't kort worden zijne afkomst, zijne jeugd, zijn studententijd, zijn eerste optreden voor het publiek medegedeeld, en ten slotte ook zijn strijd en arbeid in betrekking tot den Heidelbergschen Catechismus.

Den titel achten wij minder juist, aangezien de Catechismus in een naschrift van slechts vijf bladzijden wordt ter sprake gebracht. Dat is o.i. eene te geringe plaats voor wat mede als hoofdgedachte in het opschrift vermeld wordt. Wij het hier eene zeer belangrijke zaak geldt n.l. liefde voor onzen schoonen Catechismus aan te kweken, doet het ons wel eenigszins leed, dat de geachte Schrijver te dezen opzichte zijn boekje niet wat heeft gewijzigd en vermeerderd. Daardoor zou het in waarde zeer gestegen zijn.

Over 't geheel vloeiende en prettige stijl. De gesprekken, die in dit werkje voorkomen, gaan telkens met handelingen gepaard.

Het uiterlijk is goed. Ook de plaatjes. Bepaald mooi vinden wij ze echter niet. Zij zijn wat bont.

De strekking is uitnemend. Heel dit boekje levert een treffend bewijs, hoe de Heere voor zijne kerk zorgt, en dat Hij zulks doen kan en wil door mannen, klein naar de wereld, maar die Hij groot maakt in zijn koninkrijk.

Dit boek zal nog lang onder de vele goede geschriften van dezen zeer vruchtbaaren penvoerder eene waardige plaats innemen. Het is, in het bijzonder voor de oudste leerlingen, zeer aan te bevelen.

- c. **Jessica's eerste gebed**, door HESBA STRETTON. *Uit het Engelsch.* Elfde druk. Geill. omslag. Een gekleurd plaatje en vier illustraties tusschen den tekst. 55 bladz. Prijs 30 cts.

Dit boekje plaatst ons voor een zeer opmerkelijk verschijnsel. Elk jaar zorgen de Uitgevers voor nieuwe lectuur, en tusschen al het vele en velerlei, dat tegen elk Kerstfeest met al grooter bekoorlijkheid verschijnt, blijven vele handen maar steeds grijpen naar dat oude werkje, dat wij zelf als kind gekend en gelezen hebben en waarvan de indruk ons steeds is bijgebleven. Zoo is het te verklaren, dat van Jessica's eerste gebed de elfde — zegge de elfde — druk verschijnt.

Jessica is een verwaarloosd meisje, dat onder eene spoorwegbrug te Londen in kennis komt met eenen man, die daar in een stalletje brood met koffie aan werklieden verkoopt. Ofschoon hij gierig is, kan hij toch niet nalaten, nu en dan het havelooze kind iets van zijnen overvloed te geven, waarvoor zij hem zeer dankbaar is. Bedoelde man is tevens koster eener kerk, waarheen Jessica hem op eenen Zondagavond ongemerkt volgt. Wat zij daar ziet en hoort is oorzaak, dat zij er telkens in stilte weer heengaat en na verloop van tijd in aanraking komt met den predikant, die haar antwoordt op hare vragen, wie God, en wat bidden is. In zijne tegenwoordigheid bidt zij haar eerste gebed: „O God! ik wou u graag kennen. En wilt Gij mijnheer Daniël betalen voor al de warme koffie, die hij mij gegeven heeft.” Dit gebed heeft verhooring gevonden. Toen zij ziek werd, bleek het, dat zij den Heere had lief gekregen, en de koster, die eerst zijnen schat op aarde had gezocht, vond door den omgang met het kind, in verhooring op haar gebed, zijne schatten in den hemel. Het kind herstelde en werd hem eene trouwe helpster in zijnen arbeid.

Een mooi, stevig boekje, met gecartonneerden omslag. Heldere druk. De stijl is vloeiend, ofschoon hier en daar Engelsch. De stof is verdeeld in 10 hoofdstukken met opschrift. Het oude boekje treedt hier voor ons op in een frisch gewaad; dat het nieuwe aantrekkelijkheid bijzet. Op den bloemrijken omslag is een lief plaatje aangebracht. Voorts een gekleurd plaatje tegenover den titel, benevens een viertal vignetten tusschen den tekst.

In menig opzicht is de strekking uitnemend. Duideijk komt uit, hoe de Heere zich ontfermt over het diep gezonkene en ver afgedwaalde; hoe Hij een welgevallen heeft in een kinderlijk geloovig gebed; hoe men Christen heeten kan, zonder het wezen der zaak te bezitten; hoe het vergaderen van schatten op de aarde een beletsel is, om dien in de hemelen te zoeken. Voorts wordt aangetoond, dat God somtijds grooteren door kleinen beschamen en zegenen wil. Ook herinnert de Schrijfster aan ons rentmeesterschap over geld en goed, eene les, die zeker niet dikwijls genoeg herhaald en ook kinderen niet te vroeg in gescherpt kan worden.

In de penseelbehandeling is HESBA STRETTON — wij weten het van ouds — bekwaam. Aangrijpend worden de diepe armoede en verlatenheid van dit Londensche heidinnetje geteekend.

Doch er zijn ook schaduwzijden. Vooreerst het Engelsche karakter van 't geheel, merkbaar in sommige uitdrukkingen en toestanden. Bevreemdend is het, te lezen van eene kerk, alleen voor dames en heeren, terwijl toch het dochtertje van den predikant goed op de hoogte is met hetgeen Jacobus zegt van den man met eenen gouden ring aan den vinger. Het naïeve bidden van het kind past telkens wel in het kader van 't geheel, doch daarmede komt niet overeen, hetgeen zij tot Daniël zegt: „Hierin is de liefde” enz., op bladz. 48. De aardschgezinde Daniël wordt aan zijne zonde ontdekt, komt tot belij-

denis en vindt vrede: dat is goed geteekend. Maar we achten het eene leemte in het boekje, dat, waar Jessica in haar bidden toont den Heere te kennen, in betrekking tot haar van besef van zonde en behoefte aan vergeving niet gerept wordt. Dit neemt evenwel niet weg, dat in dit boekje veel goeds is te prijzen, waarom het verdient bij vernieuwing van harte te worden aanbevolen. Worde het nog door zeer vele jongens en meisjes gelezen en overwogen. Het kan hen onder 's Heeren zegen de rijke weldaden, die zij in hun ouderlijk huis dagelijks genieten, meer doen waardeeren en tot dank aan den Heere en tot liefde en onderdanigheid aan hunne ouders krachtig opwekken.

d. Jessica's meeder, door HESBA STRETTON. *Uit het Engelsch*. Vierde druk. Geïll. omslag. Een gekleurd plaatje en drie illustraties in zwartdruk tusschen den tekst. 56 bladz. Prijs 30 ct.

Van dit boekje kunnen wij, hoezeer de vierde druk ook het tegendeel zou doen verwachten, tot ons leedwezen niet veel goeds zeggen.

De vermelding op het titelblad: „Uit het Engelsch” wordt door iedere bladzijde op verschillende wijze bevestigd. Het brengt onze kinderen in eene geheel andere omgeving dan waarin ze zijn opgevoed. Engelsche tafereelen, Engelsche gedachten, Engelsche uitdrukkingen. Wij achten dit geene aanbeveling.

Ook tegen den inhoud zelve hebben wij bezwaar. Het is eene sonderlinge, onsamenvangende reeks van schokkende voorvallen, die o. i. weinig overeenkomen met den titel. Hoofdpersonen in dit verhaal zijn: een predikant, een koster, Jessica, door den koster in huis genomen, en de moeder van Jessica, eene vrouw aan dronkenschap verslaafd, die haar leven door zelfmoord afsnijdt. Het is voor ons eene vraag, of het geoorloofd zij te achten, aan de jeugd zulk een zwart tooneel van jammer en ellende te aanschouwen te geven.

Wat den Christelijken geest aangaat is dit verhaal door en door methodistisch. Op blz. 24 lezen wij: „Ik ben nog niet goed genoeg, om op mijne gebeden een zeer duidelijk antwoord te durven verwachten”; op blz. 30: „Wij kunnen haar samen helpen om goed te worden”; op blz. 40: „De geest van God oefent een liefdevolle *dwingelandij*”, maar . . . zulke uitdrukkingen kunnen de jeugdige lezers op een dwaalspoor brengen.

Dat het werkje onderhoudend geschreven is en op zichzelf eene goede strekking heeft (n.l. hoe noodzakelijk het is, het verlorene te zoeken) kan ons echter er niet mede bevredigen. Wij achten het voor de Nederlandsche jeugd ongeschikt.

Boekje van 35 cent.

Vader en zoon, door P. BROUWER. Geïll. omslag. Twee gekleurde plaatjes. 64 b'adz. Prijs 35 cent.

Een treffende geschiedenis, uit het leven gegrepen, boeiend verhaald en vol leering.

Watermans, koetsier bij een groot heer, raakt zijne betrekking kwijt, omdat hij den dag des Heeren heiligen wil. Hij wordt weduwnaar en blijft met twee kinderen zitten, eenen jongen en een meisje. De jongen is een ondeugd. Zijne medeleerlingen zien hem met plezier „van school” gaan. Op den timmerwinkel leert hij jenever drinken. Hij plaagt zijne zuster, eene goede Jans. Hij veracht zijnen vader, eenen trouwen vader, die hem verstandig opvoedt in de vreeze Gods. Zelfs de bekende „vurige kolen” baten niet. De zoon wordt een drinker, een speler, een dief. De vader blijft, vergrijzend onder 't leed, bidden. In de gevangenis wordt het gebed des vaders verhoord en de zoon bekeerd. „Gods liefde deed het, m'n jongen!” Met deze woorden sterft de vader en eindigt het verhaal.

Eenvoudig, in soberen stijl. Wel wat veel Rotterdamsche taal gebruikt, b.v. z'n eigen voor *zich*; *zal die* voor *zal hij*; d'r koffie voor *hunne koffie*.

De heer Brouwer vertelt goed, dat wisten we wel; maar het komt hier weer eens uit. Hij toont zoo thuis te zijn in 't leven. Tot de kleinste eigenaardigheden teekent hij, soms met één woord, soms met een enkel leesteecken.

Rekenend met het doel van 't verhaal en den prijs van het boekje kunnen wij den gekleurden omslag en het plaatje mooi noemen.

Vele voortreffelijke motieven worden in dit uitnemende boekje met bekwame hand uitgewerkt.

Dat kwade samensprekingen goede zeden bederven; dat de liefde alle dingen vermag; dat Gods almachtige genade in Christus den zondaar redt van het verderf, komt er treffend in uit. Zulke lectuur is voor vele Zondagsscholen boven vele andere geschikt. Want waarlijk, er zijn zulke Wouters, als hier geteekend worden. En de weg des behouds is alleen: bekeering en geloof in Jezus Christus. Dat te doen uitkomen, is de strekking van dit goed in elkander gezette verhaal. Maar, zouden we willen vragen, zou God niet aan en in den zoon hebben gearbeid, vóór hij in de gevangenis kwam? Was Wouter geen kind des verbonds? Dat had o.i. wat meer moeten uitkomen. Dat ware tot meerdere eere Gods.

Wij hopen, dat de paedagogische Schrijver, als hij weer zoo uit ons volksleven gaat vertellen, daaraan zal willen denken. Hij schenke ons meer zulke treffelijke boekskens. Onze jongens zullen er hem dankbaar voor zijn en de bestuurders der Zondagsscholen ook.

Boekjes van 40 cent.

- a. **Tante Betje en haar pleegkind.** *Een ware geschiedenis*, door IDA KELLER. Geill. omslag. Twee gekleurde plaatjes. 80 bladz. Prijs 40 ct.

Het pleegkind, Toosje, is een dochttertje van een aanvankelijk welgesteld handwerksman, die, door de drankzucht zijner vrouw geheel verarmd, ten slotte zijn huis ontvlucht, waarna de moeder alles, tot zelfs de kleeren van de driejarige Toosje, aan den drankgod offert, en tengevolge van diefstal gevangenzet wordt. Tante Betje, die geene kinderen heeft, ontfermt zich over het arme wicht. Na hare bevrijding eischt de moeder het kind terug en begint weldra haar ellendig leven weer. Toosje, om haar tegen de moeder te beschermen, in een gesticht gebracht, wordt daar mishandeld en vreeselijk verwaarloosd, zoodat Tante Betje, die hiervan iets begint te vermoeden, haar terug vordert, doch bijna als idioot weer krijgt. Wel herstelt Toosje geestelijk, maar lichamenlijk blijft zij eene lijderes, tot zij op 45 jarigen leeftijd, in den Heere sterft.

Dit verhaal is boeiend geschreven en bevat geene onnatuurlijkheden. De daad der Tante is zeer aanbevelenswaardig en alleszins Christelijk. Treffend is het inderdaad, dat tante Betje op 82-jarigen leeftijd in dit boekje nog eene voorrede heeft geschreven.

De bekoorlijke vorm en de goede inhoud zullen de jeugd zeker tot lezen lokken.

De strekking is, dat zij, die in alles op den Heere vertrouwen, niet beschaamd zullen worden. Voorts wordt ernstig aangetoond, hoe droevig het lot is van ouders en kinderen in een gezin, waarin de zonde zoo zichtbaar heerscht; hoe het de roeping der Christenen is, om zich over dit arme en ellendige te ontfermen, en dat de Heere op ellendigen in mededoogen neerzien en hen uitredden wil.

Ten opzichte van het gestichtsleven zouden de lezers weleens eene verkeerde gevolgtrekking kunnen maken, wijl dit boekje het van zijnen droevigsten kant te zien geeft. Met eene enkele opmerking had dit bezwaar kunnen worden weggenomen.

De eisch der zelfverloochening komt treffend tot zijn recht in de kinderlooze pleegmoeder, de gave der barmhartigheid in de schrille tegenstelling tusschen de wreede verplegers in het gesticht en de liefderijke verzorging van het verlaten kind in 't gezin van tante Betje.

Ook ademt het boek wel Godsvrucht, doch niet die van den Catechismus, met zijne drie stukken: ellende, verlossing en dankbaarheid, maar meer die van het supranaturalisme. Getuigen deze zinsneden: pag. 8: „Ze zou haast geneigd zijn, aan Gods liefde te twijfelen, wanneer ze niet zoo'n heel sterk geloof had in Gods wijze bedoelingen in alle dingen”; en pag. 73: „Het eenvoudige, diep kinderlijke geloof in Gods goedheid en vaderliefde beheerschte haar geheel.“

Deze bezwaren verhinderen echter niet, dat wij dit boek gaarne onzen oudsten der kinderen in de handen geven, want het laat de meeste der heden-daagsche novellen ver beneden zich. „JACHIN“ kan het gerustelijk aanbevelen.

b. Te laat. *Een verhaal*, door C. F. SCHÖTTELENDREIER. Derde druk. Geill. omslag. Twee gekl. plaatjes. 80 bladz. Prijs 40 ct.

Dit boekje doet voor de derde maal zijne ronde. En in plaats dat het verouderd is, behoort het veeleer tot die lectuur, welke vooral in onzen tijd, waarin zoovele Demassen zijn, met dubbelen nadruk kan en moet worden aanbevolen.

Een ongehoorzame en losbandige jongeling, die het verdriet is zijner vrome ouders, wier eenig kind hij is, begaat in zijne drift eenen moord op eenen zijner kameraden. Nu vlucht hij met eene visscherspink naar Engeland en neemt daar dienst bij de marine. Bij de goudkust in Afrika vergaat het schip, waarop hij zich bevindt, en wordt hij alleen wonderlijk gered. Na veel avonturen komt hij weer in Engeland terug en maakt in 1799 deel uit van het landingsleger der Engelschen en Russen in Noord-Holland. Hier zoekt hij zijne ouders weêr, doch dezen zijn reeds overleden, het is *te laat*.

Op boeiende wijze schetst de Schrijver het gedrag van den zoon, de smart der ouders, maar ook de lotgevallen van den vluchteling, die een groot gedeelte van het verhaal innemen. Duidelijk komt uit, hoe God den verdoodden jongeling niet loslaat. De aanklacht van zijn geweten, de toespraak van den visscher, de lezing der gelijkenis van den verloren zoon, niet het minst de samenspreking met den veldprediker zijn middelen, die God gebruikt om hem de genade in Christus te doen zoeken. De laatste bladzijde zegt ons dan ook, dat het voor den zondaar, die het tot Christus wendt, *nooit te laat* is.

Het boekje ziet er netjes uit. Het is gecartonneerd, heeft twee gekleurde plaatjes en eenen geillustreerden omslag. Het verhaal is verdeeld in vijf hoofdstukken, die van opschriften zijn voorzien. Ook dit achten wij eene verdienste. De stijl en taal zijn *goed* verzorgd; hier en daar is de vlucht evenwel voor kinderen wat te hoog b.v. op blz. 5, waar over het hartzeer der ouders, als het kind op het hart trapt, geschreven wordt.

Toch zullen de kinderen het geheel met aangenaamheid lezen. Vreemde woorden als „kwasi-geestigheid” blz. 10, „hospes” blz. 5,8 en andere waren beter door Hollandsche vervangen. De plaatjes zien er zeer goed uit. De kleuren zijn zacht en de voorstelling is helder.

Menige treffende bladzijde bevat dit boek. De schildering van de schipbreuk der „Warrior”, van Karels angst in 't aangezicht van den dood en van zijne diepe smart, als hij verneemt, dat zijne ouders overleden zijn, bewijzen, dat wij hier te doen hebben met het werk van eenen der oude meesters op dit gebied.

En de strekking is al even uitnemend als de verhaaltrant. Aangrijpend doet de auteur uitkomen de wrange vrucht van het wandelen op den weg der zonde en hoe schrikkelijk de wroeging is van het geweten, hetwelk een zondaar nooit geheel het zwijgen kan opleggen. Maar ook laat hij zien de vele bemoeiingen Gods met den zondaar, die in den Zoon zijner liefde zich over diep schuldigen wil ontfermen. Aan de onderhouding van Gods geboden is groot loon verbonden. Inzonderheid aan die van het vijfde gebod.

Dit boekje verdient in alle opzichten onze hartelijke aanbeveling. Het is oud goud, van duurzame schoonheid en blijvende waarde.

Boekjes van 45 cent.

- a. **Bloed en tranen.** *Een donkere bladzijde uit onze historie*, door P. HUISMAN. Geïll. omslag. 2 gekleurde pl. 96 bladz. Prijs 45 ct.

Een goed geschreven werkje. In 96 blz. wordt hier op boeiende wijze verhaald de geschiedenis der Nederlanden van 1560—1567. Als hoofdpersoon fungeert in dit werkje Floris van Montmorency, heer van Montigny. De feiten zijn geschiedkundig getrouw weergegeven, maar in hoeverre personen als Axel en Govert gefingeerd zijn, valt niet terstond uit te maken.

Ook ontving Hoorne zijn doodvonnis niet zoo kalm, als op blz. 86 wordt gemeld, maar dat is adn ook, voorzoover wij opmerkten, de *eenige* geschiedkundige fout.

Taal en stijl zijn bevattelijk en vloeiend, doch niet steeds onberispelijk: Niets anders *als* (blz. 19), in sierlijke *kleuren* gestoken (blz. 19), en *of* had men het afgesproken (blz. 59) in plaats van *alsof*, enz.

Druk en papier zijn goed. De plaatjes zijn minder mooi, wijl de teekening wat grof is uitgevallen.

Filips, Alva, Margaretha, enz. komen in al hunne valscheid goed uit. De teekening der Spaansche beulen is scherp, maar waar.

Daarentegen treden Hoorne, Montigny, Bergen, enz. in hunne edele bedoelingen treffend aan het licht. Vooral de Prins van Oranje.

Duidelijk blijkt hier weder, hoeveel bloed en tranen het gekost heeft, in ons land gewotensvrijheid te verkrijgen.

't Is een boekje, waarin ouderen en jongeren over een belangrijk deel onzer geschiedenis nog eens weer met vrucht kunnen en zullen lezen.

Dat in de geschiedenis van land en volk de Raad Gods onthuld wordt, had o. i. beter kunnen uitkomen. Dit verhindert ons echter niet, het werkje aan te bevelen.

- b. **Bangerd en Durf-al**, door J. L. F. DE LIEFDE. Geïll. omslag. Twee gekl. plaatjes. 96 bladz. Prijs 45 ct.

De naam van DE LIEFDE klinkt ons altijd welluidend in het oor, wijl Ds. J. DE LIEFDE een patriarch was op het gebied der lectuur voor de jeugd. Doch de groote traditie vandien naam, het spijt ons zeer, dat wij het zeggen moeten, wordt door de Schrijfster van „Bangerd en Durf-al” niet gehandhaafd, zooals wij dat zouden wenschen.

In dit boekje worden op niet onverdienstelijke wijze geschetst de avonturen te land en te water van eenen Utrechtschen jongen. Paul Hendriks is een ziekelijke knaap, die om zijne gezondheid naar buiten moet. Daar komt hij in kennis met eenige dorpsjongens, die hem in alle ondeugende streken trachten mee te voeren. Verzet daartegen bezorgt hem den naam van „Bangerd”. Zijn „pendant” is Aart, een der dorpsjongens, de gevreesde onder de jongenschare van Dusserloo. Hij is „Durf-al”, die tegenover den „Bangerd” scherp uitkomt. In het eind echter keeren de rollen om. Dan wordt Paul de held en Aart is een lam.

Onze jongens en meisjes zullen dit boek wel met genoeg lezen. Menig aardig tooneeltje komt er in voor. Over 't algemeen echter doen de kinderen, die hier sprekend en handelend optreden, „te groot”. De viering van het Koninginnefeest te Dusserloo is voor kinderen te veel „grotesk”. De wijze waarop Cor, een meisje, met ouden en jongen omspringt, is evenmin naar het leven, en zoo ja, dan toch niet in alle deelen goed te keuren.

Wat de Schrijfster in deze ongeveer honderd bladzijden geeft, komt ons voor, wel wat te lijden aan platte gerektheid en gladde onbeduidendheid. Eene reeks van voorvallen uit de schooljaren van eenige jongens en meisjes, maar zonder den gewenschten „knoop.” Dit gebrek kan door den levendigen verhaaltrant niet worden vergoed.

Het uiterlijk is niet zoo aantrekkelijk als vele andere uit de verzameling. Van de plaatjes is het eene heel mooi, doch het andere wat te bont.

De moraal van dit boekje is: Ware „durf” zit niet in het „alles durven”. Uitmendend, doch o. i. te zwak uit het Woord Gods gemotiveerd.

Van zonde en genade wordt slechts in zeer vage termen gesproken. Wel wordt er aan herinnerd, dat één ding noodig is, maar de schuldvergiffenis in het bloed van Christus en de eisch der waarachtige bekeering komen niet tot hun recht. Jezus is hier geen Redder, maar een Helper, die, al wie goed wil, wel in den hemel helpen zal.

Zeker, er is eene overlading van stichtelijkheid voor de jeugd. En in deze ligt een groot gevaar. Maar de vrees daarvoor mag ons toch ook niet voeren tot het andere uiterste, waarbij men de hoogere dingen niet dan met het uiterste van den vinger aanraakt. Zulke boekjes kunnen, ten spijt van eenen zeer goeden vorm, onze Zondagschoolbesturen niet dienen.

Boeken van 50 cent.

De volgende boeken hebben geïllustreerde omslagen in kleurendruk en plaatjes in zwartdruk. Ze zijn niet gecartonneerd, doch gebonden in linnen bandje verkrijgbaar tegen verhooging van 25 ct. Op de banden wordt geene prijsvermindering toegestaan.

a. **De gezegende brand.** Een verhaal voor meisjes, door J. BRESSEN. Geill. omslag. Vier plaatjes, in zwartdruk. 111 bladz. Prijs 50 ct. gebonden 75 ct.

Françoise Marsting, wier ouders in China wonen, komt op 18-jarigen leeftijd, met haar broertje en zusje, die tweelingen zijn, bij freule de R., hare tante, inwonen. Ze is eigenzinnig, ongebogen, en vreest den Heere niet. Dikwijls is ze zeer driftig. In eene dier buien steekt ze 't gas aan in eene kamer en werpt den lucifer daarna in de papiermand, waardoor brand ontstaat. Alle bewoners van Heidezicht worden gelukkig gered, maar de villa is vooreerst niet bewoonbaar. Bij Dr. Denkler, eenen Christen-arts, die met zijne godzalige zuster samenwoont, vindt de freule vriendelijke opneming; in 't hôtél tegenover hen Françoise met de tweelingen. Langzamerhand wordt het Françoise duidelijk, dat de brand hare schuld was; tante weet dit, maar behandelt haar met liefde. Haar hart wordt verteederd. De Heere werkt met zijnen Geest, en zij leert kennen de genade van Christus.

Taal en stijl zijn zeer goed. Echter niet berekend voor jongere meisjes. Dat bewijst ook de inhoud. Een der recensenten schrijft: „Zelfs in dit Kerstboekje „krijgen ze mekaar”. Na den brand trouwt de Dokter met Françoise en des Dokters zuster met des Dokters vriend; „alles”, zoo voegt hij er ietwat ondeugend aan toe, „alles — zegen van den brand”.

De Uitgever besteedde goede zorg aan het gewaad van dit boek, dat door een viertal aardige plaatjes opgesierd wordt.

Uit het oogpunt der kunst hebben wij tegen dit verhaal wel eenige bezwaren.

Vooreerst tegen den titel. Zeker, God doet uit het kwade het goede voortkomen, maar daarom gaat het toch bezwaarlijk aan, te spreken van eenen *gezegenden* brand. Dat ligt op de lijn van „Zalige val”. De titel had beter aan de voorzienigheid Gods ontleend kunnen worden, want de „gezegende brand” beslaat slechts een klein deel der geschiedenis. Ook achten wij het uit technisch oogpunt foutief, dat in een boekje van ruim honderd bladzijden op pagina 34 de hoofdpersoon voor 't eerst optreedt.

Volgens bladz. 37 is de historie te Apeldoorn voorgevallen. En dit, na 1898, want Françoise is benieuwd de *Koningin* te zien. Als een bewoner van Apeldoorn nu zegt, dat men aldaar in geen twintig jaar een Christelijk arts rijk geweest is, dan ligt het vermoeden voor de hand, dat de auteur voor werkelijkheid uitgeeft, wat toch product van fantasie is. Dat een Schrijver eene fantasie ter

perse legt, is op zichzelf niet zoo erg, maar dan zouge hij er voor, dat hij niet met de werkelijkheid in conflict kome.

Doch deze opmerking maken wij slechts in het voorbijgaan.

Op het stuk der beginselen — en dat zegt heel veel — hebben wij tegen dit verhaal geen bezwaar. Het Christelijk element moet hier niet met een lan-taartje worden gezocht. Duidelijk komt er in uit, dat Gods voorzienigheid gaat over alle dingen, ook over wat wij „kleinigheden” noemen, en dat alle dingen medewerken ten goede voor wie gelooven. Ons leven wordt door den Heere gericht en wij moeten er naar staan, Gods leidingen op te merken en te volgen. Deze diep ernstige toon heerscht in dit boek tot aan het einde toe. Het is een bevredigend slot, als de oude dame zegt: „De Heere is de fontein aller goede dingen, kind”, en de dokter er bij voegt: „En van niets dan goeds, het kwade is van ons, maar het goede alleen van Hem, die ons in Christus en met Christus alle dingen geeft.”

De lectuur van een boek, dat zoo degelijke en ernstige strekking heeft, kan inderdaad onder 's Heeren zegen velen goed doen. De door ons gemaakte opmerkingen nemen volstrekt niet weg, dat wij het zeer geschikt achten, echter voor oudere meisjes, — meer dan voor de leerlingen der Zondagsschool.

b. **Hollands waterleeuw.** *Uit het leven van M. A. de Ruijter*, door H. J. HANA. Gell. omslag Een zwart plaatje en tien illustraties tusschen den tekst. 112 bladz. Prijs 50 ct. Gebonden 75 ct.

Dit schoone boek belooft vooral aan onze jongens een uitgezocht genot. Het vertelt hun van onzen grootsten zeeheld Michiel Adriaanszoon de Ruijter, en doet hem voor de zooveelste maal kennen in de gewichtigste oogenblikken zijns levens. Veel is bekend en toch blijft het geliefd. 't Schijnt wel, of de persoon en de geschiedenis van Hollands Waterleeuw iets ontvangen hebben van de altijd nieuwe bekoring en frissche schoonheid, die de zee, zijn element, kenmerkt.

Dit boek roept de herinnering in ons wakker aan die gedenkwaardige ure, waarin H. M. de Koningin onlangs de manschappen onzer marine toewenschte, dat de vroomheid onzer beroemde vlootvoogden (en De Ruijter werd o. a. door H. M. met name genoemd) hun ten voorbeeld mocht wezen. Boeken, die het leven en de godsvrucht dier groote mannen aan onze jeugd verhalen, zullen dan ongetwijfeld ook de volle sympathie onzer geliefde Vorstin hebben.

Taal en stijl zijn goed. Op bladz. 4 onderaan komt een uitdrukking voor, die wij minder gepast vinden: „Men moet diep medelijden hebben met zijne brave ouders, dat ze aan zulk een deugniet 't leven geschonken hebben.’ Dien zin hadden wij er wel uit willen lichten.

De verhaaltrant van het geschrift is zeer eenvoudig. Er is niets romantisch of opgesmukts in. Dit verhoogt zeker de waarde. Gij vindt hier het schoon der waarheid en de kracht der werkelijkheid. De gelukkige auteur van zulk eene massieve stof kan de franjes en het boordsel der fantasie best missen.

Ook door de wijze, waarop de Uitgever dit boek verzorgde, heeft hij den grooten zeeheld geëerd. Behalve dat het het bekende portret bevat, is het boek met verschillende niet onaardige „kiekjes” doorzaaid.

Wat God door De Ruijter gedaan heeft en hoe deze man, zoo groot onder de menschen, in alles klein bleef voor God, blijkt ons hier duidelijk. Zulk een geschrift doet ons in een schoon historisch beeld zien, hoe het geloof helden maakt, ruim van blik en wijd van hart. Een boek als dit is meer waard dan tien van die „lieve verhaaltjes. Zeker, wij bieden onzen kinderen ook wel eens eene licht te verteren versnapering, maar een goed historisch verhaal is beter. Daar zit krachtig vleeschnat in. Voor zulke lectuur gevoelen wij ons aan Schrijver en Uitgever zeer verplicht.

Boeken van 60 cent.

- a. **Ismaëls eerste zendingsreis**, door IDA KELLER. Geïll. omslag. Vier plaatjes in zwartdruk. 156 bladz. Prijs 60 cent.

De recensie van dit boek zouden wij met drie woorden kunnen afdoen: goed, fraai, goedkoop. Drie aanbevelingen dus voor ééne. Doch deze kostelijke uitgave verdient ten volle, dat wij er iets nader bij stilstaan.

Ismaël is de zoon van eenen zendeling en doet met zijn jonger broertje de reis met de „Elviera” naar Nederland.

Hij spreekt met den kapitein, met den ouden Wob, met den kajuitsjongen Tim en met anderen over de vergeving der zonden en de noodzakelijkheid, om den Heere te vreezen. Hij bidt aan het krankbed van den stervenden Tim en getuigt bij diens lijk van de opstanding en het eeuwige leven. Hij bidt in het woeden van den storm, de wind legt zich neder, de zee bedaart, de golven worden stil en der schepelingen hart is getroffen. Zoo is Ismaël op de reis naar Nederland een kleine zendeling, die eenvoudig en vrijmoedig getuigenis aflegt van zijn geloof in het lijden en sterven van den Heere Jezus en voor Tim, voor den kapitein en voor eenen medereiziger het middel tot waarachtige bekeering wordt. Later doet Ismaël de reis met hetzelfde schip in tegengestelde richting, om als zendeling in de Oost te gaan arbeiden, maar de medereiziger van voor ± 15 jaren beweert, dat zendeling Van Duyn zijne eerste zendingsreis reeds gedaan heeft, toen hij *naar Nederland toe* voer. En zoo wordt de zaak klaarblijkelijk ook door de Schrijfster beschouwd.

De gang der vertelling is zeer geregeld, de stijl vloeiend, de taal vrij zuiver. De correctie laat nogal wat te wenschen over: stoomboot, vlaag, punt en hand zijn mannelijk gebruikt, stoel daarentegen vrouwelijk. Met zulke bekende en veel gebruikte woorden moesten geene abuizen worden begaan. Op blz. 57 staat: „Er waren geene kinderen meer aan boord”; bedoeld is blijkbaar: „Er waren niet meer kinderen (dan Ismaël en Benjamin) aan boord.” Op blz. 59 staat „niets goed” in plaats van „niets goeds”. Voorts trokken onze aandacht de Germanismen *onderbreken* en *opvallen*.

Enkele psychologische onwaarschijnlijkheden teekenden wij aan. Zoo deden wij ons de vraag, of de verklaring op blz. 44: „Aan elk haar hing een zweetdruppel” (omdat de kapitein met het kleeden der jongens niet best terecht kon n.l.) navraag zou kunnen lijden. Bij de lezing van blz. 66 rees de bedenking: zou inderdaad zulk eene (betrekkelijk lange) samenspreking tusschen den kapitein en den ouden Wob zijn gehouden, alvorens de laatste Tim nasprong? En was men den volgenden morgen nog in de nabijheid van het wrak? Is de mededeeling van den kapitein aan de Wed. Van Doorn van Tims dood naar de natuur geteekend? Ook schijnt het beroep van de dochter op de Juffrouw van de Zondagsschool, om hare moeder te doen beseffen, dat het in den hemel zoo heerlijk moet zijn, ons wat vreemd. Immers de weduwe is onstevoren als eene geloovige vrouw voorgesteld en hare dochter heeft haar daarom op de Schrift, op het Woord *Gods*, gewezen.

Voorts merkte een der commissieleden op, dat er eene bijzondere mate van menschen- en kinderkennis toe vereischt wordt, om een kind een zoo gewichtige rol te doen vervullen, als in dit verhaal geschied is.

Maar deze bedenkingen zinken in het niet bij de onmiskenbaar groote verdiensten van dit schoone verhaal. Menige bladzijde getuigt van hoogen ernst, die u diep in de oogen kijkt. De Christus Gods en de verzoening door zijn bloed treden helder in het licht. Ook, dat de Heere een hoorder der gebeden is. Krachtige drangredenen komen uit dit boekje tot de ouders, om hunne kinderen vroeg met den Heiland bekend te maken. Uit de inhoudsopgave zou iemand misschien kunnen afleiden, dat de plotselinge bekeeringen zich hier opeenstapelen. Maar dit is niet het geval. Men ziet langs de lijnen, door Gods Woord aangegeven, de zielsprocessen zich afwikkelen. Bepaald foutief echter

is, dat de Schrijfster op bladz. 104 aan den nog niet tot bekeering gekomen Gezagvoerder een „twijfelend Thomashart” toekent. Hier toont zij, het ongelooft van Thomas nooit recht begrepen te hebben. Doch dit zij slechts in het voorbijgaan gezegd.

De jeugdige Ismaël met zijne eenvoudige, kinderlijke godsvrucht is een wel geboetseerd beeld, dat zeker in het hart van menigen lezer diepen indruk zal maken.

Van den vorm niets dan goed. De Uitgever besteedde veel zorg aan het gewaad. De mooie omslag, de heldere druk, de fijne plaatjes maken het tot een treffelijk exempel van een goed kinderboek. Met warmte bevelen wij het aan. Het kan onder den zegen des Heeren voor jongen en ouden van groot en veelzijdig nut wezen.

b. Het beleg van Gorkum. *Een verhaal uit de jaren 1813 en 1814*, door L. PENNING. Geïll. omslag. Vier plaatjes in zwartdruk. 159 bladz. Prijs 60 ct.

Een boek van PENNING herkent men terstond. Hij verstaat, als weinigen, de kunst een frisch, kleurrijk en levendig tafereel van het verleden te schetsen. Zie het maar weer bij dit zijn nieuw boek, dat elken lezer reeds met de eerste bladzijden gevangen neemt.

Het bevat de geschiedenis der belegering van Gorkum in den Franschen tijd. De Franschen hadden deze vesting in hun bezit en wilden haar, wijl zij de sleutel van Holland was, aan de Pruisen niet overgeven. Dezen bombardeerden het stedeke zoo geducht, dat het schier platgeschoten werd. Wijl men niet op ontzet te rekenen had, moesten de Franschen eindelijk voor het geweld der Pruisen zwichten.

De lezer maakt in dit kloek historisch verhaal kennis met verschillende personen. En nergens behoeft men schouderophalend te vragen: „Hebben deze menschen geleefd?” want zij treden overal naar het leven op. Fijn geboetseerd. Geen trek te veel en geene kleur te hard. En dan dat teekenachtige proza. PENNING'S taal is niet zelden muziek.

De Schrijver doet ons de daden Gods bewonderen ook in dit gedeelte onzer historie. Hoezeer ons volk geleden heeft onder de Fransche overheersching, wordt ons in het derde tafereel van Gorkums ontzettende ellende meesterlijk gepenseeld. Tegen dien zwarten achtergrond ziet gij de echte Oranjeklanten als fiere en kloeke helden uitkomen, uit het Woord Gods hunnen troost en hunnen kracht puttend. En een jongen als GERRIT WOUDE moet op het hart van alle Hollandsche jongens zulk eenen overweldigenden indruk maken, dat zij met elkaar over hem spreken en van hem droomen zullen.

In dit kostelijke verhaal ontbreken noch bezielende gloed, noch sprekende trekken, noch verheffende denkbeelden. Men is bij PENNING in de frissche lucht. Laten onze kinderen, onze jongelieden, het lezen en herlezen. Het is gezond voor geest en hart.

Ook de Uitgever handhaaft zijnen roem door de keurige wijze, waarop dit boek is verzorgd. Alles is even goed en mooi.

Zulke boeken behooren tot het allerbeste, dat wij onzen kinderen ooit kunnen geven. Het is echte Geuzenkost.

Boek van 90 cent.

Geen blijvende stad, door A. J. HOOGENBIRK. Geïll. omslag. Vier plaatjes in zwartdruk. 221 blz. Prijs 90 ct. Gebonden f 1.15.

De heer HOOGENBIRK heeft reeds zeer vele boekjes voor de jeugd geschreven. Niet zooveel evenwel, of er blijft reden bestaan, om naar nog meer te verlangen. Het lijvig boekdeel „Geen blijvende stad” kan ten bewijze daarvoor dienen.

Het behandelt de belangwekkende geschiedenis van den graaf De Raye en de zijnen, om den geloove uit Frankrijk verdreven en door Nederland naar Dene-marken gevlucht; daar tot hooge eere gekomen, doch straks in ongenade gevallen en in ons land wedergekeerd. In dienst getreden van Willem III, vertrekt hij naar Londen, waar hij den Koning-Stadhouder van grooten dienst is en vorstelijk wordt begiftigd. Uit Engeland keert hij weer terug naar Nederland; daar blijft hij nu, tot het einde van zijnen zwerftocht bereikt is en hij ingaat in de ruste, die overblijft voor het volk Gods.

Het verloop van het verhaal wettigt zeer duidelijk den titel, die terstond doet verwachten, dat het boek vol leven en afwisseling is. Het brengt u onwillekeurig een der groote Hollandsche schilderstukken voor den geest met hunne talrijke figuren vol kracht en heldenmoed, met hunne bekoorlijke verdeling van licht en bruin en kunstige groepeerings.

Veel zaken en personen zijn ook in dit boek in kort bestek bijeengevat. De Graaf en zijn zoon treden het meest op den voorgrond. Wilt hier *twee* personen om den voorrang dingen, is het o. i. den Schrijver niet gelukt, in dit verhaal den knoop van eene intrigue te leggen. Het tijdperk der historie, dat hier aan de orde komt, bood overvloed van stof voor onderwijzende en stichtende beschouwingen. Er komen bladzijden in dit boek voor, die voor onze jonge menschen van de prettigste tinten zijn overgoten. Bij de schitterende figuur van den Koning-Stadhouder dringt zich bij menig Hollandsche jongen onwillekeurig het Oranje Boven uit het hart naar de lippen. Voorts treffen wij telkens allerlei historische bijzonderheden en veelzeggende opmerkingen aan, zooals wij die van zulk een bij uitstek geoeftend auteur mogen verwachten. Allerlei kleine trekjes zijn het, maar die aan het breede tafereel kleur, leven en bekoorlijkheid bijzetten.

De stijl is hier en daar een weinig stroef. De correctie moest bij een zoo alleszins uitnemend boek nauwkeuriger zijn. Enkele valsche muntstukjes hielden wij aan: aan *de* Buitenkant, *de* emmer (4e n. v.) in den zelfden plooi, na eenigen dagen, Karel leerden, rouw voor rauw, eer *nog* voordeel, enz. Afwisselend komen voor: „Heer”, „Heere” en „Heere God”.

Het kloeke boekdeel ziet er keurig uit. Flink letter. Mooie illustraties. Keurige omslag. De heer C. heeft deze hoofdschotel van zijne tafel inderdaad aantrekkelijk opgediend.

De strekking, laat zich niet in een paar woorden samenvatten, maar is alleszins uitnemend. Telkens wekt de Schrijver op, om de eeuwige dingen boven de tijdelijke te stellen, om in elken weg den Heere te kennen, om de vergeving der zonde boven alles begeerlijk te achten, om toch niet met eenen uitwendigen godsdienst tevreden te zijn. Boven al deze treffelijke vermaningen verheft zich als een koepeldak boven de gewone huizen deze gedachte, dat God degenen, die op Hem vertrouwen, nooit begeeft of verlaat. Dit kostelijke boek is ten volle waardig de hoogste plaats in te nemen in de rij van den heer C. Wij bevelen het gaarne en met groote vrijmoedigheid aan.

CALLENBACH'S ZONDAGSSCHOOLPLATEN.

In zwartdruk, prijs 5 ct. In kleurendruk, prijs 10 ct. Bij bestelling van minstens 25 stuks (ook gesorteerd) wordt de halve prijs berekend.

Deze Zondagsschoolplaten verdienen een woord van lof. De uitvoering is keurig en onberispelijk. Ze zijn gedrukt op stevig plaatpapier met passende bijschriften. De Bijbelsche tafereelen hebben onderschriften, waarin beknopt de geschiedenis wordt weergegeven, die het plaatje voorstelt. De niet-Bijbelsche platen geven tafereeltjes uit het dagelijksche leven te aanschouwen en hebben bijschriften in rijm. Ook deze zijn niet onverdienstelijk. De platen zien er zeer aantrekkelijk uit. Met het oog op de kleinste leerlingen juichen wij deze uitgave zeer toe. Wie platen gebruiken wil, vindt in deze serie eene goede en ruime keuze.

Bij het scheiden van de markt worde ons nog eene mededeeling veroorloofd. En wel eene eenigszins pijnlijke. De opmerkzame lezer zal bespeurd hebben, dat de verzameling van den heer CALLENBACH meer nummers telt, dan in het Verslag werden besproken. Van de bekende Schrijfster Betsy komt ditmaal in onze lijst niet één werkje voor. De oorzaak daarvan is, dat zij hare boekjes niet langer door »JACHIN» wenscht beoordeeld te zien. Dit spijt ons. Wij weten niet beter, of onze Commissieleden hebben steeds, zij het soms ook onder meer of minder voorbehoud, haren arbeid naar verdienste gewaardeerd. Van de vijf boekjes, die in het Verslag van verleden jaar van hare hand voorkwamen, is slechts één niet aanbevolen. Wij hopen, dat deze begaafde Schrijfster over den stap, dien zij deed, nog eens nadenke en . . . eenen stap terug doe. Wij kunnen de vrees niet onderdrukken, dat Betsy thans zelve nog lijdt aan wat zij in ons meent te moeten veroordeelen, n.l. aan partijdigheid.

In de correspondentie, over deze zaak met ons gevoerd, geeft zij de verzekering, dat zij zich ondanks de minder aangename ervaringen, ten volle overtuigd houdt van »JACHIN's» goede bedoelingen. Voor dit woord zeggen wij haar dank. Doch achter wat nu volgt, plaatsen wij een vraagteken. Alleen aan »JACHIN's» bezorgdheid, om den kinderen toch niets schadelijks in handen te geven, schrijft zij toe, »dat het critiseeren wel eens overslaat in »zoeken», en dit *zoeken* dan soms weer leidt tot een vermeend *vinden*, van wat er in werkelijkheid niet is.»

Wie de Verslagen van de vijf laatste jaren nagaat, zal het bewijs vinden, dat zulk eene angstige benepenheid in het werk der Commissiën zich geenszins openbaart. In 1900 werden van de 78 boekjes *veertien*, in 1901 van de 100 *twintig*, in 1902 van de 65 *zeven*, in 1903 van de 50 *vijf*, in 1904 van de 80, slechts *zes* afgekeurd. Waar cijfers spreken, zijn woorden overtollig.

Wat den arbeid van Betsy zelve aangaat, werd de laatste maal één, wij zeiden het reeds, van de vijf werkjes niet aangeprezen. Zij staat hier volstrekt niet in minder gunstige conditie dan eenig ander auteur. Toch schreef zij ons, dat zij haar werk voortaan liever niet meer aan de critiek van »JACHIN's» Commissiën wenscht te onderwerpen, en dit niet omdat zij eene *afkeurende*, maar eene *onjuiste* beoordeeling vreest.

Elk Verslag echter toont duidelijk aan, dat »JACHIN» bij hare critiek steeds op twee hoofdzaken ernstig let. De boekjes, die ongereformeerd zijn in de bespreking van den weg der zaligheid of te sterk romantisch ingekleed zijn, werden wel met leedwezen, maar toch met beslistheid afgekeurd.

Ons dunkt, »JACHIN» mag van de Uitgevers en Schrijvers verwachten, dat zij haar recht en ook haren plicht erkennen en eerbiedigen willen, om den Zondagsschoolbesturen aan te wijzen, welke boekjes een Gereformeerd karakter dragen, welke minder en welke niet.

Dat iemand den Gereformeerden beginselen niet toegedaan is, kan men hem natuurlijk niet ten kwade duiden. Maar af te keuren is het, als men ten opzichte van wat men zelf niet aanvaardt, aan den eisch der billijkheid tekort doet. Mocht BERSY kunnen besluiten, het gordijn bij haar schrijftafel wat hooger op te halen, dan zou hare stemming wat sympathieker zijn en haar arbeid zou er door winnen aan helderheid en diepte van tint. Zij vergunne ons, het uit te spreken, dat haar optreden in dezen o. i. geen navolgenswaardig voorbeeld geeft. Wijl zij op dit terrein tot de veteranen behoort, (sommige harer boekjes zijn al voor 20 jaar geschreven) hadden wij verwacht, dat bezadigde critiek der beginselen, zoo meenen wij »JACHIN'S" Verslag toch te mogen noemen, eene betere plaats bij haar zou hebben gevonden.

Ten slotte wenschen wij den heer CALLENBACH toe, dat hij ook dit jaar zijnen uitnemenden arbeid met goed succes bekroond moge zien. Hoe ongemeen groot zijn debiet reeds is, blijkt uit het feit, dat in drie jaar tijds niet minder dan 152 boekjes totaal zijn uitverkocht. Zulke welsprekende cijfers zeggen meer dan de vleierendste recensie ooit vermag.

Uitgaven van J. M. BREDÉE te Rotterdam

De tweede in de rij is steeds de heer BREDÉE. En hij is dat in meer dan één opzicht. Op het gebied van wandteksten, in allerlei vorm en kleur, is hij de eerste. Hier spant de Rotterdamsche Uitgever ongetwijfeld de kroon. Wie zijnen Supplement-Catalogus doorbladert, 80 bladzijden, vol van alles en allerlei, verbaast zich vanwege den rijkdom van het fonds, waarover hij beschikt. En dat is dan nog maar een bijvoegsel. De Standaard-Catalogus, die eene 200 bladzijden druks bevat, biedt nog heel wat meer. Welk eene verscheidenheid van artikelen! Wat rijkdom van vormen! Wat sierlijke bewerking en wat pracht van kleuren en tinten! Waarlijk, de vermaarde zak van »Sinter Claes" moet minder onuitputtelijk zijn dan BREDÉE's catalogi. Hij mag er gerust met groote letters boven plaatsen: »Elck wat wils". Ieder kan hier, wat zijne gading is, vinden. Want het eenvoudigste en goedkoopste is er zoowel vertegenwoordigd als het duurste en het fijnste.

Als gewoonlijk, bevat de feesttafel van den heer BREDÉE drie afdeelingen. De eerste bestaat uit boekjes, de andere uit tekstkaarten, en aan het einde ligt het kleine goed.

Wij beschouwen eerst de

ZONDAGSSCHOOLBOEKJES.

't Is eene verzameling van 13, met de Bijbelsche prentenboeken mede 15 nummers, grootendeels geheel nieuwe uitgaven. Slechts een viertal

herdrukken. BREDEE's Zondagsschoolboekjes zijn om hunnen keurigen vorm ongetwijfeld zeer gezocht. Goud, bloemen, frissche kleuren, 't is al wat het kinderoog bekoort. De meeste boekjes ontwapenen bij het eerste gezicht door hun keurig uiterlijk schier elken criticus. En welk eene variatie tusschen de eerste en de laatste twee. De eerste zoo eenvoudig; en de laatste prachtstukken, zoowel van inhoud als uitvoering.

Laten wij de rij eens langs gaan.

1. **De altijd nieuwe geschiedenis.** 1. *Het verlangen naar de geschiedenis.* 2. *De geschiedenis verhaald. Naar het Engelsch*, door P. HUET. 31ste duizend. 15 bladz. Prijs 7½ ct. 25 ex. f 1,50. 50 ex f 2,50.

Dit is een boekje van ouden datum. Evenwel nog niet verouderd. Het bevat de altijd nieuwe geschiedenis van Jezus Christus, die op aarde gekomen is, om zondaren zalig te maken. Blijkens den titel bestaat het vertaalde gedichtje uit twee hoofdstukken. Het eerste geeft het verlangen te kennen, om van 's Heilands liefde te hooren; het tweede verhaalt in beknopten vorm den zondeval, de paradijsbelofte, de geboorte van den Heere Jezus, zijne omwandeling op aarde, zijn borgtochtelijk lijden en sterven en opvaren ten hemel en de belofte des Heiligen Geestes. Met eene aansporing om te gelooven en het heil te verkondigen, dat in Christus is, wordt geëindigd.

Eene uitgave speciaal voor de Zondagsschool is het niet; de auteur heeft ook niet bepaald kinderen op het oog gehad.

De uitvoering is eenvoudig, de letter zeer duidelijk, de prijs laag.

In 1868 heeft wijlen Ds. HUET dit gedicht vertaald, waarvan in het Engelsch toen reeds het 260ste duizendtal het licht had gezien. De bewerking, die in datzelfde jaar door NICOLAAS BEETS gegeven is onder den titel: „*Het oude lied*” wint het in zangerigheid en zoetvloeiendheid verre van die van HUET.

De berijming is zeer eenvoudig, op enkele plaatsen daalt ze zelfs te laag.

„Eens in een fraaien lusthof

Schiep God het menschenpaar.

't Was alles schoon en lieflijk,

Want zonde was nietdaar.” (Blz. 6.)

Die laatste regel is beslist leelijk. Al komt ook in dit gedicht wel eenigermate uit, dat Ds. HUET niet Gereformeerd was, en al nemen wij niet elke uitdrukking voor onze rekening, toch hebben wij geen bezwaar om het aan te bevelen, wijl de kern des heils hier op eenvoudige wijze wordt voorgesteld.

2. **Geen plaats voor het Kindeke.** *Kerstgeschenk voor kinderen* (arm en rijk), door P. HUET. 18e duizendtal. 11 bladz. Prijs 7½ cent.

In dit Kerstgeschenk, op dichtmaat, van wijlen P. HUET, dat het reeds tot eene oplage van 18000 bracht, wordt op eenvoudige wijze de geboorte des Heilands in Bethlehems stal verhaald, en vooral de nadruk gelegd op het feit, dat voor Hem geene plaats was bij Bethlehems inwoners. De toepassing is de vraag aan de kinderen, of er bij hen wél plaats is voor den Heiland; en eene vermaning tot rijke en arme kinderen, om vroeg plaats te maken voor Hem.

Taal en stijl zijn recht kinderlijk en bevattelijk. De uitvoering is eenvoudig en net. Heldere druk.

De algemeene strekking van dit gedicht is niet Gereformeerd. Algemeene voldoening spreekt er uit.

Ook achter sommige uitdrukkingen, het feit betreffende, plaatsen wij een vraagteken. Onwaarschijnlijk toch is het, dat ossen en kameelen stonden naast de kribbe, alsook dat Jozef een bed van stroo en gras voor Maria heeft gemaakt.

Waar de Bijbel zoo eenvoudig en onopgesmukt is, hebben wij er voor te

waken, dat wij niet trachten, door onze fantasie de zaak indrukwekkend te maken. Gods Woord is in zijnen eenvoud krachtig.

In dit gedicht is ongetwijfeld veel goeds, doch om de aangegeven strekking kunnen wij het slechts onder voorbehoud aanbevelen.

3. De geschiedenis van den armen Hans, door ELISE GERDES. Geïll. omslag.

Een zwart plaatje. 24 bladz. Prijs 1½ cent.

Hans, 't oudste kind van eenen armen wever in Zwitserland, verliest in duren tijd en hongersnood zijne godvreezende moeder. Zijn vader ziet ten slotte geen anderen uitweg, dan Hans de wijde wereld in te zenden. Deze komt in dienst bij eenen boer, wiens dienstmeid medelijden met hem heeft en goed voor hem is, maar wiens knechts met ruwe spotternij zijne vroomheid opmerken en hem daarom sarren, ja, den hond aanhitsen, die hem zulk eene wonde toebrengt, dat hij aan de gevolgen overlijdt. Hans vergeeft den knechts hun goddeloos gedrag en vermaant hen, niet meer te vloeken, maar te bidden. Voor de meid zijn de komst en 't verblijf van Hans bij den boer tot rijken zegen.

De verhaaltrant is goed, de stijl onderhoudend, maar de taal niet altijd zuiver. Men zegt niet: de winter van 1816 tot 1817, maar op 1817. *Ketting* is mannelijk, maar hier is het vrouwelijk gebruikt. Een wollen rok van haar eigen is geen Nederlandsch. En zoo zijn er meer vlekjes.

Dit boekje heeft eenen keurigen omslag. 't Plaatje is vrij goed, de prijs laag.

Het begin van het verhaal is zeer vreemd. Moeders en grootvaders (die samenvoeging is zeker ook eene vergissing?), die zich den winter van 1816 op 1817 nog herinneren, zullen de kleine lezers immers vergeefs zoeken?

Deze treffende en ernstige vertelling waarschuwt alle ouders nadrukkelijk, om hunne kinderen toch niet zoo vroeg de wijde wereld in te sturen. Eene vermaning vooral in dezen tijd wel van pas.

De strekking is alleszins uitnemend. Het leven van den armen Hans en zijn sterven spreken van den vrede door het bloed des kruises, eenen vrede, dien de wereld niet kent en die alle verstand te boven gaat en meer is dan al de goederen der aarde.

Duidelijk toont de Schrijfster aan, dat God zijne kinderen niet vergeet, maar hun op zijnen tijd uitkomst schenkt, en ook dat de Heere het kwade straft, en het goede, zoo niet hier, dan toch hiernamaals beloont.

Om deze voortreffelijke strekking bevelen wij dit verhaal gaarne aan.

4. De dorst naar God, door PASU. Geïll. omslag. Twee plaatjes in zwart-druk. 32 bladz. Prijs 20 ct.

Op de Zondagsschool verklaart de onderwijzer de eerste verzen van Psalm 42. Gelijk het hert schreeuwt naar de waterstroomen, zoo moet onze ziel naar God dorsten. Wij moeten de stem van den Heiland hooren en den Zondag doorbrengen in den dienst des Heeren. Willem, het zoontje van vrome ouders, doet met dit onderwijs winst. Hij weigert met zijn nichtje, een dochttertje van wereldsche menschen, op Zondag naar Scheveningen te gaan. 't Nichtje komt ziek van de reis terug, laat Willem roepen en zich van Jezus vertellen. 't Gevolg is, dat zij ook op de Zondagsschool komt en hare ouders andere menschen worden.

Dit verhaal is noch, wat den vorm, noch wat den inhoud betreft, onberispelijk. Het heeft veel omhaal van woorden, doch weinig zaken. De stijl vlot tamelijk wel, maar vele slordigheden op het gebied der taal hinderen bij het lezen. Ook gebruikt de Schrijver vreemde woorden als: *direct*, *passeerde*, *patiënte*. Dat zijn termen, die vele jeugdige lezers niet verstaan, en die wij ze ook niet moeten leeren gebruiken.

Het is eene fout, als een verhaal een middelpunt mist, waarom al de bijzonderheden zich ongedwongen groepeeren; maar nog grooter fout is het, als de Schrijver wel eene hoofdgedachte in den titel noemt, en deze daarna in het verhaal

geene voldoende kracht laat oefenen. Dit boekje geeft niet, wat de titel doet verwachten. In het eerste hoofdstuk wordt naar aanleiding van psalm 42 over „den dorst naar God” gesproken, maar wij konden het verband van die hoofdgedachte met het volgende verhaal niet vinden. Tusschen titel en inhoud is weinig overeenstemming. Een juister opschrift voor dit verhaal ware geweest: „Gedenk den Sabbathdag, dat gij dien heiligt.”

De aaneenhechting der draden is hier dus niet naar behooren. Ze liggen naast elkaar, in plaats van te zamen één geheel te vormen. Dit is een ernstig gebrek in de techniek. Uiterlijk ziet dit boekje er heel aardig uit. De plaatjes zijn wel wat sober.

De Christelijke geest in dit verhaal is wat oppervlakkig. Na een paar dagen van krankheid bij hun kind zijn wereldsche ouders oprechte Christenen geworden.

Dat de Zondagsschool in dergelijke verhalen op den voorgrond treedt, is te verklaren en te billijken ook. Eene lichtzijde van dit boekje is, dat de kerk er niet in vergeten wordt. Doch de vraag kwam bij ons op: Zou Willem van Bergen, die in de stad woont, niet op de Christelijke school gegaan hebben? Het komt ons voor, dat in de kinderlectuur de Christelijke school eene te geringe plaats inneemt. Daardoor wordt een belangrijke factor voorbijgezien.

De strekking is uitnemend. De Schrijver wil er op wijzen, dat de onderhouding van Gods geboden gaat boven de genoegens der aarde. Dit denkbeeld wordt er wel met ernstige woorden in aangeduid, maar neemt te weinig gestalte aan. Het had met meer talent veraanschouwelijker kunnen worden.

Niettegenstaande deze bedenkingen kunnen wij dit boekje, zij het ook onder voorbehoud, wel aanbevelen. Er komen vele ernstige woorden in voor (bij wijlen te hoog schier voor het kind); de Heilige Schrift heeft er eene belangrijke plaats in. Ook wordt krachtig aangedrongen op de heiliging van den dag des Heeren.

5. **Annie en Lize**, door CATHARINA. Geill. omslag. 2 plaatjes in zwart-druk. 29 blad. Prijs 20 ct.

Annie is het eenige kind van Dominee en Mevrouw Schiller, en Lize het dochttertje van eene arme weduwe. Deze weduwe ontslaapt in den Heere. Lize, even oud als Annie, wordt als pleegkind opgenomen in het predikantsgezin.

Op haar 10den verjaardag valt Annie in het water, tengevolge waarvan zij ziek wordt en sterft. Lize neemt nu geheel de plaats in van Annie en is de troost harer pleegouders.

Het verhaal is liefelijk van vorm. Er waait een geest van ware, blijde gods-vrucht door het boekje.

De stijl is eenvoudig, passend bij het verhaal. Maar: „Los barst zij in tranen”, „opgroeïend in den zonneshijn der liefde”, „alleen staande in die groote, onbarmhartige wereld”, zijn ons wel wat mooi opgesmukte uitdrukkingen, die niet overeenstemmen met den kunsteloozen eenvoud, die deze vertelling over 't algemeen kenmerkt.

De taal is zuiver. De correctie had beter kunnen zijn. Eenige stofjes hadden wij wel willen wegblazen.

Dat de Uitgever BREDÉE er slag van heeft, het uiterlijke der boekjes aange-naam te maken, is bekend. De illustraties zijn duidelijk, en niet onverdienstelijk geteekend. De druk is helder.

Deze geschiedenis is op zeer eenvoudige leest geschoeïd. Zij is gespeend aan al het exentrieke, dat menig kinderboekje ontsiert. 't Is alles natuurlijk, wat hier te lezen wordt gegeven, en daarom te meer aanbevelenswaardig.

Wat de bedoeling van de Schrijfster is met dit verhaal, is niet recht duidelijk. Misschien wil zij opwekken tot Christelijk liefdebetoon jegens armen, weduwen en weezen. Maar er is uit deze schetsjes van het huiselijk leven in de vreeze

Gods wel een en ander te leeren voor kleinen en grooten. Het werk Gods komt uit zoowel in de opvoeding der kinderen, als in de barmhartigheid jegens de ellendigen.

Het boekje zal met graagte gelezen worden. Zij het velen ten zegen! Wij bevelen het gaarne aan.

6. **In het vinkennest.** *Een Kerstverhaal*, door VEKA. Geill. omslag. Twee plaatjes in zwartdruk. 39 bladz. Prijs 25 ct.

In een der groote steden van Duitschland woonde op de vierde verdieping in een klein kamertje de schoenlapper Vink met zijn talrijk gezin. De familienaam, gevoegd bij het kleine vertrekje, geeft den Schrijver aanleiding tot de vergelijking met een vinkennest, waarop het geheele boekje door gezinspeeld wordt. De „Vinken” hebben het niet breed, maar ze hebben God lief en dienen Hem met een blijmoedig hart, hetwelk uitkomt in hun voorbeeldig huiselijk leven; in de zorg, die ze wijden aan eene oude moeder, die in hetzelfde huis tegenover hen woont; in de vergevensgezindheid tegenover vijandige en afgunstige bureu; in de volkomene overgave des harten, om van het weinige, dat zij hebben, ruim mede te deelen aan anderen. Het verhaal eindigt met de beschrijving hunner Kerstfeestviering, waarop zij ervaren, dat „de zegenende ziel zal vetgemaakt worden.”

Het boekje ziet er keurig uit: een mooie, bloemrijke omslag met vergulden rand, glanzend stevig papier met helderen druk. Taal en stijl zijn goed verzorgd. Uitroepen als: „Lieve hemel” zijn af te keuren. Ook „Heer” voor „Heere.” Het verhaal is verdeeld in 5 hoofdstukken met opschrift.

De geschiedenis is met talent verhaald en houdt van het begin tot het einde de aandacht gespannen.

Twee mooie plaatjes versieren het boekje. Het eerste, hoe mooi ook op zich zelf, spreekt te weinig in verband met het verhaal, wjl het geen eigenlijk gezegd moment uitbeeldt. In het tweede konden wij moeilijk het beeld van een arm gezin ontdekken.

De Christelijke geest in dit verhaal gaat niet diep. Het is niet vrij van liefde voor de algemeene verzoening.

De strekking is, aan te toonen, dat de vreeze des Heeren ook voor dit leven vergenoegdheid medebrengt en een gewin is. Wel is het gevaarlijk, de deugd ook zoo in klinkenden munt beloond te zien; en de eenig ware grondslag van alle goede werken in vrije genade en vernieuwing des harten had wel wat meer aangegeven mogen worden. Ook achten wij den Kerstboom en de Deutsche wijze van Kerstfeestviering, zooals die hier wordt beschreven, voor ons Gereformeerde volk niet begerlijk.

Verdienstelijk in dit boekje is dat het in het huisgezin van Lemans, die socialist is, tegenhanger van het gezin van Vink, aantoon, hoe de goddelooze vele smarten heeft, en vooral ook, dat het aan de kinderen een en ander van de socialistische denkbeelden mededeelt, tegelijk aantoonende, dat deze in strijd zijn met het Woord van God en ons levensgeluk verwoesten, in plaats van het te verhoogen. Dit is een der redenen te meer, waarom wij dit boekje kunnen aanbevelen.

7. **Zuster Hanna.** *Een Kerstverhaal*, door M. C. C. Geill. omslag. 2 plaatjes in zwartdruk. 42 bladz. Prijs 25 ct.

Zuster Hanna is eene ziekenverpleegster. Als kind opgevoed bij eene godvreezende grootmoeder, later bij eenen oom en eene tante, openbaart zij bij veel aantrekkelijks toch ook eene gevaarlijke eigenliefde, die haar later als dienstmeisje brengt tot het zich toeëigenen van een mooi speldje. Een tijd lang weet zij deze zonde te bedekken, doch op een Kerstfeest grijpt de Heere haar in 't hart en komt zij tot schuldbelijdenis. Deze ommekeer in haar leven is beslissend. Zij wordt eene godvruchtige verpleegster, ten zegen voor meerderen, en sterft op eenen Kerstdag in den leeftijd van 30 jaren.

Het verhaal loopt goed en is in aangenamen vorm geschreven. Alleen, dat het met Hanna's dood begint, wilde ons niet bevallen. De ontwikkeling van Hanna's karakter vinden wij fijn geschetst, ook hare bekeering. De plaatjes zijn eenvoudig, maar netjes. Fraaie omslag. Duidelijke letter.

Eene opzettelijke verheerlijking van het Kerstfeest met eenen Kerstboom en een Kersttakje wil ons niet bevallen. Gods Woord moest grooter plaats innemen in het verhaal. Het Kerstevangelie is hier alles, van het *Kruisevangelie* hoort gij schier niets. De voorstelling, dat Hanna's vader uit de gevangenis ten hemel inging, wijl op zijn sterfbed een Bijbeltje, hem daags tevoren gebracht, open voor hem lag, is eene zeer zwakke plaats.

Het gebruik van „Heer” blijft aanstootelijk.

Wij kunnen dit boekje slechts matig aanbevelen.

8. **Het klaverblad**, volgens den omslag door DR. G. C. BARTH, volgens het titelblad door HERMINA VAN HATTUM. Gecartonneerd. Een zwart plaatje. 62 bladz. Prijs 30 ct.

In dit boekje worden beschreven de lotgevallen van eene Hamburgsche familie, De Groot, die te midden van velerlei beproevingen in haar vertrouwen op God niet wankelt en door den Heere op velerlei wijze wordt gered. Het verhaal ontleent zijnen vorm aan eene uitredding door middel van een klaverblad.

Hendrik de Groot zou naar Amerika vertrekken, doch werd aangehouden om een klaverblad dat hij, ter herinnering aan zijn vaderland, in het plantsoen te Hamburg plukte. Hierdoor kwam hij te laat voor de boot. Dit oponthoud evenwel was zijn behoud, daar het voor hem bestemde schip verging. Het klaverblad werd nu zorgvuldig bewaard en herinnerde hem telkens in zijn verder leven, rijk aan afwisseling en tegenspoed, aan de Voorzienigheid Gods.

Het verhaal is verdeeld in zes hoofdstukken met opschrift. De correctie is vrij goed, al ontbreken de taalfouten niet geheel. Voor *meelij* en *meelijden* ware beter *medelijden* gebruikt geworden. De stijl is hier en daar onbehaaglijk, ongewoon. Ook doet hij ons nu en dan aan vreemde herkomst denken, al wordt niet vermeld, dat het vertaalwerk is. Voor eenen Nederlander is b.v. niet recht duidelijk, welk verschil er is tusschen „Christelijk-gezinde lieden” en „gemoedelijke” Christenen, blz. 34. Van diezelfde vreemde gemoedelijkheid lezen we blz. 48: „een ongewone overeenstemming van beginsel en gemoedelijkheid.” De hoofdstukken II en V, waarin veel over Amerika en Voor-Indië wordt medegedeeld, hoe interessant ook op zichzelf, liggen te veel buiten verband met de overige deelen van 't verhaal.

Op den gecartonneerden omslag bevindt zich een plaatje in kleurendruk en vóór het titelblad een in zwartdruk, beide goed uitgevoerd en elk op zijne wijze dezelfde gebeurtenis voorstellende.

„De mensch overdenkt zijnen weg, maar de Heere stuurt zijnen gang.” „Dengenen, die God liefhebben, werken alle dingen mede ten goede.” Met deze beide Schriftwoorden achten wij de strekking van het verhaal te kunnen weergeven. Waar het verhaal ter wille van den vorm ons niet wil bevallen en de Christelijke geest soms oppervlakkig is, wordt dit door de uitnemende strekking eenigermate vergoed.

Wel aan te bevelen, maar slechts voor de oudste leerlingen.

9. **De geschiedenis van Jacob Werner, of: Ken Hem in al uw wegen.** *Uit het Hoogduitsch, naar* DR. G. H. SCHUBERT, door P. C. MONDRIAAN SR. Geïll. omslag. Gecartonneerd en van linnen rug voorzien. Eed zwart plaatje. 63 bladz. Prijs 30 ct.

Een boeiend verhaal uit den tijd van den dertigjarigen oorlog, dat de levensgeschiedenis van Jacob Werner mededeelt.

Reeds vroeg ouderloos, zwierven hij en zijne oudere zuster rond en kwamen eindelijk te Maagdenburg bij eene gravin.

Tijdens zijn verblijf in die stad belegerde Tilly de plaats. Wyl de gravin in kennis stond met Tilly en eenen anderen veldheer, had hij het voorrecht, gered te worden.

Wat stijl en voorstelling aangaat, verraadt dit boekje gedurig zijnen Duitschen oorsprong. En het Hollandsch is slordig. Telkens stooten wij op het woord „naricht.” Op pag. 7 staat afgetobt voor afgetobd. En bladz. 19 geeft dezen zin te lezen: „Terwijl het geheele dorp, na het te hebben uitgeplunderd, in brand werd gestoken.”

Dat de Schriftuurplaatsen, die in dit boekje voorkomen, niet in de vertaling van onzen Staten-Bijbel zijn afgedrukt, vinden wij zeer jammer. De vertaler heeft zijne taak wat gemakkelijk opgevat.

De plaatjes versieren het boekje niet. Zij spreken niet genoeg. De prijs is laag.

Dit verhaal wil de jeugdige lezers opwekken, om in al hunne wegen den Heere te kennen, die beloofd heeft, dat Hij alsdan hunne paden recht maken zal.

Dit doel is wel bereikt, daarom kunnen wij dit boekje aanbevelen.

10. Langs donkere paden, door M. C. C. Geill. omslag. Twee plaatjes in zwartdruk. 57 bladz. Prijs 35 ct.

Dit werkje behelst de geschiedenis van een meisje, Ida geheeten. Na lang met en voor hare moeder, die weduwe was, te hebben geleefd, kwam zij, na moeders dood, als kinderjuffrouw in het huis van Mevrouw Velders. Daar genoot zij eerst het volle vertrouwen, doch door de jaloeschheid eener dienstbode van diefstal verdacht, werd ze weggestuurd. Na veel lijden en teleurstelling trad hare onschuld aan 't licht. Tevoren reeds werd ze bij Mevrouw Hogenhuizen als dochter aangenomen. Zoo is Ida Blommers langs donkere paden tot vreugde en zielevrede geleid.

Deze keurige schets is in frisschen stijl geschreven. Met diep gevoel heeft de auteur de verschillende momenten uit het leven van Ida geteekend. De karakterteekening is goed volgehouden en de verhoudingen zijn naar het leven. Alleen zou de vorm gewonnen hebben, zoo aan de nauwkeurigheid van uitdrukking en aan de taal meer zorg ware besteed. Op blz. 3 staat als 4e naamval: een flinke jongen; op blz. 5 is sprake van een gelaat, *omlijst* door donkerbruin haar; op blz. 22 *ten* haren opzichte; op blz. 55 lezen wij: *juichtte*.

Ten opzichte van de uitvoering hebben wij eene bedenking tegen het plaatje bij pag. 16, dat wij voor de heldin van het verhaal niet vleidend vinden.

De geest van het verhaal is goed.

Het heeft klaarblijkelijk ten doel, de lezers te wijzen op de wonderlijke en voor ons vaak onbegrijpelijke wegen, die de Heere menigmaal houdt met zijne kinderen, maar 't gaat „uit de diepte naar Boven; door het wolkengewemel naar het Licht, langs donkere paden tot vreugd en zielevrede.”

De bekeering van de lasterares is echter uiterst oppervlakkig. Van eenen strijd om in te gaan, is hier, gelijk in de meeste dergelijke historiën, zoo goed als geene sprake. Dit is oorzaak, dat onze aanbeveling niet bijzonder warm kan wezen.

11. De vriend der jeugd. *Een bundeltje vertellingen en versjes voor groote en kleine kinderen*, door OOM THEO. Geill. omslag. Gecartonneerd. Met 22 plaatjes. 64 bladz. Prijs 40 cent.

De inhoud is, gelijk de titel zegt: een bundeltje vertellingen en versjes voor groote en kleine kinderen. Eene menigte van korte vertellingen en versjes, sprookjes uit de dierenwereld, verhaaltjes uit de kinderkamer en enkele uit de Bijbelsche geschiedenis. De meeste verhaaltjes zijn vlot en onderhoudend geschreven. Sommige echter zijn meer kinderachtig dan kinderlijk. De echte

kinderstijl is even ver verwijderd van het kinderachtige als van het verhevene. Het verhevene is een zwaar gewicht, dat kinderen niet tillen kunnen, en het kinderachtige is een veertje, waar ze geen vat aan krijgen kunnen.

Wij achten die combinatie van groote en kleine kinderen niet gelukkig. De groote zullen de voor de kleine bestemde vertellingen en versjes allicht „flauw” vinden; terwijl die voor de groote geheel ongenietbaar zijn voor de kleine. Zoo is de afstand tusschen „een praatje over de snelheid” en „Mijn nieuwe jurk” moeilijk aan te geven.

Verscheidenheid en afwisseling is zeker het uiteraard woelige kind aangenaam. Maar het aaneenrijgen van een bont velerlei, gelijk in dit boekje geschiedt, laat, vreezen wij, weinig indruk op het gemoed der jeugdige lezers na. In een werkje, dat „van alles en nog wat” biedt, doet zich onwillekeurig het geval voor, dat de dingen meer aangeduid dan uitgewerkt, niet geschetst of beschreven, maar eenvoudig genoemd worden. Daardoor is het eene stukje vrij onbeduidend en laat het andere onbevredigd; bijv. „Mijn nieuwe jurk, blz. 8, „Rozen”, blz. 12, „Voor de kleinen”, blz. 14. Er komen echter ook frissche en levendige schetsjes in voor. Doch zij hadden meer in getal kunnen zijn. Iets kwaads hebben wij in den zeer gevarieerden inhoud niet gevonden, doch ook weinig pakkends.

De uitvoering is uitnemend. Vooral de omslag geïllustreerd in kleurendruk en met vergulden rand is uit het oogpunt van teekening en kleurendruk schoon.

Een zoo keurige omslag had o. i. ook wat fraaier uitvoering van binnen geëischt. Doch wij willen hierbij den geringen prijs in het oog houden. Maar het tafereel, dat op den omslag afgebeeld wordt, bevalt ons niet. Dat aan de voorzijde stelt den Heiland voor, wandelende over den weg, terwijl Hij zijne linkerhand legt op den schouder van eenen knaap en met zijne rechter een meisje bij de hand vat. Aan de achterzijde in de wolken, boven eene stad, een knielende engel. Beide zijn zeer fijn uitgevoerd, doch het komt ons voor, dat dergelijke zinnelijke voorstellingen van geestelijke zaken af te keuren zijn.

Eene menigte van plaatjes, 22 in getal, versiert den tekst. De meeste zijn wel niet nieuw, maar ze zijn net uitgevoerd en goed te pas gebracht.

Tegen de strekking hebben wij geene bedenking. Overal bedoelt de Schrijver, de kinderen tot Jezus te leiden en ze op te wekken, God in gedachtenis te houden. Zonder daarbij in het onnatuurlijke te vervallen, treft de auteur dit doel o. i.

Deze „Vriend der jeugd” houdt de kinderen leerzaam en gezellig bezig. Toch geven wij de voorkeur aan een boek, waarin minder aangeroerd en meer uitgewerkt wordt. Het scheepje zou dan misschien wat minder opgetuigd en met vlaggen en wimpels versierd, maar zeker wat zwaarder geladen zijn geweest. Al meenen wij aan een boek van dat genre hooger eischen te mogen stellen, dit verhindert ons echter niet, wat ons hier wordt aangeboden, dankbaar te aanvaarden en aan te bevelen.

12. **Eén leugen maar.** *Een verhaal uit het leven*, door W. VAN WILKERDON. Geïll. omsag. Vier plaatjes in zwartdruk. 85 bladz. Prijs 40 ct.

Dit boek zal ongetwijfeld diepen indruk maken op zijne jeugdige lezers. Het spreekt van twee jongens: Willem en Piet.

Willem haalt een jonger kameraadje over, om op Zondag te gaan schaatsenrijden, in plaats van naar de Zondagsschool te gaan.

En hoewel het dooit en mist, volvoeren zij hun plan toch. Geheel alleen zwieren ze over de Hillegerbergsche plas, tot Piet opeens wegzakt en verdrinkt.

Willem valt van schrik bewusteloos, komt weer bij en stapelt nu leugen op leugen, zegt niets van 't gebeurde, tot ten slotte Piets moeder doodelijk beangst bij hem komt. Nu spreekt zijn geweten, en hij bekent — de oorzaak te zijn van Piets dood.

Deze ontzettende gebeurtenis wordt onder den zegen Gods voor Willem eene

leerschool, waardoor hij van het pad der zonde afgebracht en tot bekeering geleid wordt.

't Is een echt jongensboek, dat met graagte gelezen zal worden en waarin voor de jeugd veel goeds schuilt.

Op menige bladzijde heeft de Schrijver de pen met het penseel verwisseld. Hoe Willem Piet verleidde, wordt levendig geteekend. Ook de angst der moeder na het onheil. De auteur bracht hier kleuren aan, die eenen schilder eigen zijn.

De uitvoering doet den heer BREDÉE eere aan: keurige omslag, flink papier, duidelijke letter, mooie plaatjes; 't kan maar zoo.

Dit boek richt tot de jeugd eene aangrijpende vermaning, om niet te liegen, vader en moeder niet te bedriegen en zich niet op zondige paden te begeven.

Inderdaad hoogst belangrijke motieven inzonderheid voor een jongensboek.

Maar de godsdienstige geest van dit verhaal is ons minder goed bevallen. Meester Spruits troostredenen tot de bedroefde moeder klinken ons vreemd in het oor. Als hij, staande bij het lijk van den ongelukkigen knaap, de krampachtig gevouwen handen ziet, „voelt hij, dat Piet in zijne laatste oogenblikken gesmeekt heeft tot Hem, die bij het naderen van den dood volkomen uitkomst kan geven.” (blz. 67). 's Meesters gevoel kan toch moeilijk een hechte grond zijn voor de behoudenis van den knaap.

Ook hebben wij bedenking tegen de zalvende toespraak van den onderwijzer (blz. 71), waarin over het zalig weerzien wordt gehandeld.

En al is het waar, dat de dood van Piet in veel gunstiger licht komt te staan, nadat Willem alles bekend heeft (blz. 84), toch had ernstiger moeten uitkomen, dat zonde zonde blijft, ook al hebben anderen daartoe verleid.

Het „Heer” voor „Heere” stoot ons altijd tegen het gemoed.

Onze genoemde bezwaren zijn oorzaak, dat dit boek, 't welk meer dan eens aangrijpt, ons toch niet geheel bevredigt. Doch aangezien er tegenover de schaduwzijde, inderdaad zeer veel goeds in is, bevelen wij het onder voorbehoud aan.

13. **Marnix van St. Aldegonde of de Zeeuwsche vrijheidsheld**, door A. VERHORST. Tweede druk. Geill. omslag. Gecartonneerd en van linnen rug voorzien. Drie plaatjes in zwartdruk. 135 bladz. Prijs 50 ct.

Dit is goede waar voor weinig geld. Met veel genoeg en lazen wij dat boek, 't welk wij voor de oudste leerlingen zeer geschikt achten. Het biedt eene levensschets van Marnix van St. Aldegonde.

Wij treffen hem als student te Genève aan ten tijde van Calvijn, waar hij het vaste voornemen opvat, om den Heere en zijn volk te dienen. Wij vinden hem later te Breda en zien hem openlijk de zijde der Hervorming kiezen en zich aansluiten bij het verbond der edelen. Wij vergezellen hem op zijne vlucht naar Embden en zijne tallooze zwerftochten. Vervolgens ontmoeten wij hem weer in ons land, waar hij als de rechterhand van Oranje de zaak van kerk en vaderland dient en door den vijand een tijd lang wordt gevangen gehouden. Wij slaan eenen blik in zijn huiselijk leven op zijn kasteel te West-Souburg en zien hem als burgemeester van Antwerpen optreden, welke stad hij in de handen der Spanjaarden moet overgeven, waardoor smaad en miskenning zijn deel worden. In eere hersteld, wordt hij met menige gewichtige zending belast, totdat hij eindelijk, in 1598, na een veelbewogen leven in den Heere ontslaapt.

Het geheel is verdeeld in elf hoofdstukken met opschriften. De verhaaltrant is vrij goed, doch hier en daar wat droog. Ook hielden wij enkele taal- en stijlfouten aan.

De uiterlijke bewerking van dit boek munt niet uit. Het draagt wel den naam, maar niet het stempel van den anders zoo kunstkeurigen Uitgever. Het papier is uitstekend en de letter zeer duidelijk, maar de plaatjes zijn wat grof en de omslag is niet frisch. Het geheele uiterlijk kan het kinderoog moeilijk bekoren.

Een groot bezwaar is, dat er bij de plaatjes geene verwijzing is naar eenige bladzijde. Men moet schier raden, welk feit ze voorstellen. Onzes inziens ziet de illustratie op den omslag op het verhaalde op blad 5, de plaat tegenover den titel op blad 64, het prentje tegenover blad 49 op wat blad 101 staat en het plaatje tegenover blad 113 op wat blad 129 te lezen is. Van het laatste weten we het zeker, wijl op blad 129 naar dit plaatje wordt verwezen. Die vreemde plaatsing maakt het nog moeilijker voor den jeugdigen lezer, om de beteekenis te vatten.

Slechts een dun romantisch draadje loopt door dit verhaal. Enkele bloemtakjes omslingeren bevallig den knoestigen, ouden stam, die het hoofdonderwerp uitmaakt. Wij zien hier de heldenfiguur van dezen lijder en strijder voor de waarheid als eene ernstig sprekende en krachtig handelende persoonlijkheid voor ons optreden. Heerlijk schittert in hem de kracht des geloofs. Marnix als uitnemend godgeleerde en dichter, als krijgsman en staatsman, als kampioen tegen Rome met de pen, als een liefhebbend echtgenoot en zorgdragend vader, als een man van groote bekwaamheid en innige godsvrucht, dit zijn de verspreide lichtstralen, die de Schrijver tot een indrukwekkend levensbeeld vereenigt.

Zulk een boek sticht en leert. Het kan jonge Calvinisten kweeken en leiden. Alleen om de keuze van het onderwerp dunkt het ons van onderscheidende beteekenis. Wij bevelen het van harte en met volle vrijmoedigheid aan, en hopen dat na dezen tweeden druk spoedig eene derde editie verschijnen zal, die ook door eenen schoonen vorm den voortreffelijken inhoud eert.

14. **Andrey of kinderen des lichts.** Uit het Engelsch, door Mevr. O. F. WALTON. Geill. omslag. 48blad. Prijs 90 cent.

Om een oud, vervallen kerkhof, waar eene oude, vervallen kerk op staat, zijn huizen gebouwd, welker bewoners op het kerkhof elkaar kunnen ontmoeten, als ze ten minste klimmen en klauteren willen. Daar ontmoeten elkander het 8-jarig meisje Andrey en een vijf-jarig ongelukkig miswassen ventje. Zij maken daar kennis met eenen ouden schoolmeester en zijne vrouw, die hun den weg naar het Rijk des Lichts wijzen en door wie zij kinderen des lichts worden, en niet alleen zij, maar ook Andrey's tante, de vader van den kleinen jongen en een oude bedelaar, die gewoonlijk in de oude kerk komt slapen. De kleine, zwakke jongen sterft vroeg en gaat naar het eeuwige Licht.

De vorm van het verhaal is voor een Hollandsch hart vreemd. Altijd op de grazerken te zitten, bevat niet. Het geheele verhaal door over vuile boezelaars te hooren praten, is ook wat zonderling. Van dezen verhaalvorm houden wij niet „erg graag”, zouden wij zeggen, indien wij deze on-Nederlandsche en dies minder goede uitdrukking van de (jeugdige?) vertaalster wilden gebruiken.

Het eenige plaatje (op den omslag) is niet onaardig, doch minder in overeenstemming met den inhoud van het boekje.

De strekking van het verhaal is door en door ongereformeerd. De algemeene-verzoeningsleer is de bodem, waaruit dit plantje is opgeschoten. Zonde en genade, gij bespeurt er bijna niets van in het verhaal. Dat Christus de Middeelaar is, zal niemand er uit kunnen leeren. Wat een „kind des lichts” is, wordt uit het verhaal niet duidelijk. Ook wat de strekking aangaat, achten wij het een vreemd boekje, dat maar in 't Engelsch verborgen had moeten blijven en voor onze Nederlandsche kinderen geene aanwinst mag heeten.

Wij kunnen het niet aanbevelen.

15. BIJBELSCH E PRENTENBOEKEN.

Bijbelsche prentenboeken, deze oude idee sterft niet uit. En gelukkig. Want ze zijn de beste van alle prentenboeken. Daarom is het wensche-lijk, dat zij ook in den vorm uitnemend zijn. Zij behooren een eer-

waardig en eerbiedwekkend uiterlijk te hebben. De heer BREDÉE heeft zich ten vorigen jare verdienstelijk gemaakt door eene reeks van nieuwe Bijbelsche prentenboeken. Toen waren het lieve boekjes met eenen zeer aantrekkelijken omslag, en voor den geringen prijs van 10 ct., bij getallen voor slechts 5 ct., verkrijgbaar.

Nu biedt hij prachtuitgaven aan: groot formaat, sierlijk bewerkt, rijk geïllustreerd, die bijna tienmaal zooveel kosten, als wat hij vroeger gaf. De Zondagsschoolbesturen, die zich de weelde dezer prachtuitgaven veroorloven kunnen, bereiden den kinderen daardoor waarlijk een feest.

Een tweetal werd ons toegezonden. Wij willen elk boek afzonderlijk beschouwen, want ze zijn het ten volle waard.

1. **Eere zij God in de hoogste hemelen!** *Een Bijbelsch prentenboek met platen*, naar JULIUS SCHNORR, in kleuren overgebracht door PROF. W. ZIMMER. Uit het Duitsch vertaald door IRENE. Geïll. omslag, gecartonneerd en met linnen rug. Groot formaat. 8 gekleurde platen. 18 bladz. Prijs 90 ct.

De inhoud van dit boek is samen te vatten in de uitdrukking: Beeld en Woord. Het verhaal, de tekst, is telkens een bijschrift van ééne bladzijde bij de platen.

Wat de Bijbel in Lukas 1 en 2 en in Mattheüs 2 zegt, wordt hier in acht hoofdmomenten weer gegeven: Zacharias in den tempel, de aankondiging van Jezus' geboorte, de geboorte van Johannes den Dooper, Jezus' geboorte, Jezus bij Simeon in den tempel, de Wijzen uit het Oosten, de vlucht naar Egypte en de twaalfjarige Jezus in den tempel.

De bijschriften zijn overal gekenmerkt door soberheid en nauwe aansluiting aan den heiligen tekst. Eene zeer groote verdienste. De versjes, aan de bijschriften toegevoegd, zijn doorgaans ook zeer goed. Op de eerste bladzijde prijkt het schoone: „Daar is uit 's werelds duistere wolken”, en op de laatste pagina het liefelijke: „Er ruischt langs de wolken.”

De platen zijn ongetwijfeld in deze beide prentenboeken een lust voor het kinderoog. De voorstelling is echter wat Roomsch; en, wat vooral jammer is, ze zijn doorlopend in strijd met de Bijbelsche oudheidkunde. De afbeeldingen zijn niet historisch getrouw. Dat is eene zeer ernstige schaduwzijde. Het inwendige van den tempel, Maria's woning te Nazareth, de priesterwoning in Juda hebben er zeker niet zoo uitgezien, als zij hier worden afgebeeld. En dan die kwartijnen, waarin de Schriftgeleerden in den tempel zitten te studeeren!

Ook in den tekst stooten wij op onnauwkeurigheden, bijv.: „Toen het kind twee weken oud was, brachten zijne ouders het in den tempel.” Dat strijdt met Leviticus 12.

De uiterlijke bewerking is uitnemend. Stevig papier. Flinke letter. Elk bijschrift in een sierlijk kader gevat. Maar de correctie laat veel te wenschen over. Zoowel de versjes als het verhaal worden door verscheidene fouten ont sierd. Te veel om ze hier op te sommen.

Deze zelfde schaduwzijde kleeft aan Deel II, getiteld:

Ik zal U volgen.

Ook dit Bijbelsch Prentenboek bevat, behalve eene plaat op den omslag, 8 platen met bijschriften: De prediking van Johannes den Dooper, Ziet het Lam Gods, Nathanaël, De bruiloft te Kana, Het dochtertje van Jaïrus, De gelijkenis van den barmhartigen Samaritaan, Jezus en Nicodemus, Jezus en de Samaritaansche vrouw. Vooraf gaan de bekende coupletten: „Beveel gerust uw wegen”, en „Den Heer moet gij vertrouwen”; het besluit is eene bede: „Houd gij mijn handen beide, Met kracht omvat.”

Deze platen zijn duidelijk en sprekend, de bijschriften eenvoudig en niet zelden in de eigen woorden der Schrift gesteld. Ofschoon niet in zulk eene mate als die in Deel I, vertoonen toch ook deze illustraties het zwak van onhistorische opvatting en uitbeelding.

De onnauwkeurigheden ten opzichte der taal herinneren aan den Buitenland-schen oorsprong en geven bewijs van zeer gebrekkige correctie.

Hierby (met eene ypsilon), *ivrig* (voor *ijvrig*); den Messias 1e naamval, aan den tafel, Jezus moeder (zonder weglatingsteeken), antwoordde, waarvan (voor vanwaar), de volgende dag 4e naamval, de inhoud 4e naamval, weerhoudt voor weerhoud, houdt voor houd, . . . het is te erg.

Deze beide prentenboeken brachten ons een sierlijk en fijn afgewerkt meubelstuk voor den geest, maar waarvan het stof niet afgenomen is. Al zijn die onnauwkeurigheden te betreuren, ze beletten ons evenwel niet, beide boeken aan te bevelen aan allen, die niet te zuinig moeten zijn en daardoor voor een Prentenboek wel 90 ct. durven besteden. Op het gebruik van Bijbelsche prentenboeken, waaruit de moeders geregeld hare kinderen vertelden, heeft meer dan eens een kennelijke zegen gerust.

Gelijk men heeft kunnen bemerken, variëeren de prijzen van BREDÉE'S Kerstboekjes van 7^s ct. tot 90 ct. Voor elk bedrag van f 2,50, dat men uit de bovenstaande Zondagsschoolboekjes aankoopt, ontvangt men gratis eene Bijbelsche Wandplaat, groot 1 Meter 16 × 90 c.M. Deze premie vertegenwoordigt eene handelswaarde van f 1,25.

Wie 10 stuks van eene zelfde serie bestelt, hem wordt de helft van den prijs berekend. Deze bepaling geldt echter niet van No. 15.

Aan elk hoofd eener Zondagsschool wordt op aanvraag ter kennismaking een stel der 13 nieuwe Kerstboekjes, waarvan de waarde f 3,42 bedraagt, voor slechts f 1,25 geleverd. Ook de heer BREDÉE maakt het dus zijnen klanten zoo gemakkelijk en uitlokkend mogelijk.

Nu volgen de

WANDTEKSTEN VOOR UITDEELING.

(Naar de prijzen gerangschikt.)

1. **Serie QW.** Formaat 19 × 10 cM. BLOEMEN EN LANDSCHAPPEN. Tekst met sierlijke letters in kleuren. Ter zijde een frisch landschapje. Het geheel gevat in een gouden randje. Prijs per stuk 10 ct. Bij 10 stuks voor de helft van den prijs. Voor uitdeeling zeer geschikt.
2. **Serie QX.** Formaat 24 × 12 cM. BLOEMEN EN LANDSCHAPPEN. De tekst in sierlijke, gekleurde letter. Ter zijde een prachtig landschap. Gekartelde goudrand. Keurig afgewerkt. Zeer aan te bevelen. Prijs per stuk 12½ ct. Bij 10 stuks voor de helft van den prijs.
3. **Serie QY.** Formaat 24 × 12 cM. BLOEMEN EN LANDSCHAPPEN. De tekst in verschillende kleuren gedrukt. Ter zijde bloemtak of landschap. Gekarteld goudrandje. Prijs 12½ ct. per stuk. Bij 10 stuks voor de helft van den prijs.
4. **Serie RA.** Formaat 30 × 22 cM. BLOEMEN MET LANDSCHAPPEN. Fraaie lithographische tekst. 't Geheel in een gouden randje gevat. Prijs per stuk 20 ct. Bij 10 stuks voor de helft van den prijs.

5. **Serie OZ.** Formaat 30 × 22 cM. BLOEMEN EN LANDSCHAPPEN. Met zorg bewerkt in fijne kleuren. Tekst in groote sierletter van verschillende tint. Met een gouden randje omlijst. Prijs per stuk 20 ct. Bij 10 stuks voor de helft van den prijs.
6. **Serie OL.** Formaat 39 × 30 cM. LANDSCHAPPEN *met imitatie vlechtwerk-omlijsting in grijs*. Het landschap zeer fijn, in zwartdruk. De tekst in sprekende zwarte letter. Stevig carton. Donkere kleuren. Deze wandteksten blijven lang bewaard in de eenvoudigste kamers. Prijs per stuk 45 ct. Bij 10 stuks voor de helft van den prijs.

DUURDERE WANDTEKSTEN.

1. **Serie OO.** Formaat 24 × 19½ cM. CELLULOID, AFWASCHBARE TEKSTEN. Schoone landschappen, welke duidelijk spreken. Tekst in flinke zilverletters. Prachtig. Prijs per stuk 90 ct.
2. **Serie OD.** Formaat 40 × 21 cM. EENE SMAAKVOLLE SERIE. Tekst in groote, witte sierletter, op donker gekleurden grondslag. Breede rand met gouden hoeken en gekleurde bloemtakken, zeer rijk. Prachtstukken inderdaad. Prijs 90 ct per stuk.
3. **Serie OP.** Formaat 42 × 30. LELIËN EN ROZEN. Prachtige bloemstukken, die op donkeren achtergrond keurig uitkomen. Tekst in flinke letter alluminium-druk. Een sieraad in de huiskamer. Prijs per stuk f 1.

Al de cartons, zoowel de goedkoope als de duurere, vertegenwoordigen een nieuw genre. De heer BREDÉE is onuitputtelijk rijk in verscheidenheid van vormen en kleurenmengeling. Ieder jaar verrast hij door wat nieuws en wat schoons. En zijn devies is er ten volle op van toepassing: „*Immer moedig bergopwaarts*”. Hij biedt ongetwijfeld het keurigste en fijnste aan, wat op dit gebied geleverd kan worden. Ook de tekstkeuze is over 't algemeen sprekend.

Mogen deze verkondigers van goede boodschap tot vele huiskamers hunnen weg vinden, om aller oog te bekoren, maar ook, door de werking van 's Heeren Geest, vooral veler hart te sterken en te troosten.

Ten slotte volgt het:

Kleingoed. *Wekelijksche benodigdheden voor elke Zondagsschool.*

BIJBELSCH E PLATEN

Op BREDÉE's Bijbelsche platen vestigen wij met ingenomenheid de aandacht. Hij biedt twee series aan, eene van grootere, (56 bij 42 c.M.) en eene van kleinere afmeting (50 bij 32 c.M.) Beide zijn geheel in hetzelfde genre uitgevoerd. De afbeeldingen beslaan de helft van het geheele blad en geven sprekende voorstellingen uit het Oude en Nieuwe Testament: 13 soorten van de grootere en 12 van de kleinere platen. De kleuren zijn over 't algemeen levendig en frisch. Onder de illustratie zijn met flinke letter eenige verzen uit de Schrift afgedrukt, welke betrekking hebben op het tafereel, dat de plaat voorstelt. Wij bevelen deze beide series gaarne aan. Onder onze Bijbelsche platen bekleeden deze stellig eene eerste plaats. Bij getallen genomen, bieden zij tot zeer billijken prijs voor onze kinderen waarlijk iets moois. De grootere kosten 20 ct., de kleinere 10 ct. per stuk. Bij 10 stuks of meer voor de helft van den prijs.

BREDÉE'S KINDERPRENTEN.

Met Christelijken tekst. Derde druk. Prijs per stuk 4 ct., per boek 70 ct., per riem 10 gulden.

Deze prenten zijn keurig bewerkt. Zacht blauw getint, doen zij het oog wel-
dadig aan. Zij bieden eene groote verscheidenheid van voorstellingen: Bijbelsche
tafereelen, schetsen uit het dagelijksch leven; inzonderheid het kinderleven met
zijne vreugd en smart wordt hier in beeld gebracht. En het zijn dikwijls spre-
kende beelden, die den jeugdigen lezer wat te denken geven.

Elke plaat, zoowel de groote als de kleine, heeft een bijschrift in rijm. Meestal
kinderlijk en vaak zinrijk.

Wie prenten uitdeelen wil, vindt hier eene ruime en goede keuze. Dat er reeds
eene derde oplaag van verscheen, zegt op welsprekende wijze, hoezeer zij bij
het jonge volkje in den smaak vallen.

ZONDAGSSCHOOL-BELOONINGSKAARTJES.

BIJBELSCH TAFEREEL. 16 geïllustreerde kaartjes voor de Zondagsschool.

Deze kaartjes zien er zeer aantrekkelijk uit. In zachte kleuren worden Bijbel-
sche Tafereelen afgebeeld, beide uit Oud en Nieuw Testament. Aan de omme-
zijde is het gedeelte der Schrift voluit afgedrukt, dat op de voorzijde in beeld
werd gebracht.

Prijs per pakje 25 ct., per 10 pakjes à 12^s ct.

TRANSPARANT-KAARTJES (Gelatine). Met Bijbeltekst in gouddruk en
met een dito randje.

Groot formaat prijs per pakje van 25 stuks 40 ct.

Klein formaat " " " " " " " 30 ct.

Deze kaartjes met passende teksten en in verschillende frissche kleuren ge-
sorteerd, vinden de meeste kinderen de allermooiste. Ze leggen ze gaarne in
hun Bijbeltje.

Dit jaar verschenen weder *nieuwe bladen* Zondagsschoolkaartjes, alle in goud-
en kleurentinten gedoopt.

Een blad van 112 kaartjes met **FRISSCHE BLOEMTAKJES IN KLEUREN.**
Tekst in bruindruk. Geperforeerde goudrand. Prijs 25 ct.

Een blad van 84 kaartjes **LAND- EN ZEEGEZICHTJES MET BLOEMTAKJES.**
Tekst in bruin. Geperforeerde goudrand. Prijs 25 ct.

Een blad van 56 kaartjes. **LANDSCHAPJES EN ZEEGEZICHTEN.** Tekst
in bruin. Geperforeerde goudrand. Prijs 25 ct.

Een blad van 20 kaartjes. **PRACHTIGE BLOEMKRANSEN, VIOOLTJES, LE-
LIETJES VAN DALEN, HYACINTHEN.** Tekst in bruin. Duidelijke letter.
Geperforeerde rand in blauw. Prijs 25 ct.

Buitengewoon mooi. Al deze kaartjes zijn voortreffelijk afgewerkt. Ze doen het
kinder oog fonkelen. En ze zijn zeer goedkoop.

Het trof ons ook nu weer, dat op de Belooningskaartjes steeds de
plaats van de teksten in den Bijbel staat afgedrukt. Daarentegen is dat
slechts zelden het geval bij de Wandteksten. Dit vinden wij jammer.
Het zou o. i. zeer aan te bevelen zijn, ook op alle cartons de plaats in
de Schrift te vermelden.

Eindelijk ontvingen wij nog den

Martha-Scheurkalender voor 1906.

Daarvoor verwijzen wij naar pag. —.

Een woord van hulde mag ten slotte niet ontbreken voor den wakkeren

Uitgever, die op dit terrein, ook thans nog, telkens nieuwe banen weet te openen.

Wij wenschen hem van harte toe, dat zijn volhardende arbeid met een groot debiet worde gekroond. Mogen zijn zeere schoone uitgaven hem veel blijde inkomsten brengen!

Uitgaven van D. A. DAAMEN, te Rotterdam.

Ofschoon de heer DAAMEN zich niet zoozeer op de uitgave van Kerstboekjes toelegt, is hij toch voor de Zondagsschool van groote beteekenis, vooral door zijne Bibliotheek voor Zondagsschoolonderwijs, waarin handboeken zijn van den eersten rang. Wij noemen slechts »De lessen over Oud en Nieuw Testament van E. STOCK». Zijne uitgaven zijn geene feestgeschenken voor de kinderen. Zij zijn veel meer. Zij verstrekken den onderwijzers voortreffelijke leiding, om van Zondag tot Zondag hunnen arbeid naar behooren te kunnen waarnemen. Dit is ongetwijfeld geene kleine verdienste. Bij den heer DAAMEN is op het gebied der Zondagsschool niet zoozeer een koek-, als wel een broodwinkel.

Toch zond hij een boek ter beoordeeling in. En het is zoo, wat de uitvoering betreft, kan het den toets niet doorstaan, dien men den boekjes van CALLENBACH en BREDÉE aanleggen kan. Maar moge dit boek bij den eersten aanblik niet imponeeren door mooiheid, wat de strekking en den inhoud aangaat, staat het ongetwijfeld op de eerste plank. Het is het bekende werk van JOHANNA BREEVOORT: *Moeders Kerkboek*. Een der beste nummers uit de bibliotheek *Voor Hoofd en Hart*., die door den heer DAAMEN wordt uitgegeven en waarin onlangs het schoone geschrift is verschenen van PENNING: *Onder de vlag van J. P. Coen*. Het werkje van JOHANNA BREEVOORT is niet een der grootste, maar zeker een der beste uit deze bibliotheek. De leerlingen, die het als feestgeschenk ontvangen, krijgen een boek, 't welk zijne waarde houdt en dat ze, als ze groot geworden zijn, nog met genoegen zullen lezen en herlezen. Dit moge uit de recensie blijken.

Moeders kerkboek. *Een vertelling naar het leven, uit het midden der vorige eeuw*, door JOHANNA BREEVOORT. Met geïll. omslag. 76 bladz. Prijs bij partijen à 25 ct.

Eene treffende geschiedenis, gegrepen uit het leven van het „donkere Rotterdam”, zonder opsmuk, aangrijpend door eenvoud en door Christelijke gedachten. Een dronken vader, die zijnen kinderen ontvlucht, meenende een gedood te hebben. Kinderen, die door Christelijke barmhartigheid worden gered en op volwassen leeftijd hunnen vader terugvinden. Dit alles gegroepeerd om Moeders kerkboek — oorzaak van den twist, die tot scheiding voert, middel tot terugvinden later.

Taal en stijl van dit boek zijn een beetje nieuwerwetsch, maar niet stootend. Een gewoon mensch kan dit verhaal lezen en verstaan: er zit inderdaad nog gang in, een gedachtengang, waar een alledaagsche en eenvoudige lezer, (in den goeden zin) het hoofd niet bij verliest.

De uitvoering is voortreffelijk. Mooie omslag in zacht groen, die u het beeld van den hoofdpersoon geeft te zien, met Moeders kerkboek in de hand. Groot formaat. Goed papier. Flinke letter. En dat alles (bij getallen) voor slechts 25 ct.

Gods leiding in 't leven — ook door zonde en ongerechtigheid heen — is het thema. Eigenlijk vinden we hier een stuk geschiedenis, waarvan we zeggen: personen, als we hier geteekend vinden, treffen we ook wel zelf aan. Zoo is 't geweest. Er spreken in dit verhaal overal menschen en geene aangekleede denkbeelden. Dat geeft aan 't boek eenen stempel van waarheid en Christelijken levensernst in Gereformeerden zin, die niet anders dan indruk maken kan op den lezer.

Het is niet precies een boek voor kinderen, en ook niet zoo zeer een Kerstboek. Voor de oudste leerlingen bevelen wij het echter met warmte aan. Dat zij met aandacht en ernst lezen, hoe het met Lientje en Hendrik Jansen gegaan is, en moge de Heere hen in hunne Christelijke voetstappen doen wandelen.

Worde dit schoone boek door de leerlingen der hoogste klasse in vele huisgezinnen gebracht, als een ernstige prediker, die de schrikkelijkheid der zonde aantoonst, maar ook den rijkdom van Gods vergevende genade in Christus verkondigt. Ook voor de bibliotheek van Jongelingsverenigingen is het zeer aanbevelenswaardig. Onder den zegen Gods kan dit verhaal eene groote roeping vervullen, wijl het een krachtig getuigenis geeft tegen eene der hoofdzonden ook van ons volk.

Legt de heer DAAMEN zich niet op Kerstboekjes toe, in het artikel tekstkaarten heeft hij wel eene stem in het capittel. Zijn catalogus doet u zien, dat hij op dit terrein voortreffelijk werk levert. Hij heeft dit jaar zijne aanzienlijke collectie weder met eenige series uitgebreid. En het blijkt uit alles, dat hij daarbij bijzonder het oog gehad heeft op de uitdeeling op het Zondagsschoolfeest. Daarvoor zijn de nieuwe cartons inderdaad uitnemend geschikt. Om den smaakvollen vorm en den zeer voordeeligen prijs bevelen wij ze krachtig aan.

Vier stellen nieuwe cartons zond hij op ons verzoek welwillend in.

1. **Serie CU.** Formaat 9 bij 14 cM. WITTE CARTONS. Tekst in zilverdruk. Een fijn bloemtakje in kleuren ter zijde. Deze serie bevat 11 verschillende dessins. Prijs 10 cent. Bij 25 stuks genomen, voor den halven prijs.
2. **Serie CT.** Formaat 11 bij 16 cM. WITTE CARTONS. Tekst in flinke sierlijke zilverletter. Ter zijde prachtige bloemstukken in kleurendruk. Deze serie heeft 8 verschillende dessins, alle even fijn afgewerkt. Prijs 15 cent. Bij minstens 25 stuks genomen voor de helft van den prijs.
3. **Serie CR.** Formaat 23 bij 9 cM. KAARTEN MET WITDRUK, op bruinen, groenen of grijzen grond en met reliefrandje. De tekst met groote sierlijke letter in 8 verschillende nummers. Prijs per stuk 15 ct. Bij minstens 25 stuks genomen voor de helft van den prijs.
4. **Serie CS.** Formaat 21 bij 10 cM. KAARTEN MET ZILVERDRUK op bruinen, blauwen of groenen grond. Tekst in groote cursief letter en met zilveren bloemtakje omlijst. Deze serie bevat 16 verschillende nummers. Prijs 15 ct. Bij minstens 25 stuks genomen voor de helft van den prijs.

De vermindering in prijs geldt slechts voor wie minstens 25 stuks uit eenzelfde serie bestelt. Al deze cartons zijn keurig uitgevoerd en uitnemend gepast om de kinderen er mede te verblijden. De keuze der teksten is ook zeer ge-

lukkig. Deze kaarten spreken met korte, eenvoudige, aangrijpende Schriftwoorden als: „Die bidt, die ontvangt”, „Gedenkt den Sabbatdag”, „Heb de wereld niet lief”, „Eert uwen vader en uwe moeder.” Ze zijn inderdaad met zorg gekozen. Verdienstelijk is ook, dat al de cartons de plaats der Schriftwoorden aangeven.

Wij bevelen deze vier series met nadruk aan. De eerste twee zijn zeer fijn; de laatste twee zeer duurzaam.

De wandteksten vinden tot steeds meerdere woningen hunnen weg. Dit kan onder den zegen des Heeren vrucht dragen voor de eeuwigheid. Eene bakkersvrouw in Japan zag eens eenige weggeworpen papieren liggen. Zij nam ze mede en plakte ze in haren winkel overal aan den muur. Haar kleinkind las, wat op dit eigenaardig behangsel gedrukt stond. De vrouw was verbaasd en luisterde begeerig naar ieder woord.

Op zekeren dag kwam er een jonge man, die haar vroeg, of zij begreep, wat op hare muren geschreven stond. En zij gaf ten antwoord, dat de woorden haar dierbaar waren, maar dat zij ze niet begreep. Blijkbaar waren het Christelijke tractaten, die zij aan haren wand had geplakt. Door de werking van den Geest Gods zijn ze voor haar en voor velen, die in haren winkel kwamen, tot zegen geworden.

Aan dat feit dachten wij bij het beschouwen der prachtige wandteksten, die wij ook dit jaar weder ontvingen. De wand van menige huiskamer is er mee behangen. In bont velerlei ziet gij ze vaak. Maar de vraag, is of de bewoners begrijpen, wat van den muur dagelijks hen toespreekt. En 't is te vreezen, dat het bij velen slechts wandversiering is en meer niet. Wij hebben eens in eene huiskamer een groot carton gezien, waarop met groote zilveren letters stond: „Betoon u zelve in alles een voorbeeld”, terwijl heel het leven van dat gezin slordig en aanstootelijk moest heeten. Ongetwijfeld is het beter ééne tekst in het hart geschreven, dan 10 teksten aan den wand opgehangen te hebben. Evenwel, ook die cartons kunnen ongetwijfeld een middel zijn tot verbreiding van het Woord Gods. God kan ze dienstbaar stellen om, waar ze eerst alleen het oog bekoorden, ook het hart te treffen. Laat al wie een carton aan den wand heeft, zich afvragen, of hij die Schriftwoorden verstaat, of ze hem reeds dierbaar werden. Dan zal er vrucht van gezien worden voor hart en huis. Doch wie ze maar voor uiterlijk sieraad gebruikt, vergete niet, dat ook die Schriftplaatsen dagelijks tegen hem getuigen en hem in den dag der dagen veroordeelen zullen. Het kan ongetwijfeld zijn nut hebben, dat onze Zondagsschoolonderwijzers ter gelegener tijd de kinderen doen verstaan, dat niet de sierlijke bloemen en de prachtige kleuren, maar dat de tekst uit het Woord des Heeren op dit carton hoofdzaak moet zijn.

Ten slotte vestigen wij nog de aandacht op DAAMEN's rijke verzameling

BELOONINGSKAARTJES VOOR DE ZONDAGSSCHOOL.

Serie AH. BEGINSELEN DER WIJSHEID, 4 bloemkaarten, 50 ct.

Serie AI. IN VEILIGE HAVEN. 54 kaartjes, 20 ct. 5 pakjes voor 65 ct.

Serie AJ. GROENE WEIDEN. 20 kaartjes, 15 ct.

Serie AK. ONDER ZIJNE VLEUGELN. 20 kaartjes, 15 ct.

Serie AL. DE TIJD DES OOGSTES. 16 kaartjes, 15 ct.

Serie AN. TRANSPARANTKAARTJES. 100 grootere, f 1.50.

Serie AO. TRANSPARANTKAARTJES. 100 kleinere, 90 ct.

Serie CM.¹ VIJFTIEN AFBEELDINGEN UIT HET OUDE TESTAMENT. I.

Prijs per pakje 30 ct.

Serie CM² VIJFTIEN AFBEELDINGEN UIT HET OUDE TESTAMENT II.

Prijs per pakje 30 ct.

Serie CN. DERTIG AFBEELDINGEN UIT HET OUDE TESTAMENT. Prijs 30 ct.

Al deze kaartjes, behalve de *Transparantkaartjes* worden bij minstens 10 pakjes tegen den halven prijs berekend. Ze zijn alle heel mooi en zeer goedkoop.

Wij wenschen ook den heer DAAMEN eenen grooten omzet zijner schoone en degelijke uitgaven toe.

Uitgaven van D. DONNER te Leiden.

Van de bekende Leidsche pers wordt weder een bundeltje Kerstliederen voor ons nederlegd: het *achttiende* zestal van dezelfde hand, die ons al de voorgaande bezorgde.

Op het titelblad lezen wij:

Achttiende zestal Kerstliederen voor Scholen en Huisgezinnen op bekende wijzen,
door D. VAN WIJCK, Hoofd der school voor Geref. Onderwijs te *De Lier*,
Prijs 3 cents; 100 Ex. f 2.25; 250 Ex. f 4.50; 500 Ex. f 7.50.

De opschriften zijn: 1. Waarom? 2. In den Kerstnacht. 3. Der Engelen boodschap. 4. Naar Bethlehem. 5. Door de Zijnen niet aangenomen. 6. Kerstzang. Er is een goede gang in de volgorde der liederen. Na in het eerste lied vermeld te hebben, dat de Zone Gods arm wilde worden, om ons rijk te maken, staat de auteur in het tweede stil bij de geboorte zelve, in het derde bij de boodschap van den engel en in het vierde bij de herders, die naar Bethlehem gaan. In het vijfde lied bezingt hij de tegenstelling tusschen hen, die in Hem gelooven en de Zijnen, die Hem niet aangenomen hebben, waarna hij eindigt met eenen jubelzang.

Tegen den vorm hebben wij nog al eenige bedenkingen. Men krijgt niet den indruk, dat men hier te doen heeft „met eerstelingen van den oogst.” Dat zegt niet alleen het cijfer van het zestal, maar wordt o.i. ook uit de versjes zelf openbaar. Zeker, er zijn wel aardige coupletten bij, maar slechts zeer weinig versjes konden wij als geheel mooi vinden. Dit Zestel staat ongetwijfeld achter bij de vroegere series.

Gedurig stooten wij op uitdrukkingen, die ons mat en op woorden, die ons gezocht toeschijnen.

In No. II: „Kerstmisnacht”, Zijne „doeken zijn in het minst niet geacht.”

In No. III: „Herders houden 't oog bij hun vee.”

In No. V: „Lovende den God der trouwe..

Dat hij Hem nog mocht aanschouwen.”

Dit doet de gedachte in u opkomen, dat de vleugelslag der poëzie bij deze materie voor den auteur een dwangjuk van maat en rijm gaat worden.

Nu is het volstrekt niet te verwonderen, dat iemand, na zoo herhaaldelijk hetzelfde thema behandeld te hebben, uitgeput raakt. De heer DONNER kan zeker gemakkelijker alle jaren weer de Zestallen frisch en helder uitgeven, dan broeder VAN WIJCK ze telkens vervaardigen kan.

Ongetwijfeld heeft onze Kerstzanger op dit terrein zijne sporen verdiend. Evenwel, als hij weder een Zestel liederen aanbiedt, blijft, al mogen wij geene hooge poëzie verwachten, de vorm toch zijne rechten behouden. En daaraan is o.i. op vele plaatsen tekort gedaan.

Het laatste couplet van No. IV. „Maar ach, hij is op aard niet meer”, herin-

nert ons aan de meermalen veroordeelde versregelen van VAN ALPHEN:

„Ach, was Jezus nog op aarde!
Aanstonds vloog ik naar Hem heen!”

Ook om het kreupelrijm behoort dit tot de zwakste versjes.

De strekking dezer liederen is natuurlijk uitnemend. De blijde Boodschap wordt hier op eenvoudigen trant tot de kinderen gebracht. Gods liefde en genade ten toon gespreid in de zending van zijnen geliefden Zoon.

Het doel en de strekking in het oog houdende, kunnen wij deze liederen, zij het ook niet onvoorwaardelijk, aanbevelen. Mogen zij medewerken, om het kindergezang ook op de Zondagsschool in eere te houden. Het lied is eene macht, welke in het bijzonder op het kind grooten invloed oefent. H. W. S., die zulk eenen schoonen Liederbundel voor Zondagsschool en huisgezin heeft uitgegeven, zegt naar waarheid: „Het lied, dat zich in 't geheugen prent, kan dikwerf van het gesproken woord de naprediker zijn en de huisprediker worden.”

Gaarne vestigen wij nog eens de aandacht op de voortreffelijke historische werkes van den heer J. W. VAN STRATEN.

1. **Een ridder zonder vrees of blaam.** *Het leven van John Knox, den Hervormer van Schotland.*
2. **De Glasschilder van Mons.** *Het leven van Guido de Brès aan jongelieden verhaald.*
3. **In Harderwijk.** *Een paar bladzijden uit de geschiedenis der Hervorming in Gelderland.*

Deze boekjes hebben eenen net geïllustreerden omslag en een gekleurd plaatje, en bevatten ruim 100 bladzijden. Prijs 40 ct. No. 1 is ook in prachtbandje verkrijgbaar voor 75 ct.

Van alle drie konden wij in een vorig Verslag een even vleierend getuigenis geven. Wij bevelen ons bij den Schrijver en den Uitgever aan voor meer zulke kostelijke boeken. Zij hebben inderdaad hooge waarde voor het Christelijke gezin en staan in de lijst van lectuur voor de jeugd mede op de eerste bladzijde.

Uitgave van A. GEZELLE MEERBURG te Heusden.

Mijne reis naar Egypte en het Heilige land, door wijlen Ds. A. H. GEZELLE MEERBURG.

Met portret van den Schrijver. 42 bladz. Prijs 50 ct.

De inhoud van dit schoone en leerzame boekje wordt geheel aangegeven door den titel: eene beschrijving van de reis, door den ontslapen, veel geliefden prediker A. H. GEZELLE MEERBURG in den winter van 1893 gemaakt naar Jeruzalem.

Eene lezing, na zijnen dood uitgegeven door zijne weduwe.

Helder, boeiend geschreven, zoo duidelijk, dat de lezer zich als 't ware mede in het gezelschap bevindt. Gedrukt op goed papier en met eene letter, die aangenaam doet lezen.

Stevige, donkere omslag met zilveren letter.

Tegenover het titelblad prijkt een keurig portret van den Schrijver, dat waard is, afzonderlijk eene plaats in de huiskamer te hebben.

De beschrijving brengt u de heilige stad voor den geest, zooals ze eertijds was, en nu door de verwoesting volgens het oordeel Gods geworden is. Dit korte overzicht van het land, waar Christus de Heere leefde en stierf, met tal van kleine bijzonderheden, verspreidt over menig woord der Schrift een liefelijk en helder licht.

In aanmerking genomen het goede doel, dat met de uitgave dezer lezing wordt beoogd (de netto-opbrengst komt den zendingsarbeid van Delft te Wonosobo ten goede) is de prijs niet te hoog.

Wel aan te bevelen voor de oudste leerlingen als eene welkome afwisseling in de gewone verhaaltjes, maar inzonderheid bij uitnemendheid geschikt, om aan de onderwijzers der Zondagsschool zelve te worden uitgereikt. Ongetwijfeld kan het hun te gelegener tijd goede diensten bewijzen.

Uitgave van W. KIRCHNER te Amsterdam.

Uit Nood en Dood gered. *Een verhaal uit de dagen der geloofsvervolging in Frankrijk, door den hoofdpersoon zelve beschreven.* Geïll. omslag. Acht illustraties in zwartdruk. Premie bij den Scheurkalender „De Fonteynen des Heils”, door Ds. W. H. OOSTEN. 111 bladz. Prijs 40 ct.

Een kloek verhaal uit de dagen der geloofsvervolging in Frankrijk onder Lodewijk den Veertienden. Het loopt over eenige dagen (of weken) voor en na de herroeping van het edict van Nantes en schetst in eene familiegeschiedenis de schrikkelijke wreedheid, waarmede de Dragonnades de Hugenooten vervolgden.

Wij vernemen, hoe de hoofdpersoon — Jacques Bonneval — genoodzaakt werd, met zijne familie te vluchten, hoe zijn ouderlijk huis werd verwoest en zijne geloofsgenooten uit elkaar gejaagd werden. Aangrijpend wordt geschetst, hoe de Fransche Protestanten op vaak avontuurlijke wijze aan de naspeuringen hunner vijanden ontkwamen.

Dat wij dit verhaal danken aan een oor- en ooggetuige, maakt het des te meer aantrekkelijk. De inhoud boeit en is beslist Christelijk. Het verhaal is vloeiend geschreven en houdt, zonder onnatuurlijke opwinding te veroorzaken, de aandacht van den lezer tot het einde toe gespannen. Al is het aantal boekjes, waarin dit thema behandeld wordt, zeer groot, wij twijfelen niet, of oud en jong zullen deze geschiedenis nog met graagte lezen. Want in zijne soort is dit boek lang niet een der minste.

Het formaat vinden wij niet heel handzaam. Voor het overige hebben wij voor de bewerking allen lof. Goed papier. Heldere druk. Sprekende plaatjes.

De strekking is uitnemend. Het eenvoudig kinderlijk geloof der Refugiés komt goed uit en scherp is de tegenstelling uitgewerkt tusschen de wreedheid der vijanden en de goedertierenheid Gods over zijn volk.

Voor de oudste leerlingen der Zondagsschool bevelen wij dit boek van harte aan.

Uitgave van J. H. KOK te Kampen.

Profetieën aangaande den Messias met hare vervullingen, bjeenverzameld door P. A. SPARENBURG Jr., 1e Secretaris der Zondagsschool „Eben-Haëzer” te Utrecht. Met een aanbevelend woord van Ds. K. FERNHOUT. Ten dienste van het Zondagsschoolpersoneel en van de onderwijzers der Christelijke Scholen. 44 bladz. Prijs 40 ct.

De Schrijver geeft in dit boek een overzicht van de profetieën aangaande den Messias. De bladzijde is in twee kolommen gedrukt. In de eerste staat de profetie, en in de tweede de vervulling met verdere verwijzing naar andere

Schriftuurplaatsen. Niet minder dan 66 voorzeggingen zamelde de auteur bijeen. Ze zijn met zorg gekozen en gegroepeerd. Het werk is in flink formaat uitgegeven en op goed papier met heldere letter gedrukt. Wij zijn het van den heer Kok niet anders gewoon. De Schrijver heeft ongetwijfeld eenen verdienstelijken arbeid verricht. Dit werkje kan ook op de Zondagsscholen vooral tegen het Kerstfeest van zeer veel nut zijn. Een boek als dit, 't welk ons de Schrift nader doet kennen, verdient hartelijke aanbeveling. Wij twijfelen niet, of het zal ook velen Zondagsschoolonderwijzers zeer welkom zijn. Het kome in veler handen.

Uitgaven van OOSTERBAAN en LE COINTRE te Goes.

Gaarne vestigen wij weder de aandacht op de bekende kinderboeken en boekjes van deze uitgevers.

1. **Het sterfbed in de Hut van den Socialist.** *Een Kerstverhaal*, door T. VAN DER PLOEG. Met geill omslag. 31 bladz. Prijs 10 ct; 25 Ex. f 2.—; 50 Ex. f 3.—; 100 Ex. f 5.—.

Een boeiend verhaal. Hier en daar zeer treffend. Ook is het diep ernstig. Het boekje ademt een gezonden Christelijken geest en heeft eene uitnemende strekking. Duidelijk komt er in uit, hoe het socialisme de wonden niet verzacht of geneest, maar integendeel grooter en dieper maakt.

2. **Het Kerstgeschenk van den Turfschipper**, door WILLEM. Met geill. omslag in zwartdruk. 42 bladz. Prijs 12⁵ ct; 25 ex. f 2.50; 50 Ex. f 4.—; 100 Ex. f 7.—.

Een levendige vertelling, vol handeling. Beslist Christelijk en rijk aan leering. Wij bevelen ze gaarne aan.

3. **Aneaso, de Neger slaaf, of door slavernij tot de ware vrijheid**, door B. HANS. Tweede druk. Geill. omslag in kleurendruk. 23 bladz. Prijs 12⁵ ct; 25 Ex. f 2.50; 50 Ex. f 4.—; 100 Ex. f 7.—.

Een goed zendingsverhaal, dat men met aangenaamheid lezen zal en dat liefde tot den arbeid des Evangelies onder de Heidenen kan opwekken. Wij kunnen het van harte aanbevelen.

4. **Blinde Gerard.** *Eene vertelling*, door JOH. VAN DER BIL. Geill. omslag in kleurendruk. 24 bladz. Prijs 15 ct.; 25 Ex. f 3.—; 50 Ex. f 5.—; 100 Ex. f 9.—.

Blinde Gerard is een toonbeeld van ware Godsvrucht. Zijne dochter, Evertje, is eene liefelijke verschijning, vol zachtmoedigheid en vriendelijkheid. Wij bevelen dit verhaal gaarne aan.

5. **De wijzen uit het Oosten.** *Een Kerstboekje*, door A. LITROUW. Met geill. omslag in kleurendruk. 40 bladz. Prijs 15 ct.; 25 ex. f 3.—; 50 ex. f 5.—; 100 ex. f 9.—.

Een uitnemend Kerstgeschenk voor de kinderen der hoogste klasse. Gelijk de inhoud den Schrijver, zoo doet de vorm den Uitgevers eere aan. 't Is nog steeds alleszins aanbevelenswaardig.

6. **Aan den rand van den afgrond.** *Vrij gevolgd naar het Fransch*, door B. HANS. Met omslag in kleurendruk. Tweede druk. 29 bladz. Prijs 15 ct.; 25 ex. f 3.—; 50 ex. f 5.—; 100 ex. f 9.—.

Het uiterlijk van het boekje is aantrekkelijk. Een mooi sprekend plaatje versiert den omslag. Strekking: „Iedere oprechte verlossing van de zonde moet door schuldbelijdenis voor God en de menschen heengaan.” Wij bevelen het gaarne aan.

7. **Het huisgezin van den Hugenoot.** *Eene bladzijde uit de geschiedenis der herroeping van het Edict van Nantes*, door J. C. WIRTZ OZ.N. Tweede druk. 31 bladz. Prijs 15 ct.; 25 ex. f 3.—; 50 ex. f 5.—; 100 ex. f 9.—.

Op treffende wijze teekent de Schrijver, hoe standvastigheid en trouw in het geloof met 's Heeren goedkeuring worden gekroond. Wij kunnen, en om de strekking en om den boeienden verhaaltrant, dit nuttige boekje met vertrouwen aanbevelen.

8. **Hoe Charity tot zegen was.** *Een verhaal vooral voor oudere meisjes.* Uit het Engelsch, door B. HANS. Geïll. omslag en een gekleurd plaatje. Prijs 25 ct.; 25 ex. f 5.—; 50 ex. f 9.—; 100 ex. f 17.—.

Uit dit verhaal is veel te leeren. Het waarschuwt ernstig tegen de zucht naar grootheid; teekent de jammerlijke gevolgen der onmatigheid, doch ook, hoe een wandel in liefde en hulpvaardigheid tot zegen is voor velen. Wij hadden den weg der zaligheid naar de Schrift er gaarne duidelijker in geteekend gezien. Het kan evenwel worden aanbevolen.

9. **Eene Israëlietische uit de eerste helft der tweede eeuw.** *Naar het Hoogduitsch vrij gevolgd*, door K. K. Met geïll. omslag en 2 gekleurde plaatjes. Prijs 30 ct.; 25 ex. f 6.—; 50 ex. f 10.—; 100 ex. f 17.50.

Een schoon verhaal. Men gevoelt bij het lezen, dat het eene ware geschiedenis is. Met het oog op de oudste leerlingen, bevelen wij het gaarne en met alle vrijmoedigheid aan.

10. **Getrouw tot den dood.** *Een verhaal uit den tijd der Kerkhervorming in Frankrijk*, door A. DE JONG. Met geïll. omslag en 2 plaatjes in kleuren-druk. Prijs 40 ct.; 25 ex. f 7.50; 50 ex. f 12.50; 100 ex. f 22.50.

Een aangenaam en leerzaam verhaal, dat wij van harte aanbevelen.

11. **Moedereere en Kinderplicht.** *Uit het volksleven onzer dagen*, door ANTHONIA MARGARETHA. In effen bruinen omslag met den titel in witte letters. 197 bladz. Prijs f 1.—. Gebonden f 1.40.

Van dit schoone boek kan worden gezegd, wat van de meeste dergelijke uitgaven niet geldt, n.l. dat het goed Gereformeerd is en populair in gezonden zin. Het schetst met goed gepunte pen een tafereel uit het volksleven onzer dagen. De strekking van dit werkje is voortreffelijk en het onderwerp zeer actueel. De druk is helder, de uitvoering netjes, de omslag stemmig, maar fraai, de prijs billijk. Zulke gezellige, huiselijke en leerzame lectuur beantwoordt geheel aan wat wij verlangen.

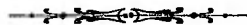
Een beknopt leerboekje voor Catechisanten, Zondagsscholieren, enz. 12 bladz. Prijs 1 ex. 5 ct.; 25 ex. f 1.—; 50 ex. f 1.75.

In klein bestek wordt hier veel goeds geboden uit en over de Heilige Schrift, o. a.: Register der Bijbelboeken met eenige ophelderingen; de Wet en het Gebed des Heeren; eenige profetieën aangaande Jezus; de gelijkenissen en de wonderen van Christus, enz. Zulke boekjes, als zij ijverig gebruikt worden, geven onzen kinderen een geheugenschat in het leven mede, die later voor hen zelve en voor anderen ten zegen kan strekken. Wij bevelen het gaarne aan.

Bunjanskaartjes.

Een pakje Zondagsschoolkaartjes. Twintig stuks op gekleurd papier, geïllustreerd met tafereeltjes uit Bunjans Pelgrimsreize. Aan de achterzijde met tekst bedrukt. Prijs 12^s ct.; 10 stel of 200 kaartjes f 1.-; 25 stel of 500 kaartjes f 2,-; 50 stel of 1000 kaartjes f 3.50.

Bunjans Pelgrimstocht. Plaat in zwartdruk. Groot formaat. Prijs per stuk f 0.10. Deze schoone plaat is voor de uitdeeling op de Zondagsschool zeer geschikt. Wij wenschen H. H. OOSTERBAAN en LE COINTRE een flinken omzet hunner uitgaven toe.

SCHEURKALENDERS.

Telken jare vestigen wij in ons Verslag gaarne de aandacht op de Scheurkalenders. Want het uitreiken van zulk eenen dagelijkschen stiller prediker aan de oudste leerlingen achten wij eene uitnemende zaak. Vooral wanneer het leerlingen zijn uit gezinnen, die van Gods Woord vervreemd zijn.

Onder de Scheurkalenders, het vorige jaar uitgegeven, was er een, die tot opschrift had: *Het jaar van het kind*. De tekst der blaadjes was niet aan Gods Woord ontleend, maar bedrukt met opvoedkundige gedachten en beschouwingen uit de werken van ELLEN KEY e. a. Op het kind is tegenwoordig wèl het oog gericht. Men spreekt van de eeuw van het kind, en natuurlijk is dan elk jaar dier eeuw het jaar van het kind. Het behoeft niet gezegd te worden, dat de Scheurkalenders, die in ons Verslag worden aanbevolen, niet spreken in den toon dezer eeuw. Neen, deze kalenders brengen de lezers niet tot de troebele bronnen der moderne litteratuur, maar leiden oud en jong tot de Fonteynen des Heils.

Naar de orde der inzending staat voorop:

- I. **Uit de Fonteynen des Heils.** *Woorden des levens voor iederen dag des jaars* door Ds. W. H. OOSTEN. Uitgave van W. KIRCHNER, Amsterdam.

De inrichting van dezen kalender is de gewone: de voorzijde meldt de maand en den dag; geeft den tijd van de opkomst en den ondergang van zon en maan op wijst de gedeelten der Heilige Schrift aan, die voor de voorlezing bij de maaltijden aan de orde zijn; en richt zich met eenen tekst met toepasselijk bijschrift tot het verstand en het hart van den lezer; aan de achterzijde vindt deze verhalen, lessen, opmerkingen, wenken, alsook eenige liederen. De bijschriften aan de voorzijde en de verhalen enz. aan de achterzijde bieden met behoorlijke afwisseling, stof tot overdenking, vertroosting en onderwijzing. Eene enkele maal zullen de lezers aanleiding vinden tot eenen gullen lach. Ook die mag nu en dan door eenen Christelijken Scheurkalender wel worden gewekt, zoo de grondtoon maar ernst blijft.

De gedachte van het schild is voortreffelijk, vooral met het oog op den geest des tijds, die op allerlei wijze de jonge menschen zoekt af te trekken van God en zijn Woord. De drie jongelingen in den vurigen oven, die door het geloof de kracht des vuurs hebben uitgebluscht, o, zeker ze spreken vermanend en waarschuwend tot onze jongelingen en jongedochters, van wie, helaas! vele meer dan zij zelf beseffen door den geest van killen twijfel zijn aangetast. Voortdu

rend dringt dat tooneel bij de ouders ernstig er op aan, toch op hunne kinderen te letten, dag aan dag voor hen biddend en over hen wakend, opdat ze toch voor het gouden beeld der eeuw de knieën niet mogen buigen

Durven wij om deze treffende gedachte het schild hoogelijk verheffen, de uitvoering komt ons wat grof en wat donker voor. Maar — en dit doet er ons vrede mee hebben, de kalender is uiterst goedkoop. Hij moge ook door vele kinderen der Zondagsschool tot zeer vele huisgezinnen worden gebracht. De prijzen zijn blijkbaar op verspreiding berekend. 1 Ex. kost 35 ct; 25 Ex. à 30 ct.; 50 Ex. à 25 ct.; 100 Ex. à 22 ct.

Van harte aanbevolen. Dit geldt eveneens van de premie, die bij dezen Kalender wordt uitgegeven. (Zie pag. 57.

2. Gereformeerd Traktaatgenootschap „Filippus”. Scheurkalender voor het jaar 1906. Uitgever F. P. D’HUY. *Middelburg.*

FILIPPUS’ kalender neemt in de rij, als steeds, weder zijne plaats met eere in

Hij heeft ook eenen goeden naam op te houden. Het schild boeit het oog door zijne mooie voorstellingen in zachte kleuren. Aan de bovenzijde vindt ge eene afbeelding van Bethanië. Rechts van het blok eene van Gethsemané. Aan de linkerzijde van de Via dolorosa of van den weg naar Golgotha. Beneden het blok prijkt het jaartal in sierlijke cijfers met eenen schoonen heilwensch in frissche bloemen, die de cijfers omstrengelen. Zeer mooi.

Dat uit de tekststukjes een zuivere toon den lezer toespreekt, behoeven wij niet te zeggen. En voor de liefhebbers van verhalen is aan de keerzijde weer heel wat te vinden.

De Premie is het *derde* deel van een *Dagboek*. Meditaties van onderscheidene predikanten der Gereformeerde Kerken. Dit kloeke boekdeel met zijne 356 bladzijden best papier, flinke letter en degelijken inhoud zal ongetwijfeld het debiet van dezen Kalender zeer verhoogen.

Door deze kostelijke premie is „FILIPPUS” Kalender in dubbelen zin een boodschapper van het goede en schoone. Van harte hopen wij, dat de zeer groote oplaag (30.000 ex.) ook nu weer geheel uitverkocht worden zal. Ruste’s Heeren zegen rijkelijk op dezen en op al den arbeid van onze zustersvereniging „FILIPPUS”.

De prijs van den Kalender met premie is f 1.—; zonder Premie f 0.40. Ieder Premiedeel afzonderlijk f 0.60

3. Gezelle Meerburg’s Christelijke Volksscheurkalender voor het jaar 1906.

Ook van dezen kalender kunnen wij niets dan goeds zeggen. Het schild stelt Johannes den Dooper voor, predikende aan den Jordaan den doop der bekeering tot vergeving der zonden. De figuur van Johannes is zeer duidelijk, de uitvoering van het geheel niet onverdienstelijk. Alleen de kleuren konden minder schel zijn.

Bij den tekst op de voorzijde wordt eene goede Schriftuurlijke en toepasselijke uitlegging gegeven. De achterzijde biedt eenen nuttigen en leerzamen inhoud. Moge den uitgever weder op ondubbelzinnige wijze blijk worden gegeven, hoezeer zijn kalender bij velen bekend en geliefd is. Hij vinde tot steeds meerdere gezinnen zijnen weg en verspreide daar eenen rijken zegen.

De prijs is 40 ct. Bij getallen aanmerkelijk minder.

4. Martha-Scheurkalender voor 1906. *Zestiende jaargang.* Uitgever J. M. BREDÉE te Rotterdam.

De inrichting is als bij andere Scheurkalenders; alleen geeft de voorzijde slechts één deel der H. Schrift ter lezing aan en om te zingen niet alleen Psalm-, maar ook Gezangverzen.

De bijschriften bij de teksten zijn vooral op de practijk gericht en inzonderheid bestemd voor degenen, die reeds het eigendom van Christus zijn geworden.

Zij bevatten weleens uitdrukkingen, die wij niet zouden durven onderschrijven. Op het blaadje voor Dinsdag 21 Aug. staat b.v. in een bijschrift bij Matth. 4: 11: „Jezus had hem (den Satan) overwonnen, *overwonnen voor allen, die in Adam gevallen waren*”.

Ons dunkt dat vermaningen tot berouw en droefheid over de zonde meer moesten voorkomen. Thans heeft het den schijn, alsof 't in de macht der lezers staat, zoo maar op stel en sprong te gelooven. Aan wie eenen Gereformeerden gids zoekt, mogen wij dezen kalender niet aanbevelen. Dit spijt ons zeer, want het schild is bij uitstek mooi en het doel der uitgave is alleszins aanbevelenswaardig.

De premie bij dezen kalender is: RALPH CONNOR, *Van strijden en overwinnen* (Handelswaarde f 2,50), of FRITS FLIEDNER, *Uit mijn leven*. (Handelswaarde f 3.)

De kalender met een dezer premieboeken kost f 1,35. Zonder premie is de prijs 0.60 ct.

5. **Christelijke Scheurkalender „Barnabas.”** Uitgave van K. LE COINTRE te *Middelburg*.

Ook „Barnabas” Scheurkalender mag er dit jaar weder zijn. Hij maakte steeds eenen goeden indruk, doch ditmaal munt hij om zijn keurig schild o.i. uit.

In zachte, frissche kleuren en schoone lijnen biedt het de uitbeelding van Matth. 6 : 28: „Aanmerkt de leliën des velds”, enz. Ter linkerzijde van het blok zijn Matth. 6 : 33 en 34 afgedrukt.

Dit schoone tafereel is uitermate geschikt, om er telkens het oog op te richten. Op liefelijke wijze brengt het eene ernstige vermaning voor heel het jaar en voor elken dag, en die bijzonder in onzen tijd niet te dikwijls gebracht worden kan.

De voorzijde der blaadjes bevat eenen tekst met bijschrift in heldere letter gedrukt, die zich aangenaam laat lezen. De achterzijde biedt goede lectuur, vol afwisseling.

Wij bevelen dezen Kalender van harte aan. De prijs is 50 cent. Ter uitdeeling op de Zondagsscholen zal hij, evenals vroeger, wel voor den halven prijs — zegge voor 25 ct. — verkrijgbaar zijn. Moge hij bij duizenden verspreid worden.

In een boek van den nieuwen tijd, getiteld »*De navolging van Boeddha*» lezen wij in de voorrede: »Allen, die het boek koopen, worden voorzien met robijnen en saffieren en smaragden van wijsheid; terwijl elk van deze juweelen, op het hart gedragen, genoegzaam is, om den drager gedurende eenen dag boven beschrijving te verrijken.” Deze uitspraak geldt zeker niet van een boek met Heidensche denkbeelden, maar is ongetwijfeld waar, met het oog op eenen Christelijken kalender, waarvan op elk blaadje een kostelijke parel uit de schatkamers der Schrift neergelegd is, vol vertroosting voor het hart en vol leering voor het leven.

Moge het zaad des Evangelies, dat door deze kalenders van dag tot dag weer allerwegen zal worden uitgestrooid, rijke vrucht dragen voor de eeuwigheid.

Hebben wij het Verslag geopend met Algemeene Opmerkingen, met eenige bijzondere opmerkingen wenschen wij te besluiten.

Men zegt, dat het tegenwoordig een goede tijd voor het kind is. Het kind wordt schier door allen en in alles bedacht. Kinder-boeken, kinder-

tijdschriften, kinder-couranten zijn er schier zonder tal. Onze groote dagbladen zelfs geven een Zondagsblad voor het kind. Er wordt dus wel gewerkt in het belang der jeugd. Doch helaas, men werkt over het algemeen in eene verkeerde richting. Heel de moderne paedagogiek is in lijnrechten strijd met het Woord van God. Daarom is er geen gevaarlijker tijd voor het kind dan juist deze. Want allerlei machtige invloeden werken samen, om het af te trekken van God en van zijnen dienst en zijn Woord. Daarom is het zeer noodzakelijk, dat wij ook op dit terrein met allen ernst de wacht bij onze beginselen betrekken. Laten wij als onderwijzers op de Zondagsschool of als Christelijke ouders toch nauwgezet toezien, welke boeken wij onzen kinderen in handen geven. Van een met talent geschreven boek gaat een machtige invloed uit ten goede of ten kwade, al naar den geest, dien het ademt.

De heer P. J. KLOPPERS — een auteur, die recht heeft, mee te spreken — heeft voor jaren gezegd: »Eigenlijk dienden wij elk boek, dat wij onzen kinderen in handen geven, eerst zelve te lezen. Daartoe is echter slechts zelden gelegenheid. Men kiese dan algemeen als goed bekende kinderschrijvers en betale liever eenige stuivers meer, dan de kleinen met een goedkoop boek te verderven of hun den tijd te ontsien. Zijn wij daartoe niet op de hoogte, laat ons dan te rade gaan met eenen deskundige. In sommige steden bestaan kinderbibliotheken. Nemen deze niet alles in zich op, wat rijp en groen is, maar geven de samenstellers zich moeite om de werken te kennen, die men daarin denkt te plaatsen, en ze in evenredigheid van ouderdom en omstandigheden te verdeelen — laat ons deze pogingen op prijs stellen, steunen en van hunne inrichting een ijverig gebruik maken voor onze kinderen!»

Wij wenschten wel, dat dit goede woord als een muntstuk van hand tot hand ging bij al onze onderwijzers en ouders. Het kon hen aansporen, om van de goede gelegenheid, die »JACHIN» door haar Verslag der Boekbeoordeeling geeft, een ijverig en trouw gebruik te maken. 't Is waar, ook in de Bladen worden van de nieuwe Zondagsschooluitgaven recensies gegeven. Doch deze kunnen om verschillende redenen er niet aan denken, ze alle een voor een te bespreken. De aankondiging der groote bladen is gewoonlijk in dezen toon gezet:

»Wij zullen zoo vrij zijn, een en ander terzijde te leggen, of althans slechts even met een enkel woord te gedenken, en verdeelen voorts den rijken voorraad, zoo goed en zoo kwaad het gaat, in enkele rubrieken.»
(»De Standaard»)

»De Bazuin» wijdde echter dit jaar heel eene kolom alleen aan de uitgaven van CALLENBACH en gaf over verscheidene boekjes wel een kort, maar toch een afzonderlijk oordeel. Daarin hebben wij ons verblijd. Want de zaak der kinderlectuur is veel te gewichtig, dan dat wij daarbij met een collectief oordeel zouden kunnen volstaan.

Het is ons aangenaam, gedurig duidelijke blijken te ontvangen van

ernstige waardeering ten opzichte van den arbeid onzer commissiën. Wij hebben althans geene reden, om te klagen, gelijk onlangs »*De Avondpost*» deed, toen zij zeide: »Het critiseeren van kinderboeken is een wanhopig werk. Want het publiek stoort er zich hoegenaamd niet aan.» Ondankbaar zou het zijn en onwaar ook, als wij dat onderschreven. Elk jaar ontvangen wij, nog dagen voor dat het Verslag in het licht komen kan, dringende aanvragen, om toch spoedig een exemplaar te mogen ontvangen.

Dit moedigde JACHIN's Bestuur aan, om in deze zaak geene moeite of kosten te ontzien. Ditmaal is weder eene groote verbetering aangebracht door de Voorloopige lijst, die reeds den achttienden November verzonden werd. 't Is waar, die lijst was zeer sober. Alleen »aanbevolen» of »niet aanbevolen» was hare aanwijzing. Doch door die lijst kunnen alle belangstellenden de »Winterbloemen» van den heer CALLENBACH en het volledige stel uitgaven, dat de heer BREDÉE tegen geringen prijs voor iedere Zondagsschool verkrijgbaar stelde, met meer profijt gebruiken.

»JACHIN» bedoelt, steeds meer ernstige leiding te geven in het kiezen van de feestgeschenken. Zeer hopen wij, dat daarvan ook meer een ernstig gebruik zal worden gemaakt. Een Zondagsschoolbestuur, dat in dezen geheel op eigen houtje handelen wil, zonder van het Verslag nota te nemen, doet zeker dwaas en maakt het zichzelve noodeloos moeilijk. Wie geen lid van »JACHIN» is, kan door het Verslag voor enkele stuivers eenen gids op het terrein der nieuwe kinderlectuur bekomen.

Wie nu zeggen zou: »Wij kunnen het zelf wel af en wij doen ook liefst zelf onze zaken», staat althans in eigen schatting niet laag. Ook toont hij den ernst der gevaren, die op dat terrein zoo veelvuldig dreigen, volstrekt niet te verstaan.

Doch »JACHIN» heeft hierbij niet alleen practisch nut op het oog, Zeker, in de eerste plaats bedoelt zij, met dit werk de Zondagsscholen tegen het a.s. Kerstfeest te gerieven. Maar dat is lang niet alles. Het geldt hier metterdaad een beginsel. 't Is het beginsel, dat ook in »*De Standaard*» gedurig op voortreffelijke wijze bepleit wordt, n.l. dat wij steeds nauwgezet hebben toe te zien, wat onze kinderen lezen. En wij vreezen, dat vele ouders de noodzakelijkheid daarvan nog te weinig gevoelen. Heel het Verslag wil niets minder zijn dan een met argumenten en drangredenen omkleede vermaning, om toch een wakend oog te houden op de lectuur der kinderen. Vandaar is het niet maar een vlugschrift voor enkele weken, dat men tegen het Kerstfeest eens raadpleegt en dan naar de snippermand doet verhuizen. Neen, het Verslag draagt één hoofddenkbeeld, telkens weer en met al meer aandrang tot onze leden en afdeelingen uit, n.l.: geef den kinderen nooit een boek, zonder dat gij er verzekerd van zijt, dat het een goed boek is. Heb *altijd* een waakzaam en voorzichtig oog over de lectuur onzer kinderen! De vuurtoren aan onze zeedijken geeft alleen des avonds licht, het is

zoo, maar dag aan dag heel het jaar door is hij een ernstige waarschuwer, dat men in die omgeving het sloopke met behoedzaamheid en voorzichtigheid moet besturen. Zoo staat het ook met ons Verslag.

Vandaar dat zij, die alleen maar de slotsom van elke recensie lezen, dezen arbeid geen recht laten wedervaren. Wat »JACHIN» ook, en niet het minst, beoogt, is, op het punt van kinderlectuur de voelhoréns te scherpen opdat men zelf tot steeds helderder inzicht kome van wat men zijnen kinderen geven kan en wat men ze stellig onthouden moet. Dit beschouwen wij als de blijvende roeping en duurzame beteekenis van het Verslag.

»Goede kinderboeken», 't is eene uitdrukking van BEETS, dat is van eenen, die het wist, »zijn eene weldaad voor ons volk.» Menigmaal kwamen wij in eene woning, waar des avonds de kinderen elk in een boek zaten te lezen — het waren de boeken, die ze op de Zondagsschool als Kerstgeschenken hadden ontvangen. Onlangs moesten wij in een der ziekenhuizen van Amsterdam eenen kranken jongeling bezoeken. Met zijnen Bijbel had hij al de boeken, die hij in eene reeks van jaren als leerling der Zondagsschool gekregen had, medegenomen. En hij zelf las ze niet slechts, maar hij gaf ze ook te lezen aan de andere patiënten op de zaal. Toen wij er binnentraden, hadden drie van hen elk een dier boeken in de hand. Bij dat tooneel kwam het woord van NICOLAAS BEETS ons in de gedachten: »Goede kinderboeken zijn eene weldaad voor ons volk». Door de boeken, die onze kinderen op het Kerstfeest ontvangen, krijgen ze langzamerhand een klein bibliotheekje, dat ze bewaren, waaruit heel het huisgezin, zoowel de ouders als de kinderen, gedurig iets ter hand neemt en waarvan, zoo het *goede* boeken zijn, een blijvende zegen kan uitgaan.

Om den grooten en verreikenden invloed, dien kinderboeken kunnen hebben, is het noodzakelijk, dat er ernstig en nauwgezet toezicht zij.

En zoo hebben wij voor dit jaar onze taak weder volbracht. Alleen resten ons nog eenige aangename plichten, die wij niet gaarne zouden verzuimen.

Uit naam der Gereformeerde Zondagsschoolvereeniging »Jachin» betuigen wij den H.H. Uitgevers haren hartelijken dank voor de welwillende toezending hunner nieuwe uitgaven. Moge het blijken, dat ons Verslag ook voor hen tot voordeel is.

Hartelijken dank zeggen wij ook aan al de broeders Commissieleden voor de belangrijke diensten, ook nu geheel belangeloos en met zooveel toewijding aan »JACHIN» bewezen. Zij mogen er van overtuigd zijn, dat zeer velen voor dezen hunnen arbeid met gevoelens van dankerkentenis vervuld zijn. Hartelijken dank aan den Heer KOSTER voor zijne vaardige hulp, ons verleend; en niet het minst ook aan den eersten Secretaris, broeder ORANJE, die bij de correctie als altijd, ons weder trouw ter zijde heeft gestaan. Aan

de Uitgevers deelen wij mede, dat dit Verslag op ruime schaal wordt verspreid. Aan al de geabonneerden op de Toelichting, aan al de verspreide leden, aan al onze Afdelingen, aan al de bij »JACHIN» aangeslotene Corporatiën, aan al onze Correspondenten, en ook aan al de Commissieleden wordt het in een of meer exemplaren toegezonden. De op-
laag bedraagt bijna 2000 exemplaren.

Evenals vorige jaren wordt het ook nu in den handel gebracht. Wie een ex. wenscht te ontvangen, wende zich tot de firma A. GEZELLE MEERBURG te *Heusden*, De prijs is 10 ct.; franco per post 15 ct.

Van harte hopen wij, dat ook den ouders JACHIN's Boekbeoordeeling steeds meer een welkome gids moge zijn op een gebied, vooral in onzen tijd vol klemmen en voetangels.

Het Hoofdbestuur verzendt weder eenige exemplaren van het Verslag aan H.H. Uitgevers met beleefd verzoek, zoo goed te willen zijn, deze H.H. Schrijvers te doen toekomen. Het zou ons zeer verblijden, zoo zij van de recensies ernstig kennis wilden nemen. Gaarne ontvangen wij van de goedgekeurde boekjes weder eenige present-exemplaren, om daarmee de behoeftige Zondagsscholen te verblijden. Deze worden door ons steeds op zeer hoogen prijs gesteld. Den Bestuurders van behoeftige Zondagsscholen verzoeken wij voor 6 December a.s. hunne aanvraag om boekjes in te zenden aan den heer P. KOSTER te *Appelscha* in Friesland. Hij is weder bereid, den arbeid der verdeling van de present-exemplaren op zich te nemen. Een omslachtig werk, doch, dat hem veilig toevertrouwd kan worden.

Bij elke aanvraag moet 25 cent gevoegd worden in postzegels, benevens eene opgave van het aantal leerlingen der school of der scholen, waarvoor de aanvraag geschiedt. Men gelieve daaraan te denken, want elk jaar wordt dat door enkele besturen verzuimd. Verleden jaar zonden twee Zondagsscholen hunne aanvraag te laat in. Alles was reeds verzonden. Laat men nu toch op den datum 6 December letten. Dan zal men die teleurstelling zich besparen. Eindelijk brengen wij nog in herinnering, dat alleen *werkelijk behoeftige* Zondagsscholen voor deze uitdeeling in aanmerking komen.

En hiermede zijn wij aan het einde. Moge de zegen des Heeren genadig op dezen arbeid rusten. Doe Hij de Gereformeerde Zondagsschoolvereeniging JACHIN toenemen in kracht en bloei. Stelle Hij de Zondagsschool steeds meer dienstbaar tot terechtbrenging van vele geestelijk verwaarloosde kinderen, wier getal ook in ons Christelijk genaamd Nederland schier met den dag schrikbarend stijgt.

J. P. TAZELAAR.

WEESP, 22 November 1905.

Uitgaven van de Gereform. Zondagsschoolvereen. „JACHIN”.

OFFICIËEL ORGAAN.

De Zondagsschool.

Tijdschrift ter bespreking van de belangen der Geref. Zondagsscholen. Redacteur J. P. TAZELAAR te Weesp.

Dit blad verschijnt driemaandelijks. Elke aflevering beslaat 12 pagina's over 2 kolommen gedrukt. Prijs per jaargang, franco per post bij vooruitbetaling 40 cts. Men abonneere zich bij den uitgever A. GEZELLE MEERBURG te Heusden.

KALENDER MET TOELICHTING.

Kalender van de Geref. Zondagsschoolvereeniging »JACHIN”, samengesteld door de Heeren Ds. E. DOUMA, W. KROESE en Ds. W. SIEDERS.

In boekformaat prijs 3 cent.

In geperforeerde bladen prijs 3 cent.

De Toelichting bij den kalender, onder redactie van dezelfde Heeren, verschijnt in driemaandelijksche afleveringen. Prijs per jaargang fr. per post f 0,60.

BOEKJES.

Een vijftal stellingen in betrekking tot de Zondagsschool. door A. LITTOOIJ, Geref. Pred. te Middelburg. Prijs 10 ct.

Wat heeft de Zondagsschool gedaan en wat kan ze doen ter verbreiding van de kennis der Heilige Schrift? door Ds. A. LOOIS. Prijs 7½ ct.

De Zondagsschool en het Socialisme, door D. MULDER, Hoofd der Chr. School te Zierikzee. Prijs 10 ct.

Huiscatechisatie en Zondagsschool, door P. ORANJE, Hoofd eener Geref. school te Amsterdam. Prijs 7½ ct.

De Geref. Zondagsschoolvereen. „Jachin.” *Een woord ter opwekking van belangstelling*, door J. P. TAZELAAR, Pred. te Weesp. Prijs 1 ex. 10 ct.; 12 ex. f 1.08; 25 ex. f 2; 50 ex. f 3.50.

Waarom opgeheven? door J. P. TAZELAAR. Prijs 10 ct.

De Zondagsschool en het Moderne Heldendom, door J. P. TAZELAAR. Prijs 7½ ct.

De Zondagsschool. *Een boekje voor de leerlingen der hoogste klassen.* Met plaatjes, door J. P. TAZELAAR. Prijs 10 ct.

De Zondagsschool en de Christelijke lectuur (in aansluiting aan »Jachins" werk), door P. ORANJE. Prijs 10 ct.

Het Genadeverbond en de Zondagsschool door Ds. T. Bos. Prijs 10 ct.

Welke eischen „Jachin" stelt aan de lectuur voor de Jeugd, door J. P. TAZELAAR
Catalogus, van lectuur voor de jeugd, door de Geref. Zondagsschoolvereeniging »JACHIN" aanbevolen.

Deze lijst wordt elk jaar aangevuld met de nieuwe werkjes, die het licht zien en aanbevelenswaardig zijn, en is evenals het bovengenoemde artikel gratis verkrijgbaar.

TRACTAATJES.

Tractaatjes op gekleurd papier met plaatje, 4 pag. in 14 verschillende No's. Prijs 1 ct.; 100 ex. 60 ct.; 250 ex. f1.40; 500 ex. f2.70; 1000 ex. f5.—

Tractaatjes in boekformaat, 8 pag., 4 verschillende No's. Prijs 1 ct.; 100 ex. 60 ct.; 250 ex. f1.40; 500 ex. f2.70; 1000 ex. f5.—

Tractaatjes op gekleurd papier in 10 verschillende No's. Prijs 2 ct.; 100 ex. f1.75; 250 ex. f3.75; 500 ex. f6.50; 1000 ex. f12.—

Tractaatjes op gekl. papier, in 3 versch. No's. Prijs 1½ ct.; 100 ex. f1.25; 250 ex. f2.50.

Tractaatjes op wit papier, 2 pag., in 20 versch. No's waarvan enkele met versjes op bekende wijzen of met muziek. Prijs ½ ct.; 100 ex. 35 ct.; 250 ex. 80 ct.; 500 ex. f1.55.

Zes nieuwe **besiende Tractaatjes**: No. 1 »De kleine Abraham of een heerlijke vrucht van de Zondagsschool." No. 2 »Dat waag ik niet". No. 3 »Op de paardenmarkt te Z." No. 4 »God laat zich niet bespotten". No. 5 »God is een Vader der weezen". No. 6 »Uit gevaar gered". Prijs 1 ex. 1 ct.; 100 ex. f0,75; 250 ex. f1.80; 500 ex. f3.30; 1000 ex. f6.00.

BELOONINGSKAARTJES.

Kaartjes No. 1, in pakjes van 600 kaartjes, 50 ct.

» » 2, » » » 120 » 37½ »

» » 3, » » » 30 » 25 »

12 pakjes f2.50; 24 p. f4.00; 50 p. f7.00; 100 p. f12.50.

NIUWE BELOONINGSKAARTEN.

Onze Penningmeester, Ds. A. Loois, is practisch aangelegd en tevens een man van smaak. Dat bleek gedurig. 't Komt ook nu weer aan het licht. Door zijne ijverige bemoeiingen heeft »JACHIN" nieuwe belooningskaartjes No. 2 bekomen. Deze nieuwe kaartjes hebben inderdaad een bekoorlijk aanzien en zijn voor het kinderoog zeer aantrekkelijk.

Op zacht getinten ondergrond (in 6 verschillende kleuren verkrijgbaar)

met een sierlijk randje omlijst, staat de tekst met bruine letter afgedrukt.

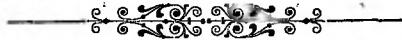
Aan de bovenzijde de naam »JACHIN» met flinke, mooie typen. Rechts een Bijbelsch tafereeltje in vier teekeningen:

1. Jezus intocht in Jeruzalem. 2. De Goede Herder en zijne schapen. 3. Jezus, de kinderen zegenend. 4. De wegleiding van Christus naar Golgotha.

Hoewel klein, zijn deze illustraties toch duidelijk en inderdaad fijn uitgevoerd. Wij twifelen er niet aan, of deze kaartjes zullen algemeen uitnemend voldoen. Wie ze vergelijkt met de oude, zal zien, dat ze deze verre beneden zich laten. En de prijs is dezelfde als die der vorige.

DIPLOMA,

af te geven aan hen, die de Zondagsschool verlaten. Zeer fraai bewerkt in verschillende kleuren. Prijs 10 ct.; 25 ex. f 2.—; 50 ex. f 3.50; 100 f 6.

INHOUD.

	Bladz.
Lijst der Commissiën voor de Boekbeoordeeling	1
Algemeene Opmerkingen	2—10
Uitgaven van G. F. CALLENBACH.	10—38
» » J. M. BREDÉE	38—52
» » D. A. DAAMEN	52—55
» » D. DONNER	55—56
» » A. GEZELLE MEERBURG	56—57
» » W. KIRCHNER	57
» » J. H. KOK	57—58
» » OOSTERBAAN EN LE COINTRE	58—60
» » »FILIPPUS''	61
» » »JACHIN''	67—69

NADERE AANWIJZINGEN.

Geschiedenissen uit den Bijbel	23—24, 47—49
Zondagsschoolplaten	36, 50—51
Wandteksten	49—50, 53—54
Zondagsschoolkaartjes	51, 54—55
Kerstliederen	55—56
Scheurkalenders	60—62

Uit „Jachins” Statuten.

ART. 2.

Het doel der Geref. Zondagsschoolvereeniging „JACHIN” is:

- 1o. de bevordering van de oprichting en instandhouding van Zondagscholen, waar zij niet, of niet voldoende aanwezig zijn;
- 2o. bevordering van den bloei der reeds bestaande Zondagsscholen en van samenwerking derzelve;
- 3o. haren zedelijken invloed aan te wenden tot bevordering van 't lager onderwijs op denzelfden grondslag;
- 4o. het uitgeven van hulpmiddelen ten dienste van onderwijzers en leerlingen.

ART. 3.

Leden der vereeniging „JACHIN” zijn allen, die met den grondslag en het doel instemmen, (zie art. 1 en 2), en eene jaarlijksche contributie betalen van minstens 50 cent.

ART. 8.

Minstens 10 personen in ééne of in nabij liggende gemeenten kunnen zich tot een afdeeling vormen. Elke afdeeling heeft het recht een afgevaardigde te zenden naar de Algemeene Vergadering. Afdeelingen boven de 50 leden kunnen 2, boven de 100 leden 3 afgevaardigden zenden.

ART. 9.

Bestaande corporatiën: Zondagsschoolvereenigingen, buiten „JACHIN” staande, Kerkeraden, Jongelings- en Jongedochtersvereenigingen kunnen zich, ter bevordering der eenheid, aan „JACHIN” aansluiten, indien zij met het doel en den grondslag instemmen en jaarlijks f 3,— in de algemeene kas storten. Zij verkrijgen daardoor het recht tot het zenden van één afgevaardigde ter Algemeene Vergadering.

Het Bestuur noodigt allen, die den arbeid der Zondagsschool wenschen te steunen, uit, lid te worden van „JACHIN” en in hunne omgeving nieuwe leden voor de vereeniging te werven.

Het adres van den penningmeester is: Ds. A. LOOIS te *Pernis* (Z.-H.)